

Uvodnik

Iva Koršič

Drobne misli ob bližnjem začetku gledališke sezone

Ko zapihajo hladnejše sapice, ki naznanjajo skorajšnji prihod jeseni, se ne odpirajo le šolske duri, ampak tudi vrata naših kulturnih hramov in seveda gledališč. Po vročem poletju, ko Talijini častilci potešijo žejo po gledališki svežini le morda ob kakšni ambientalni predstavi ali na kakšnem festivalu ljubiteljskih gledaliških skupin, ki si sicer prizadevno utirajo pot v zapleteni in zahtevni dramski svet, si vztrajen spremljevalec gledališke umetnosti srčno zaželi spet lepe, vsebinsko pomenljive in vrhunsko izvedene predstave. Srce je pač prav v otožnem jesenskem času, ko se zdi, da z odpadlimi listi gre v večnost tudi droben del nas samih, voljno sprejeti kaj plemenitega, takega, ki napolni dušo z bogatimi doživetji in globokimi občutki. Naše Slovensko stalno gledališče, na katerega smo bili včasih zelo navezani in so bile njegove predstave zmeraj praznični trenutek za gledalce, predvsem goriške, h katerim je redno prihajalo v goste z nepozabnimi dramskimi deli, se je letos, v brk zrahljanim medčloveškim odnosom, odločilo, da bo gledalcem pod režijskim vodstvom znanih režiserjev – na slovenski tržaški oder se vrača tudi Marko Sosič – ponudilo šopek predstav, odbranih iz klasične in sodobne svetovne zakladnice, pod naslovom Sledi srca. Prav te sledi lahko krepijo namreč navdih in vodijo umetniška pota s plemenitimi, iskrenimi vsebinami, v katerih lahko vsak gledalec najde košček sebe ali spodbudo in uteho za nadaljevanje svoje življenjske poti, ki seveda še zdaleč ni samo "pocukrana". Poslanstvo našega gledališča v tem našem malem prostoru, kjer marsikoga bolj privablja in včasih neupravičeno omamlja široka umetniška ponudba večinskega naroda, ima namreč nešteto odtenkov. Med te spada najprej izbira repertoarja, ki naj zaobjema slovenske in svetovne dramske dragulje, saj si gledalec želi videti vselej nekaj zlahtnega, kar plemeniti duha, pa naj gre za resnejše, trpke, absurde ali humorne vsebine. Mlačne ali po vsej sili preveč drzne ali neetično izzivalne predstave so pogosto obsojene na neuspeh. Včasih smo z veseljem zahajali v gledališče tudi zaradi tega, da bi slišali, kako enkratno zveni iz izsolanih ust igralcev naš materni jezik. Ob žal nenehnem siromaščenju naše domače govorice smo prav mi "zamejci" sedaj še bolj željni in potrebni (!) uglasjenih odrskih govorice, saj revnega ali celo pritlehnega pouličnega izražanja so naša ušesa že prepolna. Naše gledališče mora ob svojem delovanju imeti pred seboj še zmeraj pomembno poslanstvo: krepiti narodno zavest in vtisniti v gledalčevo zavest občutek pripadnosti slovenski narodni skupnosti. Prav gotovo se bo kdo ob tej misli namrdnil, češ da je zastarela, saj je treba v sodobnem svetu biti svetovljanski, odprti za vse. Res je treba biti širokih obzorij, a vselej trdno vraščeni v domačo zemljo, tako kot vselej neomajno zatrjuje pisatelj Boris Pahor. Tako mora biti tudi naše "zamejsko" gledališče, drugače nima smisla, da ga imamo. Zato bi moralo biti še bolj prisotno na celotnem deželnem ozemlju, na katerem živimo Slovenci, čeprav vemo, da je to večkrat težko izvedljivo zaradi finančnih stisk. A te so bile še večje po vojni, ko je slovensko gledališče iz Trsta gostovalo tudi v zakotnih vasi v nemožnih pogojih. Naši gledališčniki večkrat poudarjajo, da je tržaški Kulturni dom osrednji gledališki hram, tudi zato je v njem sezona SSG mnogo bogatejša od goriške in tiste na Čedadskem. A kaj, ko postaja prava muka voziti se na predstave v Trst, ko noro iščeš parkirni prostor po prenaseljenih tržaških ulicah in ne veš, v katero luknjico bi spravil svojega jeklenega konjička, da bi lahko končno stopil v predverje Kulturnega doma!

/ str. 2

Jesen - čas trgatve

Foto JMP

Kard. Franc Rode na Kvatrnici na Mirenskem Gradu Mirenski Grad naj bo še naprej blagoslov za Primorsko in za vso Slovenijo

Mirenski Grad je pomembno duhovno središče, pravi blagoslov za Primorsko in vso Slovenijo. To je v homiliji med praznično mašo v nedeljo, 15. septembra, ob sklepu letošnje Kvatrnice poudaril kardinal Franc Rode. Na praznik Žalostne Matere božje, zavetnice priljubljenega svetišča, se je zbralo veliko ljudi, saj je šlo obenem za sklep praznovanij 100. obletnice prihoda lazaristov na Mirenski Grad. Na tem mestu so duhovni sinovi sv. Vincencija Pavelskega, med katere spada tudi kard. Rode, v tem stoletju pustili globoko sled, saj so živeli in delovali "z ljudmi, med ljudmi in za ljudi", kot lepo piše na priložnostni zloženki. In svoje poslanstvo še vedno opravljajo, saj še naprej nudijo pomoč okoliškim župnikom, skrbijo za ljudi v stiski oz. na različne načine spodbujajo k osebni rasti in življenju po evangeliju otroke, mlade in družine. Skratka: to je živo središče, s katerim Gospod po lazaristih blagoslavlja širšo Primorsko. Da je res živahno, je pokazalo tudi letošnje praznovanje: v soboto je bila na sporedu večerna mladinska maša, ki so jo oblikovali mladi z Grada v sodelovanju s starejšo skupino Vipavskih tamburašev; po maši so bile procesija z lučkami in pete litanije Matere Božje. Še isti večer so v dvorani Gnidovčevega doma odprli razstave *Fotooko mladih*, letos posvečeno nebu. V nedeljo popoldne se je slavlje začelo po litanijah Matere Božje. Posebnega gosta kardinala Franca Rodeta, zastopnika generalnega superiorja Misijonske družbe p. Giuseppeja Turatija, vizitatorja

slovenske province Misijonske družbe p. Pavleta Novaka, več kot dvajset somaševalcev "od blizu in daleč", sestre usmiljenke in druge številne zbrane vernike je na začetku mašnega slavlja pristrčno pozdravil superior p. Jože Župančič, ki je vse navzoče tudi povabil, da bi se Gospodu zahvalili za okroglo obletnico. To je polna

cerkev storila tudi s čudovitim ljudskim petjem, ki ga je na koru vodil Andrej Budin ob orgljanju Gregorja Klančiča. Kardinal je prvi del homilije posvetil krajšemu razmišljanju o Marijinem "nenavadnem" življenju. Krščansko ljudstvo je v njej videlo zlasti ženo bolečin, saj je šla skozi različne boleče trenutke, silno trpljenje. Zvesto je vztrajala s svojim Sinom do križa, pod katerim je stala v globokem sočutju z Njim in se pridružila Njegovi daritvi. Z vsem svojim življenjem nam je Marija zgled vere in predanosti Bogu. V svojem vsakdanjem življenju je znala razbrati znamenja, ki ji jih je Bog pošiljal in s katerimi jo je vabil k popolnemu darovanju nje-

nega življenja. "Marija je žena, ki je vse svoje sposobnosti ljubezni posvetila Bogu". V drugem delu homilije pa se je kard. Rode spomnil "pomembnega dogodka za Mirenski Grad in okolico,

pa tudi, širše, za vso Primorsko". Pred sto leti so se namreč misijonarji lazaristi naselili na Gradu in prevzeli žamarsko cerkev Žalostne Matere božje. To se je zgodilo 17. decembra 1913. Kraj je tedaj že imel "dolgo in bogato zgodovino". Cerkev je tam stala že v drugi polovici 15. stol.; v 18. stoletju so se na griču zadrževali puščavniki, ki so sprejemali romarje in oznanjali Božjo

besedo. Leta 1862 je župnik Janez Eleršič začel z gradnjo večje cerkve, ki bi mogla sprejeti množice romarjev. Mogočna Marijina cerkev z dvema zvonikoma je šla skozi dve svetovni vojni: v prvi je bila povsem porušena, v drugi močno poškodovana, a obakrat so jo "ljudje pridnih rok in zvestih src" ponovno zgradili in popravili, tako da danes, prenovljena in lepo okrašena, še naprej služi svojemu namenu.

/ dalje na str. 3

Pogovor

Franka Žgavec,
predsednica KC
Lojze Bratuž,
o vsebinah nove
sezone goriškega
kulturnega
hrama

LIPICA Ob državnem prazniku

Prireditve Primorska za vedno

Po besedah ministra Čuferja na evropskem zasedanju v Vilniusu "Slovenija je sposobna sama reševati svoje težave"

Slovenija je za zdaj svoje težave sposobna reševati sama in ni pod nobenim pritiskom, naj zaprosi za pomoč iz evropskega reševalnega

til. Nasprotno, vsi vedo, da imamo kar veliko denarja na računih in za zdaj smo sposobni svoje težave reševati sami", je poudaril minister.

skala na slovensko vlado, naj zaprosi za pomoč iz evropskega reševalnega mehanizma ESM. Po neuradnih informacijah so se sicer med slovenskimi oblastmi in Evropsko centralno banko pojavila razhajanja glede metodologije za izvedbo pregleda stanja v desetih slovenskih bankah, predvsem glede vrednosti slabih terjatev, ki jih bodo prenesli na slabo banko.

A minister Čufer je na vprašanje, kako poteka sodelovanje z ECB pri izvajanju pregleda, pojasnil, da so dogovorjeni glede metodologije, postopka in časovnice, ter da "zdaj ti pregledi potekajo normalno".

Zunanji pregled stanja v desetih slovenskih bankah, ki bo pokazal, kako velika je luknja v slovenskem bančnem sistemu, in narekoval nadaljnje ukrepanje, bo po pričakovanjih končan konec meseca.

Minister Uroš Čufer

mehanizma, je zatrdil finančni minister Uroš Čufer ob prihodu na neformalno zasedanje evroskupine v Vilniusu. "Nobenega pritiska nisem ču-

Tako se je odzval na pisanje nemškega poslovnega časnika Handelsblatt, ki ob sklicevanju na neimenovane vire med drugim piše, da naj bi ECB priti-

Naj bo Primorska tudi v prihodnje simbol združevanja in ne delitev, je na proslavi ob državnem prazniku priključitve Primorske zaželel sežanski župan Davorin Terčon. Slavnostna govornica, premierka Alenka Bratušek, pa je poudarila, da se moramo zavedati svoje zgodovine, ko nam odsotnost meje včasih prehitro zamegli celovi-

vrnitve Primorske k matični domovini v Lipici dejala predsednica vlade Alenka Bratušek. Bratuškova je opozorila, da se bo danes morda komu zdelo, da je treba Primorsko ponovno priključiti Sloveniji, drugemu pa, da velja Slovenijo spet vrniti na Primorsko, a "za to slabo šalo se v resnici skriva veliko resnih dilem našega razvoja: regionalnost, policentri-

mi je težak, oblačen konec leta - a delamo z mislijo na to, da bo 2014 jasnejša", je dejala Bratuškova.

Prireditve so se udeležili tudi predsednik države Borut Pahor, ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Tina Komel ter minister za izobraževanje, znanost in šport Jernej Pikalo, poslanci DZ, veleposlaniki, predstavniki sodne veje

S 1. strani Drobne...

Na Goriškem in Tržaškem smo sicer ljubitelji gledaliških desk privilegirani, saj imamo lučaj stran od nas, na oni strani nekdanje meje, Slovensko narodno gledališče Nova Gorica, ki ponuja zanimivo repertoarno izbiro z ve-

likokrat mojstrsko izvedeni predstavami, in Gledališče Koper, ki se navadno usmerja bolj v kakovostno komedijsko ponudbo. Obe gledališči sta letos prisotni v abonmajski ponudbi SSG, tudi s koprodukcijsko predstavo, kar bi moralo vedno biti utečena navada.

Vodstvo SSG gotovo nima lahkega dela ob pripravi vsakoletnega programa, saj pri tem mora - ali bi moralo

- biti pozorno na raznolikost svoje publike in skušati zadovoljiti vse gledalce. Ali je imelo letos pri tem res srečno roko, lahko ugotovimo le, če vpišemo abonma, kajti posamezne predstave si je treba ogledati (!), da lahko o njih izrečemo pohvalne ali kritične misli.

Zato "z roko v roki" poskrbimo za vpis abonmaja, ki obljublja, da nas bo popeljal po "sledih srca"!

nost, pripravljenost sodelovati skupaj pri ključnih razvojnih projektih".

Ob tem je še opozorila, da se tako kot državljani zaveda težavnosti položaja in ve, da prav zato nimajo prav nobene potrditve več za oblastne neumnosti, nedejavnosti ali nerazumevanje situacije. "Vsega tega sem zadnje čase tudi sama izkusila preveč: sprenevanja, pasivnega čakanja, celo namernega nagajanja. Marsičesa nismo mogli storiti, čeprav smo si zelo želeli. Naš največji zaveznik v tej bitki za prihodnost Slovenije ste lahko le državljani in državljanke - zato smo najbolj neizprosno odgovorni prav vam. Pred na-

oblasti, primorski župani in svetniki. Organizator, Združenje borcev za vrednote NOB Sežana v sodelovanju z Občino Sežana, ocenjuje, da se je prireditve udeležilo več kot 10.000 obiskovalcev. Zbrane so nagovorili tudi sežanski župan Davorin Terčon, predsednik Združenja borcev za vrednote NOB Sežana Bojan Pahor in dolgoletni ravnatelj študijske knjižnice v Trstu Milan Pahor. V programu so sodelovali otroški pevski zbor Brinjevka, tržaški pevski zbor Pinko Tomažič, gimnastična skupina, plesalci, taborniki, lipiški jahači, Pipistrela letala in padalci Slovenske vojske.

Organizator, Združenje borcev za vrednote NOB Sežana v sodelovanju z Občino Sežana, ocenjuje, da se je prireditve udeležilo več kot 10.000 obiskovalcev.

Zbrane so nagovorili tudi sežanski župan Davorin Terčon, predsednik Združenja borcev za vrednote NOB Sežana Bojan Pahor in dolgoletni ravnatelj študijske knjižnice v Trstu Milan Pahor. V programu so sodelovali otroški pevski zbor Brinjevka, tržaški pevski zbor Pinko Tomažič, gimnastična skupina, plesalci, taborniki, lipiški jahači, Pipistrela letala in padalci Slovenske vojske.

Prejeli smo Zamejsko zavajanje ali Zamejske butale

V nedeljo, 25. avgusta 2013, smo vsi, ki imamo naročen edini slovenski dnevnik v zamejstvu, to je Primorski dnevnik, z velikim veseljem pričakali skupno prilogo, ki sta jo napovedovala časnikarja Primorski dnevnik in Primorske novice ob stoletnici rojstva pisatelja prof. Borisa Pahorja, z naslovom Pahorjevo stoletje. Sam sem se razveselil, zlasti pripravljen izbrati biografije, ki pa je bila žal zelo neberljivo natisnjena. Zakaj, ne vem.

V isti številki Primorskega pa je bil na straneh intervju - rubrika objavljen tudi obširen intervju z Vladom Beganom, članom in pravnim zastopnikom Koalicije za ločitev države in Cerkve, z naslovom: Cerkve deluje drugače, kot je govoril in živel Jezus. Zapis je pripravil Robi Šabec. Kljub združenju Evropske unije nekateri pozabljajo, da, četudi so na državnih mejah samo občasne policijske kontrole, so meje med posameznimi državami žal ostale. Sam živim v državi Italiji, moj sosed v Opatjem selu pa v državi Slovenija. Sva si sicer normalna sosed, obenem pa tudi sosed, ki pripadava vsak svoji državi. Po tem se najino sosedstvo loči od sosedov nekje v centru katere koli države. Omenjeno združenje deluje v državi Sloveniji in nima nobene povezave s Slovenci izven nje, čeprav imamo tudi po nekaterih evropskih državah po-

dobna združenja. Razpisali so se zelo zavajajoče. Najprej o finančnem zlomu Mariborske nadškofije, pa do obdavčitve nedeljske nabirke, denacionalizacije in končno zaključili, da katoliška Cerkva spada v razred zelo bogatih!

Ob tem me moti kar nekaj stvari. Primorski dnevnik je dnevnik, namenjen Slovincem, živim v Italiji. S tem ne rečem, da ne bi smel pisati tudi o drugih temah. Vendar, če primerjamo Cerkve v Italiji, kamor zamejski Slovenci spadamo, in Cerkve v Sloveniji, lahko vsakdo ugotovi, da so tu velike razlike, čeprav je cerkveni nauk enak za ves svet. Zastavlja se vprašanje, kakšen namen ima objava takšnega članka v zamejskem listu? Da bi zamejce objektivno informiral o Cerkvi v Sloveniji? Kdor tako misli, se krepko moti! Tisti, ki spremljate okroglo mizo, pa tudi spremljate zapise o slovenski Cerkvi, takoj ugotovite, da je namen tokratnega pisanja ustvarjati neko "klimo" proti Cerkvi, kar ima tu na tej strani "konfina" že polstoletno tradicijo. Končno, če je Primorski dnevnik časopis, ki je namenjen vsem zamejskim Slovincem, tudi vernim - saj nas je vsaj še nekaj -, potem je takšno pisanje ne samo zavajajoče, ampak tudi za verne zamejske Slovence žaljivo. Kot izgleda, to na uredništvu pozabljajo.

Dne 31. avgusta so nas Primor-

ske novice obširno seznanile s proslavo, ki so jo v Trstu pripravile g. prof. Borisu Pahorju slovenske kulturne organizacije. Nekaj njegovih bodic se je nanašalo tudi na vero in Cerkve. Tako so zapisali: "Po njegovem mnenju je sodobno življenje votlo, današnji svet pa bi potreboval večje zavzemanje za etiko. To velja tudi za Cerkve, je pripomnil. 'Dragi papež, to je naivno, če misliš, da boš s telefonskimi klici razlagal ljudem, kaj je treba ... Kar je sprožilo salve smeha! Potem pa še to: 'Kardinali in mitre, to so trajni pust. Kaj pomagajo za rešitev sveta'? Je še povedal jubilant.

V zamejstvu, v Italiji, imamo Katoliško prosveto na Goriškem, na Tržaškem pa poleg te, še ščepec več: Društvo katoliških izobražencev. Nihče iz teh krogov se ni čutil poklicanega, da bi reagiral na takšno pisanje. Zakaj? Po eni strani dobro vedo, da, če bi kaj kihnil, bi jim zamejski "pluralistični" / slovenski dnevnik zaprl pot do kakršne koli objave. To so dejstva! Drugo pa je nekoliko bolj zanimivo: "Vsi ti naši katoliški kulturniki se zavedajo, da, če želijo, da jim bo kapnil kakšen cvenk v njihov mošnjiček (družtva, zbori, tisk, šport...), je dobro biti tihi, saj imamo izredno srečo, da na drugi strani 'konfina' - to je v megleh Ljubljani - vse te stvari odloži levoica, pa ni dobro jesti vroče kaše z njimi, raje popapcemo 'frišne kalamare in popijemo flaškon terana skupaj'. Zraven pa povabimo še koga s slovenskega konzulata, saj vsi vemo, kdo ima srečo, da pride v Trst sedet v konzularno palačo!"

Ambrož Kodelja

Povejmo na glas

Smo ujeti v materialne želje?

Pogosto smo prepričani, da so naši duhovni cilji že resnica o nas samih, pa smo potem razočarani, kadar ugotovimo, da temu ni tako. Lahko bi rekli, da so dodatno olepšani duhovni cilji problematični, ker nimajo prave podlage in s tem ne moči. Na tem mestu že dalj časa opozarjamo na vodilno vlogo velikega kapitala, ki poganja razvoj, istočasno pa se obrača proti človeku. Veliki kapital je namreč popolno nasprotje t. i. duhovnih ciljev oziroma duhovnih vrednot: te stremijo h kulturi srca, k prijaznosti do sočloveka tja do solidarnosti in vse odklanjajo prakso boja z drugim človekom, v kar vodijo navezanosti na materialne dobrine. Te pa so središčna os velikega kapitala, ki ga pogostoma demoniziramo s prepričanjem, da gre za negativno silo izven nas, silo, ki naj bi bila od nas - z duhovnimi cilji - popolnoma drugačna. Toda na videz droben dogodek, ki se je zgodil tako rekoč med nami, čeprav bi se gotovo lahko tudi kje druge, nam razgalja votlost preveč vzvišenega stremjenja k duhovnim vrednotam in razkriva logiko velikega kapitala kot neprijetno resnico nas samih. Zgodilo se je na letošnji tradicionalni šagri sv. Roka, kjer med drugim vsako leto izvedejo zanimivo anketo Vodnjak želja. Anketa je anonimna, vanjo pa obiskovalci, če seveda hočejo, napišejo svojo takšno ali drugačno željo. Letos je to storilo okrog dvestopetdeset ljudi z vseh vetrov in kot vedno je vse lističe pregledala odgovarjajoča žirija, da bi nagradila najboljše

prispevke. Zgodilo pa se je nekaj osupljivega, česar ni pričakoval nihče: žirija ni podelila nobene nagrade in zakaj? Ker med dvestopetdesetimi oddanimi željami ni bilo niti ene, ki bi se odlikovala po plemenitosti, solidarnosti, po misli na vse bolj številne revne družine, žalostno stanje priseljencev in podobno. Praktično vsi oddani prispevki so izražali željo po bogastvu, izboljšanju materialnega stanja in po takšnem življenju, v katerem bo še naprej vsega v izobilju, dosledno v misli le nase in na svoje bližnje. Osuplost nad takšno našo podobo je bila tolikšna, da so o njej pisali časopisi. Pokazala se je namreč slika, ki je v grobem nasprotju z vrednotami, ki so naš cilj in ponos, pa smo očitno od njih neskončno oddaljeni. Želje ljudi so torej izjemno podobne tistim, ki jih goji veliki kapital in za katerega se sicer zdi, da za njim stoji le peščica bogatašev in velikanskih multinacionalnih družb. Anketa Vodnjak želja je pokazala ravno nasprotno: bogastvo, imetje, premoženje niso zgolj vrednota bogatih, istočasno si iste stvari, se pravi bogastvo, imetje, premoženje, želijo tudi srednji in ne nazadnje nižji sloji. Cilji velikega kapitala so potemtakem cilji vseh. In če je temu tako, ima veliki kapital povsem proste roke in se ne ve, kdo ga lahko sploh zaustavi. Še naprej bo ob odobravanju skoraj vse ustvarjal brezčuten nov svet, ki pa bo nagradil le bogate, revne pa neusmiljeno pahnil v vse večjo množico revnih?

Janez Povše

POGOVOR Predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž Franka Žgavec

Skrivnost uspeha je v kakovostni ponudbi

V tednih, ko je jesen začela trkati na vrata in naznanjati novo "delovno" sezono, so se k delu spravile tudi vse naše ustanove. Na kulturni ravni igra v naši skupnosti zelo pomembno vlogo Kulturni center Lojze Bratuž, eden od dveh hramov slovenske kulture v Gorici. Sezona 2013-14 se tako uradno odpira v teh dneh. S predsednico KCLB Franko Žgavec smo se pogovorili o pobudah v novi sezoni, ki je nastala ob ugodnejši finančni predpostavki kot lanska. Ob pregledu kulturnih prireditve, ki nas čakajo na dnevno 20. septembra v Gorici, je beseda tekla tudi o pomenu kulture in njene vloge za našo narodno skupnost v tem trenutku.

Lanska sezona je bila za Kulturni center Lojze Bratuž (KCLB) jubilejna, 50. sezona. Ko danes vstopamo v novo sezono in lahko pogledate na celotno delovanje lani, kakšen je obračun?

V lanskem letu smo praznovali 50. obletnico neprekinjenega delovanja. Zadovoljni smo z uspehom prireditve, ki smo jih organizirali. Pripravljamo še dokumentare, ki bo uresničen v kratkem. V letošnjem letu smo priredili tudi vrsto večerov pod lipami, ki so zbudili veliko zanimanje. Odziv publike je bil pozitiven. Ob tem bi rada nekaj dodala. Naš dnevnik je vsakič poročal tudi o številu prisotnih. To se navadno ne dogaja: zato bi bilo lepo, da bi tako natančno poročal tudi o udeleženci na vseh drugih prireditvah. Ocene o prisotnih poslušalcih so bile namreč opravljene na podlagi osebne presoje in niso prikazovale realnega stanja. KCLB je skozi sezono priredil še vrsto dogodkov, vezanih na redno delovanje, višek vsega pa je bila opereta Pomladanska parada v režiji Jožeta Hrovata in pod dirigentsko palčico Hilarija Lavrenčiča. Hvaležni smo vsem, ki so nam pomagali pri njeni ureditvi. Posebej zanimiva in pozitivna je bila prireditev "Pozdrav poletju", ki smo jo organizirali v sodelovanju z drugimi goriskimi ustanovami v parku Goronini. Takrat so v Gorici zapeli pevci svetovno uveljavljenega zbora Perpetuum Jazzile. Upam, da se bo poudarila ponovila, ker je bilo sodelovanje v tem primeru zgledno. Edina negativna nota v lanskem letu je bil finančni vidik: slovenske javne ustanove so bile v letu 2012 prikrajšane za 20 odstotkov predvidenih sredstev.

Javni prispevki iz naslova zaščitnega zakona, ki so bili lani zmanjšani, so bili letos "poravnani", tako da so vse primarne ustanove pridobile občutno močnejšo finančno podporo kot lani. To velja tudi za KCLB. Koliko lažje dihanje zaradi tega?

Sredstva so bila nakazana julija: dobili smo tudi tisti odstotek, ki smo ga lani pogrešali. S tem smo lahko poravnali zaostale račune. To je nedvomno dodaten kisik za naše delo, ki se bo, upam, lahko vrnilo v tirnice normalnosti.

Kaj torej lahko pričakujemo v prihajajoči sezoni, tudi glede na "dodaten kisik"?

Dne 31. avgusta smo odprli fotografsko razstavo 6 goriskih fotoklubov. Okvirno redno delovanje poteka na razstavnem področju; tukaj so koncertna sezona, gledališki abonma in gledališke predstave za otroke v sklopu Goriskega vrtiljaka, pripravljamo pa tudi vrsto predstavitev knjig. Vse te pobude nastajajo najpogosteje v sodelovanju z drugimi goriskimi ustanovami, s katoliško knjigarnar

no, z galerijo Ars in s krožkom Anton Gregorčič ter drugimi. V zadnjih dveh letih smo uvedli tudi redna predavanja "Za utrjevanje duha" v sodelovanju s štandresko dekanijo. To so ustaljeni programi, ki jih uresničujemo vsako sezono.

Začnimo pri koncertni sezoni, ki velja nekako za krono vašega delovanja. Prvi koncert, kot je znano, bo že v petek v sklopu Kogojevih dni. Kaj še ponujate v letošnji sezoni?

V sklopu Kogojevih dni bomo v petek, 20. septembra, imeli v gosteh ljubljanski godalni kvartet in klavirski duo Dekleva. Na našem odru bomo v naslednjih mesecih imeli pianista Aleksandra Gadžijeva: letos namreč odhaja v Salzburg na izpopolnjevanje. Zdi se nam prav, da ob slovesu pozdravimo našega talentiranega pianista in prejemnika številnih priznanj. Predvsem pa se nam zdi prav, da tako podpiramo naše talente.

Kaj pa božični koncert? Prirejamo ga s svojimi močmi v sodelovanju naših zborov in orkestra. Ker se o tem še dogovarjamo in ga še oblikujemo, ne morem povedati kaj dosti več. Bistveno pa je, da bo šlo za lastno produkcijo.

Kaj pa po novem letu? Januarja naj bi pri nas gostovala vokalna skupina Jazzva, ki je bila nagrajena na letošnjem tekmovanju C. A. Seghizzi; izvaja pa sodobno glasbo in slovenske priredbe. V sodelovanju s Prijatelji Izraela prirejamo gostovanje Carmina Slovenica s projektom Tehilim v gorški sinagogi. Ta koncert bo najverjetneje marca ali aprila. Vezna nit celotne koncertne sezone bo torej zborovska in vokalna glasba.

Gre dejansko za tip glasbe, ki je najbližji vašim ciljni publiki...

Ja, zborovska glasba se v našem prostoru še najbolj obrestuje in ustvarja največje zanimanje. Prav zaradi tega smo se usmerili tudi v skupni božični koncert: iz izkušenj lahko povem, da si takih projektov želijo naši ljudje, tudi ti, ki sodelujejo in nastopajo. Gre za sodelovanje v našem prostoru, ki vedno zelo učinkovito deluje na povezovanje naših ljudi, vključno z nastopajočimi. Delo je sicer naporno, a se obrestuje: k tem pobudam namreč vsakič z navdušenjem pristopajo tudi mladi. Tukaj spoznavajo nove ljudi, ustvarjajo se prijateljske vezi, utrjuje se družba.

Še en segment vašega delovanja so fotografske razstave. Omenili ste že razstavo 6 fotoklubov. Kaj nas še čaka na tem področju?

Razstavljali bomo dela slikarja Teda Kramolca, ki je živel in ustvarjal v Torontu in bil med nominiranci za nagrado Kresnik. Umetnik Kramolc je umrl pred nekaj dnevi. To je razstava, ki nastaja v sodelovanju z galerijo Rika Debenjaka. V sodelovanju s Kulturnim domom bomo spomladi imeli razstavo, ki jo je pripravil Tolminski muzej ob 300-letnici goriskega punta. En del razstave bo gostoval pri nas, drugi del pa v goriskem Kulturnem domu. V načrtu je še nekaj projektov na različnih področjih, ki so šele v zametkih: naj omenim samo glasbeno-gledališko pobudo, neki unikum zunaj rednega delovanja. Tudi to bi potekalo v sodelovanju z našimi društvi in našimi dramskimi odseki: načrt naj bi se vsekakor uresničil v sezoni 2014-15.

Veliko smo govorili o sodelovanju z društvi in organizacijami na območju. Tukaj gre omeniti tudi tiste ustanove, ki so

pravzaprav vaše sosedo na drevoredu 20. septembra.

Ja, v sodelovanju z Zvezo slovenske katoliške prosvete pripravljamo vsako leto niz gledaliških ljubiteljskih predstav "Iskrivi smeh na ustih vseh", sodelujemo seveda tudi z Združenjem cerkvenih pevskih zborov in Slovenskim centrom za glasbeno vzgojo Emil

Gre za pozitivno in odprto sodelovanje. Ob posameznih problematikah tudi zavzemamo skupna stališča ali skušamo skupaj uresničiti pomembnejše pobude. Izogibamo se podvajanjem, informiramo se za dejavnosti drug drugega. Skratka, nimamo nobenih težav s sodelovanjem.

Je poleg razstavne in sezone

Komel, pa tudi s krožkom Anton Gregorčič. Z vsemi temi društvi in ustanovami skušamo najti skupne točke v našem delu in koordinacijo pri teh dejavnostih.

V sklopu razstavne dejavnosti ste omenili sodelovanje z goriskim Kulturnim domom. To sodelovanje poteka tudi pri abonmaji sezoni Slovenskega stalnega gledališča. Kako ste se letos dogovorili glede gledališke sezone tržaškega stalnega gledališča?

Gostovanja SSG v Gorici potekajo izmenoma v KCLB in v Kulturnem domu. Obe kulturni ustanovi skrbita tudi za iskanje abonmentov in zbiranje abonmajev. Skupno torej s Kulturnim domom podpiramo delovanje SSG.

Kakšno pa je drugače sodelovanje s Kulturnim domom?

SSG na vidiku še kakšna skupna zamisel s Kulturnim domom?

Tukaj so še Prešernove proslave: v letošnjem letu jo je sicer organiziral KCLB, Kulturni dom pa nam je stal ob strani s tehničnega in drugih vidikov.

Sodelovanje torej je dobro, hkrati pa velja tudi, da imata KCLB in Kulturni dom spored dejavnosti, ki poteka vzporedno. Če vzamemo na primer samo glasbeno produkcijo, bi lahko rekli, da se pri KCLB osredotočate bolj na resno zborovsko in instrumentalno glasbo, medtem ko imajo pri Kulturnem domu širšo ponudbo lahke glasbe. Tudi to je najbrž dogovorjeno...

Vsaka ustanova si je poiskala svojo pot. Trudimo se, da ne bi bilo pod-

vajanj. KCLB ima res svoje glasbeno in gledališko področje, ki je drugačno od ponudbe Kulturnega doma. Kulturno dogajanje v Gorici je zelo bogato, tako kot je delovanje bogato tudi v Novi Gorici. Kljub temu da je bilo v Gorici v tem času odprto tudi prenovljeno gledališče Verdi in da v Novi Gorici deluje Slovensko narodno gledališče, sta naša dva domova ohranila svoje specifične in svoje delovanje.

Se bodo predavanja Pod lipami, ki so potekala poleti, nadaljevala tudi v zimski preobleki v KCLB?

Katoliška knjigarna bo do Božiča organizirala predstavitev desetih knjig. Gre za publikacije, ki so nastale v našem prostoru ali pa so njihovi avtorji z našega območja. KCLB bo pri tem sodeloval, tako kot tudi druge ustanove. Srečanja, ki so se rodila pod lipami, pa bomo nadaljevali, ker so bila zelo odmevna. Imamo že nekaj zamisli, ki jih poleti nismo uresničili. Srečanja pod lipami so pokazala, da tudi v poletnem času lahko "zberemo skupaj" ljudi, kljub dopustom in počitnicam. Ohranjamo "Predavanja za utrjevanje duha", ki bodo v sodelovanju s štandresko dekanijo potekala vsak drugi četrtek; niz teh predavanj pa bomo nadgradili tudi s predstavijo publikacij v slogu predavanj pod lipami.

Julija so se slovenske ustanove na Gorškem sestale s slovenskim ministrom za kulturo Urošem Grilcem. Sestanka ste se udeležili tudi vi. Takrat je minister govoril o nekoliko bolj splošni podpori Slovenije našim kulturnim ustanovam. Posebej je sicer omenil problem knjigarn, tržaške knjigarn in katoliške knjigarn, o podrobnostih pa ni bilo besede. Ste po tistem sestanku vzpostavili stike s kulturnim ministrstvom?

Minister Uroš Grilc zelo dobro pozna stanje naših ustanov, posebej knjigarn. On je tudi prvi slovenski minister za kulturo, ki je uradno obiskal naše organizacije. Na pogovoru z njim smo spregovorili tudi o našem delovanju. Na dan je prišlo vprašanje gostovanja slovenskih poklicnih gledaliških ustanov, tudi z otroškimi predstavami, ki jih ponujamo v Goriskem vrtiljaku. Gre za zelo drage predstave. Minister nam je zagotovil, da se bo zavzel, da bi bil ho-

norar skupin v primeru gostovanja v zamejstvu nekoliko nižji. Skratka, minister nam je ponudil pomoč, če bi se odločili povabiti v našo sredino organizacijsko zahtevnejše odrske postavitve, ki imajo nadpovprečno ceno in si jih sami ne bi mogli privoščiti.

Kako zanimive so danes za našo publiko kulturne prireditve, ki se organizirajo pri nas, in koliko je naša publika zanje dojemljiva? Vse pogostejše je namreč zaslediti kritike, da vse manj pripadnikov slovenske manjšine v Italiji obiskuje prireditve, ki so njim namenjene. Kako se opredeljujete do tega vprašanja?

V našem prostoru je ponudba zelo velika, v slovenskem in v italijanskem. Publika postaja vse bolj zahtevna, njen odziv pa je zagotovljen, če imaš kakovostno prireditev in kakovostne izvajalce. Kakovost ponudbe je torej ključ do uspeha in razreši problem apatije do kulturnih pobud. Če zmanjka element kakovosti, nimamo niti publike. Ljudje danes lahko izbirajo: možnost imajo iti v Trst, Tržič, tudi v Ljubljano. Ko pa mi ponudimo kakovosten proizvod, privabimo s tem gledalce in si pridobimo tudi njihovo zaupanje.

Tukaj je nazadnje še vprašanje publike iz Slovenije, ki prihaja na naše prireditve, in o zanimanju, ki ga prireditve pri nas vzbudijo pri Slovencih onkraj meje.

Razstave so posrečena oblika kulturne prireditve, pri kateri imamo čas, da se pogovorimo tudi z obiskovalci. Spet gre tukaj za vprašanje vsebine ponudbe. Pa morda še za vidik, vezan bolj na območje. Vzemimo predstavitev knjig: ko predstavljamo publikacije, ki pri nas še niso bile predstavljene, je zanimanje večje v celotnem goriskem prostoru. V prejšnji sezoni smo dvakrat imeli v gosteh Perpetuum Jazzile: ker je danes ta zbor v Sloveniji močno prepoznaven, je bila na obeh večerih prisotna večinoma publika iz Slovenije. Isto velja za poletne večere pod lipami: tudi v tem primeru so bili številni poslušalci iz Slovenije.

To pa najbrž zato, ker so bile te večere predvsem iz osrednje Slovenije...

To je prvi razlog, drugi razlog pa je dejstvo, da te teme na Gorškem niso bile obravnavane. Z našimi pobudami seznanjamo tudi medije v Novi Gorici, tako da so ljudje tudi tam obveščeni. In s temi iniciativami tudi bogatimo skupni kulturni prostor na Gorškem.

Andrej Černic

S 1. STRANI Kvatrnica na Mirenskem Gradu

Mirenski Grad naj bo...

Če so lazariisti v prvem obdobju predvsem duhovno oskrbovali romarje, "je od srede 60. let prejšnjega stoletja Mirenski Grad postal eno prvih duhovnih središč v tedanji socialistični Sloveniji"; tam so se vrstile in se še vrstijo duhovne vaje za duhovnike in vernike vseh vrst, tam so že nekaj desetletij katehetski in pastoralni tečajji, tam je našla svoj sedež Skupnost Betlehem itd. "Vsa ta razvejena dejavnost se nadaljuje - hvala Bogu - tudi danes". To močno duhovno središče, ki širi glas o Mirenskem Gradu po vsej Sloveniji in onkraj, se dopolnjuje z nečim, "kar je neskončno dragoceno za Mirenski Grad in za

Cerkev": Grad je že sto let kraj vzornega življenja skupnosti duhovnikov in bratov, ki v molitvi, delu in potrpljenju dajejo zgled prave evanđeljske skupnosti, je še dejal kard. Rode, ki je našel imena nekaterih sobratov, "ki so ostali v pobožnem spominu Mirencev". To so bili "svetniški duhovniki", ki so ponižno in brez hrupa v globoki povezanosti z Bogom živeli po evanđelju in Zanj pričevali pred romarji in domačini, skupaj z brati in laiki, ki so na tem griču garali,

molili in se žrtvovali za Cerkev. Če pomislimo, da se je ta pobožna srenja po drugi svetovni vojni pomnožila še s skupnostjo sester usmiljenk, "potem lahko rečemo, da je bil Mirenski Grad blagoslov za Primorsko in za vso Slovenijo". Naj v novih časih in v spremenjenih razmerah ostane to tudi v prihodnje!

Po maši se je praznovanje nadaljevalo pred cerkvijo ob radoživem petju in slastnih palačinkah.

Danijel D.

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Naslovni škof oglejski, msgr. Charles John Brown, v Ogleju in Gorici

Povezanost s koreninami in hkrati s svetom

Apostolski nuncij na Irskem, msgr. Charles John Brown, je naslovni nadškof oglejski. Rodil se je leta 1959 v Manhattanu, kjer je tudi dorastel. Akademsko študije je opravil na petih različnih univerzah v ZDA, Kanadi, Italiji in angleškem Oxfordu. Od leta 1994 dalje je bil deset let pomočnik kard. Josepha Ratzingerja na kongregaciji za nauk vere, 26. novembra 2011 pa je bil imenovan za oglejskega naslovnega škofa in obenem nuncija; na Irsko je bil poslan kot cerkveni diplomat v zelo hudem obdobju.

Kot naslovni škof si je želel ogledati Oglej in naše kraje. Nedavno je res prišel, in sicer s skupino prijateljev, članov molitvene skupine. Med temi so bili nekdanji avstrijski ambasador Walter Hagg, njegova žena Aglae von Thun, grofje Czernin in drugi. Z obiskom, na katerem je pokazal posebno veliko zanimanje, je bil zelo navdušen. Gostiteljem je dejal: "Imate veliko, čeprav razumem, da včasih težko, dediščino. Pri vas je zelo lepo". V sredo, 11. septembra, ga je uradno sprejel goriški nadškof msgr. Carlo Redaelli. Obisk je vodil prof. g. Alessio Stasi, ki je tudi pospriemil apostolskega nuncija k škofu, s katerim se je zadržal v zasebnem pogovoru. Skupino je zelo zanimal obisk goriškega škofijskega dvorca in sami so že marsikaj vedeli. Prof. Stasi jim je spregovoril o Sloveniji, grofih Cobenzl, graditeljih palače in pomembnih diplomatih, pa še o škofih, kard. Missii in

posebno o škofu Sedeju ter o spremembah v naših krajih. Nuncij in gostje so si ogledali tudi dvorano s portreti vseh gorških škofov, obe škofijski kapele (baročno, kjer je bil govor o Nikolaju Pacassiju, in neoroman-

ski samostan. Sledilo je druženje, pri katerem so mnogi od gostov postavljali vprašanja o naši stvarnosti. Ob koncu je nuncij Brown izjavil: "Ti kraji so res čudoviti in kulturno bogati; razumem, zakaj je bi-

Msgr. Carlo Redaelli, prof. Alessio Stasi, msgr. Charles John Brown

sko, ki jo je dal postaviti kard. Missia); v tej se je obisk sklenil ob petju hvalnice Salve Regina. Nadškof Redaelli je bil do gostov zelo prijazen in gostoljuben. Po res prisrčnem srečanju jim je podaril podobico in izvod pravkar izdanega pastirskega pisma. Po obisku pri škofu so imeli sv. mašo v kapeli sv. Antona na Starem trgu (Trg sv. Antona). Mašo je vodil nuncij, g. Stasi pa je pridigal o dnevnem evangeliju. Med drugim je omenil sv. Antona Padovanskega, ki je prav na mestu, kjer stoji kapela, imel svojo celico in prebival eno leto, ko je v Gorici ustanovil minorit-

to toliko bojev in nedorečenosti". Prof. g. Stasi, notar nadškofijskega ordinariata, pa je izjavil: "Bilo je lepo. Vesel sem za obisk nuncija Browna, naslovnega nadškofa oglejskega, in za njegovo skupino, ki se je izkazala z velikim zanimanjem in poglobljenim krščanskim izkustvom. Našemu mestu včasih primanjkuje takih priložnosti, ki nas povezujejo s svetom in obenem z našimi koreninami". Poudaril je tudi, da "gostje, ki prihajajo k nam, cenijo nas in naše kraje. Zanimajo se in včasih poznajo veliko več kot mi sami. To naj nam bo v spodbudo!"

STIČNA MLADIH 2013 V cistercijskem samostanu

"Pojdite in naredite vse narode za moje učence"

Tretjo soboto v mesecu septembru je vsako leto pri cistercijskem samostanu v Stični zbrana velika množica mladih, saj tam poteka festival Stična mladih. Tako bo tudi letos, v soboto, 21. septembra 2013. Festival, ki ga organizira Društvo SKAM – Skupnost katoliške mladine, poteka ves dan.

Ob 9.30 se pričnejo programi za dijake in študente ter mlade v poklicih, ob 11.30 bodo na voljo raznovrstne delavnice z zanimivimi gosti (delavnice bodo potekale pod geslom Govorim z Bogom, Misijonar po svetu, Misijonar v vsakdanjem življenju), nato bo ob 14.15 sveta maša, ki jo sooblikujejo mladi. Somaševanje škofov in duhovnikov bo vodil novomeški škof in apostolski administrator ter predsednik Slovenske škofovske konference msgr. Andrej Glavan, pridigal pa bo ljubljanski pomožni škof dr. Anton Jamnik.

Preden se bodo poslovili in odšli vsak na svoj konec, bo še koncert, ki ga pripravlja Stična band. V času srečanja bodo lahko udeleženci igrali nogomet, molili v opatovi kapeli, prejeli zakrament sprave

ali pa preprosto klepetali s svojimi prijatelji in znanci.

Projekt želi mladim ponuditi izkušnjo skupnosti, ki nudi prepoznavanje enkratnosti posameznika in bližine Boga. Spodbuja izmenjavo izkušenj med skupinami

ter prenos izkušnje v skupine in osebno življenje. Podpira vzajemno izmenjavo darov. Na obrobju osrednjega prireditvenega prostora se bodo na stojnicah predstavila duhovna gibanja, skupnosti in združenja, projekti, dogodki, društva in redovne skupnosti, ki za mlade pripravljajo različne programe.

Festival Stična mladih je namenjen mladim, ki so aktivni v župnijah in so polni veselja, pa tudi tistim, ki iščejo, ki jih težijo življenjske okoliščine ali jim mladost nalaga zahtevna bremena. Letošnji festival je že 32. po vrsti in poteka pod geslom Pojdite in na-

redite vse narode za moje učence (Mt 28,19): ta misel se navezuje z izkušnjo mladih, ki so se poleti zbrali ob papežu Frančišku na svetovnem dnevu mladih v Rio de Janeiro.

Letos bo prvič potekalo tudi peš romanje iz Litije do Stične, ki ga organizirajo skavti.

Stična mladih pripravljajo mladi za mlade, in to prostovoljno. Ob celotni organizaciji pa nastanejo stroški, ki jih je treba poravnati. Zato so vsi udeleženci povabljeni, da prispevajo pet evrov. Stična mladih ne operira z denarjem na način, da bi na koncu pričakovali dobiček. Denar razumemo kot sredstvo, ki nam omogoča, da Stična mladih obstaja in kot priložnost, da z njim pomagamo tistim, ki so v finančni stiski. Letošnje leto bodo odločitev, komu nameniti kakšen delež od 20 odstotkov sredstev prispevka, sprejeli udeleženci posebne delavnice na samem festivalu. Izbrane so tri možnosti: Družinski center Sveta Gora, Oskrba otrok iz smetišč s hrano v centru Akamasoa na Madagaskarju in Botrstvo v Sloveniji.

Več informacij najdete na www.sticna.net

Pismo uredništvu Ob beatifikaciji g. M. Bulešića

Pozdravljeni!
28. septembra 2013 ob 9.30 bo v puljski Areni potekala beatifikacija istrskega mučenca g. Miroslava Bulešića 1920-1947, 27-letnega duhovnika, ki je svojo duhovniško pot devet let utrjeval v koprskem semenišču.

24. avgusta 1947. leta so partijski brezumneži po divjanju po buzdetski cerkvi odšli v Lanišče. Po končani birmi so vdrli v župnišče in z nožem napadli in umorili duhovnika g. Miroslava Bulešića. Ob tem napadu je bil pretepen in

ranjen tudi g. dr. Jakob Ukmar iz Trsta. Napadli pa so tudi župnika g. Štefana Ceka, doma iz Hrušice pri Podgradu, ki je tu deloval in bil zaradi tega

krivično obsojen na dolgoleten zapor. Prestajal ga je tudi s po nedolžnem zaprtim p. Atanazijem Kocjančičem iz Hrastovelj, ki je nazadnje deloval pri sv. Ani v Koprju. Gospod Cek je bil tudi župnik v Šmarjah in Dekanih.

Ti duhovniki so trpeli za vero in Cerkev. Tudi sedanjim rodovom so zgled zvestobe Bogu ne glede na zgodovinski čas. Menim, da so tako tudi naši kraji in ljudje in s tem koprski škofija povezani z mučeništvom g. Mirota Bulešića. Na enak način so tu v Istri doživljali brutalnost

ideološkega brezumja takratnih povojnih oblasti in posameznikov. Prav tako je bil 11. septembra 1946 pri Grožnju umorjen in vržen v fojbo tudi naš Pirančan, mladi duhovnik g. Francesco Bonifacio, ki je že proglasen za mučenca in blaženega. Prav danes je njegov spominski dan.

Naj bo udeležba tudi tukajšnjih ljudi na beatifikaciji v Pulju znak skupne povezanosti in prijateljstva vseh vernih istrskih ljudi. Ti so ne glede na jezik in rod v zgodovini bili skupaj v dobrem in slabem in ohranjali ter ohranili vedno prijateljsko vzdušje in medsebojno sožitje v skupni veri in miru.

Bodimo navdušeni nad vsem tem in homo po tej poti naprej. homo=pojdim

grešni darjo istrjan

Miselna in življenjska podlaga velikega dela (2)

Zapuščina svetega Cirila in Metoda in poslanstvo slovanskih narodov

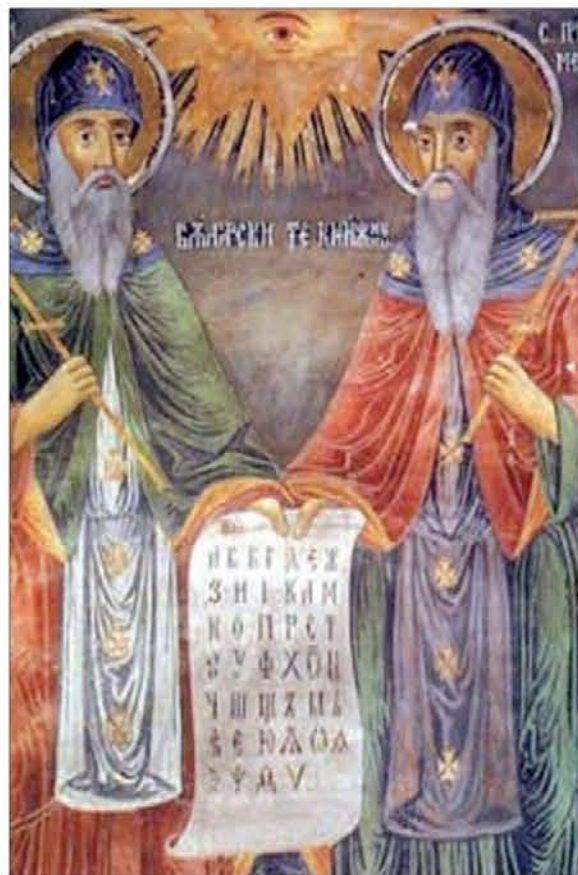
Pomemben poudarek v Cirilovi misli razodeva pogovor v Carigradu, ko ga je cesarski kancler vprašal: "Filozof, rad bi zvedel, kaj je filozofija?" on pa mu je z bistrim razumom rekel takoj: "Spoznanje božjih in človeških reči, koliko se more človek približati Bogu, ker človeka uči, da bi bil s (krepostnimi) deli podobna in sličnost njemu, ki ga je ustvaril (1 Mz 1,26)" ("Žitje Konstantinovo IV, 1, (60)). Ko mu je kancler obljubljal kariero in bogato ženo, mu je odgovoril: "Dar je pač velik za tiste, ki ga žele, meni pa ni nič nad učenje, s katerim hočem znanje zbrati ter pradedne časti in bogastva iskati". ("Žitje Konstantinovo" IV, 2 (60)) Grivec razlaga, da so pradedne časti čista plemenita človečnost v pradedu Adamu pred grehom, obnovljena v učlovečenju drugi Božji osebi (Kristusu). Bizantinci so to človečnost častili v Sveti Sofiji, ki jim je pomenila učlovečenega Boga. To je Sofija, ki si jo je Ciril še kot deček izbral za nevesto. (F. Grivec *Žitje Konstantina in Metodija*, 61, op. 11)

O pradednih časteh je Ciril spregovoril, ko je prišel v kozarsko deželo na Meotsko jezero in Kapsijska vrata, so pred obedom pri kaganu vprašali, kakšna sta njegova čast in dostojanstvo. On pa jim je odgovoril: "Deda sem imel zelo velikega in slavnega, ki je stal blizu cesarja, a je dano mu slavo prostovoljno zavrgel in bil izgnan. In prišedši v tujo deželo, je obubožal in tam me je rodil. Jaz pa sem iskal prejšnjo pradedovo čast in nisem druge dosegel, kajti Adamov vnuk sem. ("Žitje Konstantina" IX, 2 (73)) Slava je nebeška slava ali sijaj, ki pomeni sijaj odličnega rodu, ki je pri svetem Gregorju Nacijanskem označen s plemstvom (*eugeneia*) (PG 35,796.1188; 36, 229) Tam so bili tudi Judje, s katerimi je stopil Ciril v pogovor: "Pa mi povejte: kaj je bil vzrok prvega padca? Ali ne pogled sladkega sadu in želja po božanstvu?" Povedal jim je, da je treba za zdravo življenje predpiti prava zdravila. "Z grenkostjo tega življenja je namreč treba pohotno slast zatreti in s ponižnostjo oholost, nasprotno z na-

sprotnim zdraviti. Tudi mi namreč pravimo, da drevo, ki prej požene trn, potem sladke sad rodi". ("Žitje Konstantina" XI, (85)) Kristusov zakon pač razodeva ostrost Božjih zahtev, potem pa v večnih prebivališčih prinaša stoteri sad. 86 V pogovoru z Judi se je tudi odprlo vprašanje učlovečenja in veličine človeka: "Kako more žena Boga obseči v svojem telesu, saj ga še gledati ne more, a kaj še roditi?" Ciril pa je pokazal na kagana, ki ga more sprejeti v goste njegov služabnik in mu izkazati čast. Ciril je utemeljil dostojanstvo ljudi: "Kaj je izmed vseh vidnih stvari najbolj častljivo?" Odgovorili so mu: "Človek, saj je po Božji podobi ustvarjen". Zopet pa jim je rekel filozof: "Kako torej niso nespetmetni, kateri govore, da človek ne more obseči Boga? A on je bil celo v grmu in v oblaku in viharju in dimu, ko se je prikazal Mojzesu in Jobu. Ko je človeški rod padel v pogubo, od koga drugega bi zopet obnovenje prejel, ako ne od samega Stvarnika, odgovorite mi?" ("Žitje Konstanti-

na" IX, 2, (74-75))

V Cirilovi misli pradedne časti predstavljajo dostojanstvo, ki ga je imel Adam pred padcem. Kristus je namreč novi Adam, ki je v svoji človeški naravi obnovil Adamovo človečnost in bogopodobnost, toda v ljudeh po krstu še vedno ostanejo slaba nagnjenja. Zato si morajo kristjani prizadevati, da te pridobljene časti ne omadežujejo in zapravijo, ampak jih v Kristusu neprestano obnavljajo. To novo stanje je sicer napor in odpoved nasladam sveta, vendar vodi k izpolnitvi in večnemu veselju. Teženje po popolnosti in brezgrešnosti je bilo pomemben vidik vzhodne krščanske duhovnosti in askeze. Ciril je bil odličnega rodu in član kulturnega grškega naroda, toda kot kristjan je spoznal, da njegovo krščansko dostojanstvo presega vse druge zemeljske časti. Te plemenitosti je pri krstu deležen vsak kristjan, pa naj bo pripadnik preproste ali bogatega rodu.

Dar krščanskega odrešenja tako presega čast judovskega Abrahamevega potomstva. V luči pradednih časti in Kristusovega odrešenja je Ciril videl, kako je vse človeštvo poklicano k odrešenju. Cerkev je za vse naro-

de in mora prihajati k vsem, da bi jim prinesla sredstva odrešenja, jih povežala z Bogom in jim omogočila, da v svojem jeziku slavijo Boga vseh ljudi. Vsak človek je enkrat in vsak narod posebna Božja lastnina, kar mora Cerkev dosledno upoštevati. (C. Sorč, "Cirilove 'pradedne časti'", v: C. Alzati – M. Grusovin – D. Tavano (ur.), *L'eredità di Cirillo e Metodio. Omaggio a Vittorio Peri*, Istituto per gli incontri culturali mitteleuropei, Gorizia, 2009, 403-417) Ciril uporablja tudi besedo Modrost, Sofija, ki je značilna za grško mišljenje. Toda pri njem pomeni krščansko Modrost, ki je modrost križi in nove povezanosti vsega v Kristusu. Najbolj je modrost uresničena v svetnikih. (F. Grivec, *Slovanska blagovestnika sv. Ciril in Metod*, Mohorjeva družba, Celje, 1963, 21)

/ dalje
Primož Krečič

GORICA Nadškof Redaelli predstavil pastirsko pismo članom štandreške dekanije

Vzemimo v roke Božjo besedo in obrnimo perspektivo!

“Kdo je Cerkev” je naslov pastirskega pisma za leto 2013-14, ki ga je za vernike svoje škofije pravkar napisal goriški nadškof msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli in ga v dneh od 9. do 13. septembra predstavil članom župnijskih svetov in pastoralnim delavcem petih dekanij. S slovenskimi verniki, ki pripadajo štandreški dekaniji, se je srečal v dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu 13. t. m.

G. Sinuhe Marotta, dinamični stolni župnik, ki je pred nekaj meseci v škofiji postal odgovoren za pastoralno delo, je po uvodni pesmi/molitvi Svetemu Duhu dejal, da “delamo nekaj pomembnega, saj se začnemo nekaj novega”. Navzoči so lahko prisluhnili odlomku iz pisma, ki govori o t. i. službi sprejemanja, preko katere bi prostovoljci skrbeli za skupnostne odnose. To je le ena izmed zamisli, ki so se pastoralnim delavcem porodile na junijskem zasedanju v Romanu. “Danes zvečer nadaljujemo pot goriške Cerkve in imamo pred sabo novo leto”. Nadškof je v Gorici skoraj leto dni, srečal se je z veliko ljudmi, veliko je poslušal in opazoval, “danes nas ‘meče’ kot kamne,

da bi zganil vode, kot mreže, da bi videl, če se kaj ulovi”. Pismo je “pogumno”, saj “govori o prihodnosti” vseh nas v trenutku, ko so bolj živa druga vprašanja, kot npr. mir, ekonomska kriza, nestabilnost v politiki. Nadškof Redaelli je najprej povedal, da bo pismo kmalu na voljo v slovenskem jeziku, saj prevod skrbno pripravlja msgr. Oskar Simčič. Navezal se je na besede papeža Frančiška in zatrdil, da je Cerkev res kot mama: radi jo imamo, tudi če ima kakšno napako. V naslovu pisma ni vpraša-

ja, “ker gre za trditev: mi smo že Cerkev”, koristno pa je razmišljati o tem, kaj to pomeni, saj “včasih tvegamo dati težo stvarim, ki nimajo velike vrednosti, zanemarjamo pa bistvene stvari”. Kristjani lahko še najbolj vidimo, kdo je Cerkev, če se vrnemo k izviru, k Božji besedi. Apostolska dela, na katera se pastirsko pismo močno naslanja in ki jih nadškof toplo priporoča vsem vernikom, “niso pripoved o dogodkih izpred dva tisoč let, ampak so Božja beseda”. Prva krščanska skupnost je v lastnem življenju, dan za dnem, odkrivala značilnosti “biti Cerkev”. Če beremo Apostolska dela, vedno znova odkrivamo značilnosti Cerkve. Osobe, ki se omenjajo v omenjeni

napotek, nismo pa hoteli iti v podrobnosti”. Vsaka skupnost naj v molitvi Svetemu Duhu sama ugotavlja, kaj najbolj potrebuje. Ena možnost je že omenjena “služba sprejemanja”, lahko pa da ta oblika ne bo prišla v poštev v nobeni župniji, ki se bodo morda odločile za drugačne oblike službe. “Poskusimo!” Nadškof je vsaki izmed župnijskih skupnosti dal “nalogo”: “Poskusite napisati svoja ‘Apostolska dela’!” Vsaka skup-

Msgr. A. Cabass, msgr. C. Redaelli in g. S. Marotta

knjižici, “niso na pokopališču, so v Božjem kraljestvu, žive”. Pred sabo imamo prvo Cerkev, s katero smo v skupnosti prek občestva svetih. “Moremo oz. moramo prositi Marijo, Patra, Jakoba, Janeza, Andreja, Filipa... Vsi ti so živi in nas spremljajo”. Jeruzalem in Antiohija ali Korint so bili med sabo zelo različni, in vendar so prve krščanske skupnosti imele enake značilnosti. Posamične skupnosti so klicane, da živijo skupne značilnosti Cerkve, in vendar vsaka v svoji izvirnosti. S pismom “smo skušali dati kakšen

nost naj na dveh straneh napiše, kako gleda nase kot na krščansko skupnost, kaj gre in kaj morda ne. “Zanima me, da bi do Božiča vsa ta skupnost povedala, na kakšen način je Cerkev, kako se počuti kot Cerkev”, je še dejal msgr. Redaelli. Če bo več župnij podčrtalo določen vidik, “bomo pač v drugem delu leta posvetili več pozornosti le-temu”. Pomembno je, da “prisluhnemo Svetemu Duhu in ugotovimo, kam nas hoče pripeljati”. Zato je pastirsko pismo pač “odprto, da lahko razmišljamo in skupaj vidimo, kaj želi

Gospod od nas”, je sklenil nadškof.

Gre za “obrnjeno perspektivo”, je dodal g. Marotta, saj se ob začetku nove sezone ponavadi sprašujemo, kaj moramo storiti, kako naj postopamo itd. Nadškof pa nas vabi, naj upočasnimo korak, vzamemo spet v roke Sveto pismo in v molitvi - “z odprtimi ušesi in srci” - preverimo, kaj hoče Gospod od nas. Slovenske skupnosti so na poseben način zveste svojim tradi-

cijam, “te korenine so žive in so že skoraj v nebesih, pred nami”. Potem ko so se prisotni nekoliko “razvedrili” tako, da so se v manjših skupinah pod vodstvom Olge Tavčar skušali z duhovno domišljijo vživeti v odlomek iz Apostolskih del, je g. Nicola Ban dal še nekaj nasvetov, kako naj vsakdo pristopi k Božji besedi, jo “premljeva” v sebi, o njej razmišlja, jo “prepleta” s svojim vsakdanjim življenjem in lastne intuicije “prevaja” v molitev. Msgr. Simčič je dodal, kako mora biti glavna ugotovitev ta, ali tudi nam kaj pomeni to, kar je nekaj pomenilo prvi krščanski skupnosti. “Mi smo to, kar smo bili”. Na vse naše družbene razsežnosti moramo gledati s tega vidika. Generalni vikar msgr. Adelchi Cabass je na koncu spomnil prisotne na glavna srečanja v pastoralnem letu 2013-14 in sporočil, da bo odslavljal v škofiji samo pet dekanij; to so: Gorica, Štandrež (slovenska dekanija), Krmin-Gradišče, Červinjan-Oglej-Visco, Tržič-Ronke-Devin.

DD

LJUBLJANA Več tisoč vernikov in gostov

Slovesnost ob položitvi temeljnega kamna za džamijo

Več tisoč muslimanskih vernikov iz vse Slovenije in tujine se je po večdesetletnih prizadevanjih za džamijo v Ljubljani zbralo na prireditvi ob simboličnem polaganju temeljnega kamna zanjo. Slovesnosti so se udeležili tudi predstavniki državne in lokalne oblasti ter tuji gostje. Mufti Nedžad Grabus poudarja, da bo islamski center skupno dobro. Na slovesnosti na območju prihodnjega islamskega centra med Parmovo in Kurilniško ulico, ki jo je začel pevski zbor iz Sarajeva z Alahu posvečenimi pesmimi, je zbrane nagovoril mufti Nedžad Grabus, ki si je za izgradnjo džamije prizadeval vse od začetka njegovega mandata leta 2006.

Kot je poudaril, so verski objekti izraz skupnosti vernikov in njihovega prizadevanja, da ostanejo dostojanstveni in ohranjajo harmonijo v družbi. Prihodnji islamski kulturni center, ki ga je označil kot “skupno dobro”, bo po njegovih besedah

namenjen razvijanju izobraževalnih in kulturnih vsebin, kar je pomembno za vzgojo otrok. Prav tako pa bo islamski kulturni center, ki se bo srečeval z večinsko krščanskim okoljem, krepil medverski dialog in temelje za skupno dobrodelno sodelovanje v širši skupnosti, je dejal Grabus. Kot je poudaril, so odločeni razvijati in promovirati civilizacijske vrednote, ki bodo okrepile duha tolerance in sobivanja.

Grabus je tudi sporočil, da so dobili pričakovano gradbeno dovoljenje za islamski kulturni center, ki naj bi ga sicer gradili dobra tri leta. Slovesnosti, ki jo je pripravila islamska skupnost, so se poleg številnih vernikov, ki so se na prireditvi pripeljali tudi z avtobusi, udeležili številni ugledni gostje. Iz Katarja je v Ljubljano prišel minister za vakufe in is-

lamske zadeve Ghaith bin Mubarak Al - Kuwari, iz Bosne in Hercegovine član predsedstva BiH Bakir Izetbegović, pa tudi gostje iz Savdske Arabije, Turčije ter drugih balkanskih in evropskih držav.

Mufti N. Grabus

Slovesnosti so se med drugimi udeležili ministra Roman Jakič in Senko Plićanić, predsednik ustavnega sodišča Ernest Petrič, varuhinja človekovih pravic Vlasta Nüssdorfer, ljubljanski župan Zoran Janković in nekdanji predsednik republike Danilo Türk, pa tudi predsed-

nik Slovenske škofovske konference Andrej Glavan, evangeličanski škof Geza Erniša ter predstavniki srbske pravoslavne Cerkve in judovske skupnosti. Islamski kulturni center z džamijo bodo zgradili na dobrih 11.000 kvadratnih metrih velikem zemljišču. Center, za katerega so arhitekturno rešitev izbrali na natečaju, bo obsegal 12 metrov visok glavni objekt, 24 metrov visoko molilnico in 40 metrov visok minaret. V centru bodo tudi knjižnica, učilnice, športna dvorana in družabni prostori. Islamska skupnost je finančno pomoč iz Katarja prejela že za nakup zemljišča, prav tako pa iz Katarja pričakujejo tudi večji delež sredstev za izgradnjo centra. Prve ideje za izgradnjo džamije v Ljubljani segajo v leto 1969, od takrat je bilo v igri več različnih lokacij. V delu javnosti in politike so se medtem pojavljala tudi nasprotovanja džamiji, ustavno sodišče pa je preprečilo referendum o izgradnji džamije z utemeljitvijo, da bi bil ta neustaven.

Kratke

Papež bi za begunce odprl stare samostane

Papež Frančišek je 10. septembra, ob obisku begunskega centra Astalli v Rimu, dejal, da bi Cerkev stare in nerabljene samostane lahko ponudila v rabo beguncem, ne pa da jih spreminjajo v razkošne

hotele. Hkrati je pozval tudi k večjemu spoštovanju različnosti med ljudmi. “Cerkvi ni treba spreminjati praznih samostanov v hotele, da bi služila denar. Prazni samostani niso naši. So za Kristusovo telo. So za begunce”, je dejal papež med obiskom centra, ki ga v Rimu vodijo jezuiti. “Veliko vas je muslimanov ali drugih verstev. Prihajate iz različnih držav, različnih položajev. Vendar pa se ne bi smeli bati razlik”, je še dejal papež in dodal, da bi moral “Rim postati mesto, v katerem bi begunci dobili nazaj človeško dimenzijo in bi se jim vrnil nasmeš na lica”. A namesto tega se tako kot v drugih mestih pogosto zgodi, da ljudje z “mednarodno zaščito” na papirju živijo v revščini, včasih celo v ponižujočih pogojih, brez možnosti do dostojanstva”, je še dejal papež. Papež je azilni center Astalli, v katerem je nastanjenih več sto beguncev iz Afrike, obiskal zgolj z enim varnostnikom.

Dokumentarec o misijonarju Opeki nadaljuje uspešno festivalsko pot

Dokumentarec Pedro Opeka, dober prijatelj, ki je sprožil kandidacijo misijonarja za Nobelovo nagrado za mir in sta jo poleg slovenskega podpisala tudi malgaški in francoski predsednik, je prejel še eno nagrado. Tokrat so celovečerec v režiji Jožeta Možine in koprodukciji TV Slovenija nagradili na mednarodnem filmskem festivalu v Džakarti. Dokumentarec o lazaristu Pedru Opeki je na Mednarodnem filmskem festivalu za mir, navdih in enakost (International Film festival for Peace, Inspiration and Equality) prejel nagrado za najboljši dokumentarec. Možina pa je obveljal za najboljšega režiserja, so sporočili z RTV Slovenija. V Džakarti so Opeko poimenovali za “novo mater Terezijo”, posebej pa so poudarili aktualno svetovno sporočilo filma, ki podira rasne in verske predsodke. Indonezija je namreč z 240 milijoni prebivalcev največja muslimanska država na svetu, osrednji lik slovenskega filma pa je katoliški misijonar, ki se je na Madagaskarju spopadel z revščino ter s smetišč in ulic rešil že več kot

23.000 brezdomcev. Film, ki ga je TV Slovenija prvič predvajala 25. decembra 2011, je navdušil številne gledalce in sprožil val humanitarne pomoči gibanju Pedra Opeke Akamasoa. Možina je za film dobil že več mednarodnih nagrad in priznanj. Nazadnje aprila, prav tako v Indoneziji, na mednarodnem filmskem festivalu Okolje-zdravje-kultura. Mesec prej so film nagradili tudi na mednarodnem filmskem festivalu v Kanadi, kjer je prejel nagrado za odličnost na področju filmskega ustvarjanja.

Peti Socialni teden v Sloveniji

Med 23. in 28. septembrom bo Socialna akademija organizirala 5. Socialni teden. Z njim želijo organizatorji spodbujati družbeno odgovornost in aktivno državljanstvo posameznikov, krepiti slovensko civilno družbo ter prispevati k razmišljanju o izzivih, ki Slovenijo, EU in svet čakajo v prihodnosti. Naslov Socialnega tedna 2013 je Zakaj še za-upaš?

Svetopisemski maraton 2013

V tednu med 6. in 13. oktobrom bo pri sv. Jožefu v Ljubljani ter v številnih krajih po Sloveniji že šesto leto zapored potekal svetopisemski maraton. Gre za izmenično, nepretrgano branje Svetega pisma, ki traja teden dni, 24 ur na dan. Na ta način se ob Svetem pismu povezujemo kristjani in ljudje dobre volje iz različnih krščanskih Cerkva, župnij, redovnih skupnosti, laičkih gibanj, skupnosti in združenj. Organizatorji k branju vabijo mlade, starejše, družine, verujoče in neverujoče. Geslo letošnjega maratona je Največja je ljubezen. Začetek maratonskega branja bo v nedeljo, 6. oktobra 2013, ob 20. uri, ko se bodo skupaj s predstavniki različnih krščanskih Cerkva zbrali ob taizéjski molitvi. Svetopisemski maraton bodo sklenili 13. oktobra ob 17. uri v cerkvi sv. Jožefa s predstavo koroškega duhovnika Janka Krištofa Prerok. V tednu bo potekalo tudi več predavanj, pogovornih večerov in delavnic. Več na: www.svetopisemskimaratoni.si

Iz beležke goriškega nadškofa

Goriški nadškof msgr. Carlo Redaelli bo v nedeljo, 22. septembra zjutraj, podelil zakrament svete birme v župniji sv. Valerijana v Gradišču ob Soči; ob 16. uri se bo v župniji Nova Cerkev v Celju udeležil slovesnega somaševanja s škofi Slovenske škofovske konference v čast blaženemu Antonu Martinu Slomšku. V torek, 24. septembra, bo ob 20.30 v dvorani Ricreatorio San Michele v Červinjanu govoril na temo: “Cerkev za odpad”?

PALKIŠČE Tridnevni praznik

Kulturno-športni center "Pavlina Komel"

Kulturno-športno društvo Kras Dol-Poljane je pridelalo na Palkišču tridnevno praznovanje od 13. do 15. septembra 2013, saj je poimenovalo nov Kulturno-športni center po zaslužni glasbenici, zborovodkinji in organizatorki Pavlini Komel, hčeri goriškega glasbenika Emila Komela.

Program so začeli izvajati v petek, 13. septembra, z odprtjem bogate razstave in kulturnim večerom v novem centru, ki so ga zgradili in namenili kulturnim dejavnostim v veliki meri za zapuščino Pavline, zelo delavne zborovodkinje društvenega kraškega pevskega zbora, ki ga je vodila 32 let, od 1951 do 1983. Vodila je tudi druge pevske skupine in zборе od Brd do Ronk. Gnali sta jo velika ljubezen do petja in želja, da se ohrani slovenska pesem v težkih povojnih časih. Ob odprtju razstave so spregovorili predsednica društva Kras Katuša Kosic, predstavnica iz Opatjega sela in Milan Pahor. V soboto, 14. septembra, je bil poklon Pavlini ob družinskem grobu na goriškem pokopališču; z dvema pesmima je nastopil moški pevski zbor Jezero pod vodstvom Zulejke Devetak. Predsednik Društva goriških upokojencev Emil Devetak je v priložnostnem govoru najprej pohvalil prizadevanja društva Kras; o Pavlini, ki je kot prva pevovodkinja vodila mešani zbor upokojencev v letih 1983-95, je med drugim lepo povedal, da je znala pevce združevati in nav-

duševati. Dolžnost vseh nas je, da njeno ime in delo skrbno ohranjamo zanamcem kot spominsko kulturno dragoceno zapuščino. V nedeljo, 15. septembra, je bilo na Palkišču pred res lepo urejeno stavbo slavnostno odprtje Kulturno-športnega centra. Po nastopu zbora Jezero je pred veliko množico spregovoril predsednik Društva goriških upokojencev, ki je med drugim društvu Kras iskreno čestital in voščil čim več uspehov pri kulturno-prosvetnem delu. Slavnost se je nadaljevala na velikem športnem prostoru, kjer se je zbralo izredno veliko ljudi. Ob nastopih zbora Jezero so prisotne nagovorili predstavniki mnogih kulturnih in družbenopravnih ustanov. Slavnostna govornica je bila Vesna Tomsič, pokrajinska odbornica in predsednica ZSKD za Goriško. Zanimivimi posegi so nastopili še predsednica društva Kras, župan občine Doberdob, župan občine Miren, predstavniki krajevnih društev in ustanov itd. Proti koncu prireditve so zadonele pesmi zbora Jezero in nekdanjih članov zbora, ki ga je vodila Pavlina. Ni mogla manjkati pesem Vstajenje Primorske. Za živahen zaključek slavnosti so z nastopom poskrbele mažoretke iz Doberdoba. Sledil je ogled razstave iz Pavlinine bogate zapuščine (pisma, rokopisi, časopisi, zvezki s pomembnimi podatki, ogromno knjig, slik itd.). Ob mraku je prisotne zadovoljila obilna zaku-

Mesec september je zelo primeren za izlete, predvsem v naravo.

Prosvetno društvo Štandrež je 14. septembra organiziralo ogled istrskih značilnosti in naravnih lepote otočja Brioni, ki so zaščiten naravni park. Istra nudi veliko manjših srednjeveških krajev in večjih utrjenih mestec z značilnimi stavbnimi elementi in svojevrstnimi razporeditvami stanovanjskih in drugih objektov. Sprehod po teh krajih je pravi užitek, ki ga bogati še lepo in posebno naravno okolje, ki je poleg gozdičkov pretežno posajeno z vinsko trto in oljkami. Ta mesteca so navadno strnjena na gričkih in utrjena z obzidjem. Na osrednjem trgu so cerkev in še druge palače. Izletniki so si

Prosvetno društvo Štandrež

Društveni izlet po slikoviti Istri in otokih Brioni

najprej ogledali mestece Grožnjan, v katerem izstopa cerkev sv. Vida in Modesta, ki se

Pot so nadaljevali do Fažane in se nato vkrcali na ladjo, ki jih je pripeljala na Veliki Brion. Narav-

nih razkošnih rezidenc jugoslovanski maršal Tito. Iz tistih časov je na otokih še nekaj eksotičnih živali, ki sicer ne sodijo v ta mediteranski prostor. Vidni so še ostanki rimskega pristanišča in bizantinskega castruma. Morje je kristalno čisto in zelo vabljivo. Na otoku je tudi etnografski muzej. Izletniki so se srečno in veselo razpoloženi vrnili domov, navdušeni nad lepi in bogatim dnevom. Zahva-

ponaša z bogatim oltarjem, ki ga je mestu daroval Papež Pij VII. leta 1800. Tudi mestece Motovun ima jedro, obdano z obzidjem; na trgu stojita baročna cerkev sv. Stjepana in zvonik iz 13. stoletja.

ne lepote Velikega Briona in drugih manjših otočkov so znane številnim turistom, ki jih obiskujejo zadnjih dvajset let. Prej je bilo to področje nedostopno, saj je tam imel eno izmed števil-

la gre predvsem društvenim članom, ki so izlet organizirali in poskrbeli za dobro počutje udeležencev. Tudi za prihodnji večdnevni spomladanski izlet se je marsikdo že prijavil.

V Štandrežu

Praznovanje 100-letnega možakarja

Moški, ki dosežejo 100 let, predstavljajo pravo redkost, za ženske so taki življenjski jubileji pogostejši. To je prvi primer, ki se ga ba je spominjajo v Štandrežu. Slavljenec je Attilio Assirelli, ki sicer ni domačin, a že več let živi v Štandrežu, kamor se je pred leti z družino preselil iz Emilie Romagne. Številna množica ljudi, ki se je v nedeljo, 15. septembra, zbrala pred štandreško cerkvijo, priča o tem, kako je slavljenec priljubljen v tej obsoški vasi. Assirelli se je lepo vživel v štandreško skupnost, vedno je vedrega značaja in pripravljen za pogovor z vsemi. Rad je obiskoval sosede in sosedi njega. Na

nedeljskem srečanju je spregovoril tudi goriški župan Etore Romoli, ki ga je spremljala odbornica Silviana Romano. Čestital mu je za visoki jubilej in povedal, da odkar je župan, je prisostvoval več kot 20 podobnim slovesnostim, prvič pa se mu je zgodilo, da lahko čestita moškemu. Župan je spomnil na slavljenčevo težko življenjsko pot. Bil je v ruskem ujetništvu, umrl so mu žena, hči in sin, znani fotograf, ki je imel svoj fotografski atelje nasproti cerkve sv. Ivana v Gorici. V imenu

štandreške skupnosti je slavljenču zaželel še veliko zdravih let Marjan Breščak in mu izročil priložnostno plaketo, ki ga bo spominjala na ta dan. Starejši moški, nekdanji pevci, so mu zapeli pod vodstvom Aleša Hobana. Vidno ganjen in s solznimi očmi se je zahvalil

vsem, ki so se z njim družili in prijateljevali. Nato se je udeležil svete maše, kot vsako nedeljo. Ko se je vrnil na dom v Klanec, ga je čakalo novo presenečenje, saj so ga tam pričakali številni sosede in mu izrazili najboljše želje in ga založili z raznimi darili.

PD

Foto DP

In memoriam

Učiteljica Lori Rijavec Drole

Sorodniki, znanci in prijatelji so se v velikem številu v petek, 13. septembra 2013, v cerkvi sv. Ivana v Gorici poslovili od drage učiteljice Lori Rijavec, ki je spokojno odšla v večnost le nekaj mesecev za ljubljenim možem, prof. Lucijanom Droletom, ki je po večno plačilo k Bogu odšel v letošnjem marcu. Očitno so ju vezala tako trdna in globoka čustva, da ju je Bog hotel spet združiti v nebeškem kraljestvu, kjer ni več ne boleznih ne žalosti ne bolečine. Gospa Lori je zadnja leta obnemogemu možu ljubeče stala ob strani, tako kot smo ju zmeraj srečevali skupaj, pri mašnih obredih v raznih goriških cerkvah, tudi na Placuti, saj sta stanovala v severnem delu mesta, in večkrat, posebno v cvetočih pomladnih dneh, sta rada skupaj zahajala na sprehod po 'solkanem polju', med vinogradi in njivami. Bila sta tudi redna, pozorna obiskovalca naših prireditev, predavanj, predstavitev knjig in na splošno kulturnih dogodkov. Oba sta ljubila lepo, uglajeno, izbrušeno slovensko

učiteljica. Šolala se je v Gorici in tu tudi obiskovala učiteljske; po vojni je nekaj časa slovenskim nižješolcem v ul. Randaccio odpirala pogled v risarsko umetnost. Takrat je tudi spoznala prof. Lucijana Droleta in postala sta neločljiva sopotnika v dobrem in slabem, kar jima je pač nasula

dolga življenjska pot. Gospa Lori je službovala na raznih koncih naše lepe Goriške, z daljšim postankom na Vrhcu Sv. Mihaela. Do upokojitve pa je poučevala nemščino v osnovni šoli v Števerjanu. Nemški jezik je dobro obvladala, saj je bila njena mati Avstrijka. Mnogi nekdanji učenci se radi spominjajo na svojo vestno, zvedno učiteljico, ki jim je posredovala nekaj več kot le učno snov.

Pogrebno mašno daritev je v sve-tovinjski cerkvi vodil župni upravitelj Slovenskega pastoralnega središča v Gorici, g. Marijan Markežič, z njim sta somaševala g. Ciril Sorč, sorodnik prof. Droleta, in msgr. Cvetko Žbogar. Mašni obred je na orglah spremljala prof. Ljovka Bratuž, v cerkvi pa je zvenel lepi, topli tenor Zdravka Klanjščka. Marijan Markežič je v svojih pomenljivih in tolažilnih mislih med drugim poudaril plemenitost srca gospe Lori, ki se je v zadnjih letih popolnoma posvečala obolelemu možu. Sedaj bosta skupaj mirno čakala na večno velikonočno veselje na božji njivi na Šentviški Gori. Sorodnikom, znancem in prijateljem gospe Lori Rijavec Drole naj gre naše občuteno sožalje.

IK

In memoriam

Hilarija Markič Faganel

Minulo soboto, 14. t. m., se nas je na goriškem pokopališču in v cerkvi v Pevni zbralo precej prijateljev pokojne Hilarije Markič Faganel, ki je umrla v začetku minulega tedna na domu svojega sina, slikarja Roberta Faganela, pri katerem je po prihodu v Gorico živel. Minulo sredo, 11. t. m., je gospa Hilarija doživela srčni napad in niti takojšnja zdravniška pomoč ni bila učinkovita. Hilarija Markič se je rodila 1. decembra 1921 v Vrtojbi. Njena mama Veronika Vodopivec je leta 1927 v času najhujšega fašizma in v času revščine odšla služiti kruh v Egipt in doma so ostali mož, hči in sin. Leta 1935 se je petnajstletna Hilarija pridružila mami, še sama je postala aleksandrinca. Z mamo je Hilarija delala na kraljevem dvoru v Kairu. Hilarijina mama je bila v službi pri sestrnici kralja Faruka, Hilarija pa je postala spremljevalka princese Nichle; kdor je imel srečo in je gospo Hilarijo imel čast spoznati, je takoj razumel, da je slo za gospo izjemno uglajenih navad in aristokratskega obnašanja, prijaznega, milega značaja in velike srčne kulture. Izjemno lepe olike se je gospa Hilarija naučila na kraljevem dvoru, s princeso Nichle pa je prepotovala vso

Evropo in bila v vseh mondenih letoviščih. Leta 1938 se je vrnila domov, se poročila s Francem Faganelom; leta 1941 se jima je rodil sin Robert. Po vojni so Faganelovi živeli najprej v Gorici, nato v

Trstu, kjer je Hilarijin mož imel gradbeno in pleskarsko podjetje. Leta 1975 pa je sin Roberto odprl starinarstvo v Gorici, kamor sta prišla živeti tudi Hilarija in Franc. Gospa Hilarija je dejavno pomagala pri vzgoji Davida in Marka, sinov Roberta in njegove žene Karmen Bandelli, saj je gospa Karmen bila zaposlena v domači trgovini. Gospa Hilarija je bila zelo ponosna na umetniške dosežke sina Roberta in obeh vnukov. Davidova sinova Alexander in Maximilian sta bila na svojo prastaro mamo izredno navezana. G. Marijan Markežič je daroval občuteno pogrebno mašo in vodil pogreb. Med sveto daritvijo v Pevni, kjer si je gospa Hilarija želela imeti pogrebno mašo, je g. Marijan živo in jasno podal nekaj misli o pokojni Hilariji in njeni navezanosti na družino, prav tako pa je prisotne opomnil, da je kot mati in stara mati ter prastara mati gospa Hilarija zgledno skrbela za svojo družino, in je zato dejal, da bo odslej gospa Hilarija kot angel še naprej skrbela za vse svoje. Sinu Robertu, gospe Karmen, sinovoma Davidu in Marku z družinama ter ostalim sorodnikom naj gredo naši izrazi občutenega sožalja!

Priprava na vstop v srednjo šolo in začetek pošolskega pouka

V Mladinskem domu je že spet vse živo!

Izvedbo Poletnosti 2013, to so poletne dejavnosti, ki jih Mladinski dom prireja v poletnem času, so tudi letos s podporo omogočili Javni sklad RS za kulturne dejavnosti in Fondazione Cassa di Risparmio di Gorizia ter banki CRA iz Ločnika, Fare in Koprivnega in ZKB Doberdob in Sovodnje. V tednu od 2. do 6. septembra je potekala zadnja poletna ponudba Mladinskega doma, in sicer Priprava na vstop v srednjo šolo. Namenjena je bila predvsem petošolcem, ki so vstopili v prvi razred srednje šole, vendar pa so se je udeležili tudi nekateri 'starejši' dijaki. Udeležencem so vzgojitelji in profesorji pripra-

vili pestro dopoldne. V ponedeljek so dobili nekaj informacij o tem, kaj lahko pričakujejo v srednji šoli in v čem se le-ta razlikuje od osnovne. Nekaj svojih

izkušenj so podali tudi drugi dijaki. Sledile so krajše lekcije ponavljanja glavnih šolskih predmetov. Osvežili so si znanje iz slovenščine, italijanščine, matematike, an-

gleščine, zgodovine in zemljepisa. Seveda ni zmanjkalo niti časa za igro in razvedrilo. V ponedeljek, 16. t. m., se je v Mladinskem domu začel program pošolskega pouka za srednješolce. Gojence bosta letos spremljali vzgojiteljici Tanja Arčon in Slavica Radinja ob sodelovanju nekaterih prostovoljcev. Pedagoško dejavnost bo povezovala odgovorna odbornica Irenka Ferlat. Vzgojna ponudba Mladinskega doma vključuje redne storitve prevoza, kosila, malice, spremstva pri opravljanju šolskih obveznosti, psihopedagoško svetovanje in individualne lekcije. Med šolskim letom bodo potekale tudi druge dejavnosti, namenjene vsem članom, kot so filmski forum, zimovanje, ekskurzije... Po koncu pouka bodo spet na vrsti poletne dejavnosti Mladinskega doma z Videodelavnico, Izživim in Zelenim tednom v naravi.

Za vpis k pošolskemu pouku je še nekaj mest. Informacije v pisarni ali po telefonu (0481 546549, 0481 536455 ali 328 3155040).

Obvestila

V okviru projekta JEZIKLINGUA bo od 24. septembra do 5. decembra potekal v Mladinskem domu v Gorici 40-urni osnovni tečaj slovenskega jezika za negovorce. Brezplačni vpis je možen do 24. septembra in vsekakor do zasedbe razpoložljivih mest. Info: tel. 0481 536455 ali 328 3155040.

Vokalna skupina Chorus '97 iz Mirna se pred odhodom na mednarodno zborovsko tekmovanje v Rimini predstavlja s koncertom v župnijski cerkvi v Pevmi v soboto, 21. septembra ob 20.00.

Slovenščina za odrasle pri SKRD Jadro, začetni in nadaljevalni tečaj, enkrat tedensko. Organizacijsko srečanje bo na sedežu društva v Romjanu v ponedeljek, 7. oktobra, ob 20.30. Informacije tudi v ronški knjižnici in v mladinskem informativnem središču v Trzinu.

Klekljarski odsek društva Jadro je začel novo letno dejavnost ob torkih popoldne na sedežu društva. Vpisovanje in informacije na tel. 0481776123.

Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica razpisuje ob 40. obletnici ustanovitve skladateljski natečaj za slovensko peto mašo. Vpis na natečaj je brezplačen. Info o pravilniku in prijavi: corili01@gorica191.it ali na telefonski številki 0481 31817 v jutranjih urah.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča udeležencem izleta v Celje in Olimje, da bo v soboto, 21. septembra, odpeljal avtobus ob 7. uri iz Doberdoba, s postanki na Poljanah, v Sovodnjah pri lekarni (okrog 7.20), v Štandrežu na Pilošču in pri lekarni (7.25), v Podgori pri telovadnici in spomeniku, pri vagi, na Goriško/trgu Medaglie d'oro. Organizatorji priporočajo točnost. **Društvo slovenskih upokojencev za Goriško** sporoča, da bo v Cankarjevem domu v Ljubljani v sredo, 2. oktobra, ob 16. uri Festival za 3. življenjsko obdobje, na katerem nastopajo upokojenski pevski zbori obmejnih držav, med temi tudi društveni ŽePZ goriških upokojencev. Poleg pevk je prostora v avtobusu še za nekaj spremljevalcev. Kdor se želi udeležiti revije, naj se čim prej vpiše. Prijave sprejemajo po tel. 0481 20801 (Sonja K.), 0481 390697 (Marija Č.), 0481 882203 (Eda L.).

Romanje v Medjugorje od 4. do vključno 7. oktobra letos. Potovanje z udobnim avtobusom, udeležba pri bogoslužjih. Za slovenske in italijanske potnike zadostuje veljavna osebna izkaznica. Vpis pri g. Darkotu za Goriško, tel. 0481 32121 in 3703201305, pri g. Jožetu Markuži za Tržaško, tel. 040 229166, in pri gospe Ani za Slovenijo, tel. 00386 5 3022503. **Poštena gospa** nudi oskrbo starejših ljudi v obliki izmenjave. Več informacij na tel. št.: 003865 2386744.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. 00386 30

325 558)

Nudim pomoč pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. 00386 40606915.

Po potrebi čistim in likam. Sem poštna in natančna. Tel. 00386 70777512.

Iščem delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. 0038631449311.

Darovi

Za misijonarja Pedra Opeko: ob okrogli obletnici Borisa Lutmana daruje Mirka Terpin 50 evrov.

Za SCGV Emil Komel: ob slovesu drage Lori daruje Vida 50 evrov.

Za cerkev sv. Ivana: namesto cvetja na grob Veri Pelicon Humar Marko Škorjanc z družino 50 evrov.

Čestitke

Draga Alessandra in Jurij, verujta - brez vere prazno je življenje, ljubita - v ljubezni srečno je življenje. Veliko medsebojnega razumevanja Vama želimo vsi iz Britofa in Pušče. Teti in stricu koš poljubčkov Ivan in Peter.

Alessandra in Jurij se bosta v četrtek, 19. septembra, vzela in na skupno življenjsko pot vzletela. Veliko sreče, zdravja, zadovoljstva in medsebojnega razumevanja ter Božjega blagoslova Vama iz srca želijo pevci cerkvenega zbora Štandrež.

Mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice je nastopil na 48. Festivalu Mokranjčevi dnevi v Negotinu in zasedel tretje mesto. Zboru in dirigentu Bogdanu Kralju za uspešen dosežek čestita Zveza slovenske katoliške prosvete.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 20.9.2013 do 26.9.2013)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored: **Petek, 20. septembra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 22. septembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 23. septembra (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zanimivosti iz naših krajev - Iz krščanskega sveta - Naši zbori pojo - Obvestila.

Torek, 24. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 25. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: O divjem in domačem prasiču - Izbor melodij.

Četrtek, 26. septembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila.

Srečanje pritrkovalcev v Števerjanu

Zvonovi so se spet veselo oglasili

Pred leti je bila obnovljena zunanost cerkve sv. Florijana v Števerjanu, lansko jesen pa še zvonik, tako da se je to prav lepo skladalo s sedmim srečanjem pritrkovalcev Goriške, ki je bilo v nedeljo, 7. oktobra 2012. Društvo pritrkovalcev goriške združuje tako Italijane kot Furlane in Slovence pod imenom *campanari del Goriziano* - pritrkovalci Goriške - *scampanotadors dal Gurizan*, ki vsako leto prireja srečanje pritrkovalcev v drugi župniji. Letos je bil izbran Števerjan, za katerega so pritrkovalci priznali, da ima enega naj-

lepših razgledov z zvonika, še posebno v času trgatve. Na letošnje srečanje se je prijavilo 16 skupin iz Goriške, Brd, vse tja do Ogleja in Gradeža, seveda so med prijavljenimi tudi domačini, soorganizatorji iz Števerjana. In prav domači pritrkovalci so odprli revijo s slavnostnim zvonjenjem, za uvod pa ni manjkalo niti domače pritrkovanje. Po končani reviji je bilo v števerjanskem Sedejevem domu predavanje o temi *Pritrkovalci in župnija, ki ga je potrebno okrepiti*. Predaval je glavni vikar msgr. Adelchi Cabas. Sledilo je pred-

vanje o varnosti na zvoniku gospoda Marka Petruza. Po predavanju so novim tečajnikom podelili priznanja. Prisotne je poz-

vonovi in s tem se je končalo srečanje pritrkovalcev. Sledilo je sproščeno druženje na trgu pred spomenikom.

Okusi ob meji 2013

Od četrta, 26., do nedelje, 29. septembra, bodo goriške mestne ulice ponovno zaživele ob tradicionalni, tokrat jubilejni manifestaciji Okusi ob meji. Obiskovalci bodo lahko kot vsako leto uživali ob vonjavah in okusih najrazličnejših jedi in srkali žlahtno kapljico najpomembnejših vinarjev. Dobrote bodo ponujali predstavniki dvajsetih držav. Podčrtati gre, da se bo lanskim 708 stojnicam pridružilo dodatnih 130, kar bo nedvomno podkrepilo vsestransko kakovost enogastronske manifestacije. Ravno zaradi jubilejne izvedbe je goriška občinska uprava sklenila, da bo obiskovalce povabila, naj po svoji želji glasujejo za najboljšo stojnico: to bodo ob koncu manifestacije tudi uradno nagradili.

ALESSANDRA SCHETTINO in JURIJ HLEDE

*stopata na skupno življenjsko pot.
Da bi jima na njej zmeraj žarelo sonce sreče
in bila medsebojna ljubezen trdna vez
pri premagovanju malih in večjih vsakdanjih skrbi,
jima iz srca želijo*

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ,
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE,
SVET SLOVENSKEGA ORGANIZACIJ,
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV,
SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL
in ARSATIELIER

Ob odhodu drage tete

LORI RIJAVEC DROLE

se iskreno zahvaljujemo za pogrebni obred in tolažilne besede g. župniku Marijanu Markežiču, g. Cvetku Žbogarju, g. Cirilu Sorču ter vsem, ki so se je spomnili, še posebno gospem, ki so z ljubeznijo skrbele zanjo v starosti in bolezni.

DRUŽINA DROLE

Gorica, Šentviška Gora, 19. septembra 2013

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Koncertna sezona 2013-2014

LJUBLJANSKI GODALNI KVARTET

Ob 30-letnici delovanja in 80-letnici pianista Igorja Dekleve

Igor Dekleva, klavir
Monika Skalar, prva violina
Karel Žužek, druga violina
Franc Avsenek, viola
Stane Demšar, violončelo

Koncert v sklopu mednarodnega festivala Kogojevi dnevi 2013

Kulturni center Lojze Bratuž
petek, 20. septembra 2013, ob 20.30

Vstop prost

GORIŠKI MUZEJ KROMBERK v sodelovanju z GORIŠKO MOHORJEVO DRUŽBO

vabi na

prvi jesenski muzejski torkov večer na Grad Kromberk

predstavljena bo publikacija

OB 100-LETNICI PRVE SLOVENSKE DRŽAVNE GIMNAZIJE

sodelujejo:

Peter Černic, Marija Češčut, Mihaela Pirih, Bojan Bratina

torek, 24. septembra 2013, ob 20. uri

Po kapitulaciji Italije I. 1943 O t.i. Goriški fronti nekoliko drugače

Po kapitulaciji Italije 8. septembra 1943 sta na Primorskem zavladali iskreno navdušenje in pričakovanje skorajšnje svobode. Na Goriškem so partizanske enote kontrolirale obsežno ozemlje, razen Gorice in

Tam so prejšnji dan ustrelili tri. Voda je tu bila plitva, do pasu. Mi smo podnevi srečno prišli čez. Prišli smo na Vrh, do Sv. Mihaela. Bila je že noč. Tam je pa že bila veza za partizane. Tam je bil kurir, ki je vozil na ta kraj čez ce-

pa ljudstvo nima dovolj poguma, da kaj takega izvede, naj justifikacijo nad narodnimi izdajalci opravi najbližja vojaška edinica ali Narodna zaščita. Gledati je treba, da nam narodni izdajalci ne odmaknejo od oči in da se jih čimprej likvidira".

Partizanske enote so bile nepripravljene in preslabo vodene, tako da so nemški okupatorji, ki so zamenjali Italijane, kmalu krvavo zatrdli odpor. V ta okvir spada tudi poskus partizanskega vodstva, da bi sredi septembra 1943 zadržali nemški prodor vzhodno od Gorice proti Vipavski dolini. Začelo se je 11. septembra 1943, ko je okrog pet tisoč partizanskih borcev, organiziranih v devet bataljonov, krenilo proti Gorici in jo želelo zasesti. Po sporazumu, ki ga je ob kapitulaciji Italije partizanska vojska sklenila s poveljnikom italijanske divizije "Torino", z generalom Brunom Malagutijem, bi morale partizanske enote skupaj z divizijo "Torino" braniti Gorico pred Nemci. Italijanske enote so v sodelovanju s partizani v začetku tudi resnično nudile odpor ob nemškem napredovanju proti Gorici, zlasti na severnih pri-

Odilo Globočnik, nacist slovenskega rodu in SS bič na Primorskem

Tržiča, po vaseh pa so organi OF vzpostavljali svojo oblast. Najvišjo oblast je predstavljal "Narodnoosvobodilni svet za primorsko Slovenijo", ustanovljen 11. septembra 1943 na Vogrskem, v prostorih tamkajšnje šole. Sestavljalo ga je 21 članov, predsednik je postal dr. Joža Vilfan (1908–1987), podpredsednik France Bevk (1890–1970), tajnik pa Aleš Bebler. Na zasedanju so med drugim zaradi majhnega števila partizanov na Primorskem sprejeli sklep o takojšnji splošni mobilizaciji vseh za orožje sposobnih moških med 18. in 45. letom. Partizansko gibanje je doživelo velik razmah, k čemur so prispevali protifašistično razpoloženje in tudi novice o vojaških uspehih partizanov. Primorski možje in fantje so se vračali iz italijanske vojske, posebnih bataljonov (battaglioni speciali), zaporov in konfinacije. Namesto počitka je sledila mobilizacija v partizane. Marsikdo bi rad vsaj nekaj časa še ostal doma. O tem je črniški dekan Alojzij Novak (1881–1967) v svoj dnevnik zapisal: "Iz skrivališč prihajajo iz gozdov in nabirajo fante, ki so se vrnili na svoje domove in jih spet kličejo pod orožje... Nobeden ne gre rad z njimi, a oni so oboroženi in fant mora iti od hiše". Pokojni Jožef Frletič (1915–1999) iz Vrtojbe se je prihod iz italijanske vojske in partizanske mobilizacije takole spominjal: "Iz Vrtojbe smo bili trije: Tihomil Gorkič, Lukov, Venček Gorkič od Drečicla in jaz. Dve vasi ven iz Mestri, potem ponovno na vlak do Latisane, kakšnih 50 kilometrov od Gorice. Ker so rekli, da je nevarno, smo stopili v vlaka in naprej smo šli peš. Po poti smo spraševali, kje so Nemci. Povedali so nam, mi smo se jim pa umaknili, ali pa počakali, da so šli mimo. Tako smo prišli do Soče pri Zdravščini.

sto Gorica - Trst. Rekel je: 'Vi pojedite spat. Jutri vas pridem ponj'. Bilo je še mrčno, ko je prišel. Peljal nas je do ceste. Čez smo prišli srečno in potem gor v Kras do Lokvice, od tam do Železnih vrat in nato dol v Renče. To je bilo 16. septembra 1943". Partizanska mobilizacija in razorožitev italijanske vojske sta omogočili ustanovitev številnih novih partizanskih bataljonov. Nastalo jih je okrog trideset, nekaj od teh je bilo italijanskih. Morebitnih težav ob prihodu novih mobilizirancev se je zavedal tudi CK KPS, zato je sredi septembra 1943 poslal na Primorsko okrožnico, kako ravnati v danih okoliščinah: "Nezanesljive elemente med mobiliziranci, polovljene skrivaje in tiste, ki so bili od vojaških oblasti oproščeni, ne uporabljati kot oborožene čete, temveč jih uvrščati v delovne bataljone ter jih uporabljati za vsa potrebna dela. Na osnovi direktiv glavnega štaba pošiljajte take delovne bataljone v notranjost". Poleg tega so se naročali, da je treba takim bataljonom priskrbeti dobre politkomisarje in v vsakem pogledu "iti na roko VOS". Duhovnik in profesor dr. Alfonz Čuk (1912–1975) je ob teh mobilizacijah v svoj dnevnik zapisal: "Snoči so biljenski fantje in možje od 18-45 leta res odšli. Ni bilo mogoče drugače. Nihče ni šel iz navdušenja, in so godrnjali in kleli, toda morali so iti". Pokrajinski komite KPS je 12. septembra 1943 poslal tudi navodilo, da je potrebno na odgovornejša mesta postavljati partije. Hkrati so naročali, kako ravnati z "narodnimi izdajalci": "Po krajih odnosno vaseh, kjer kaže ljudstvo dovolj poguma, naj se obsodbe narodnih izdajalcev vrše javno. Pri takih obsodbah naj sodeluje cela vas in naj obsojenca tudi takoj justificirajo. V krajih, kjer

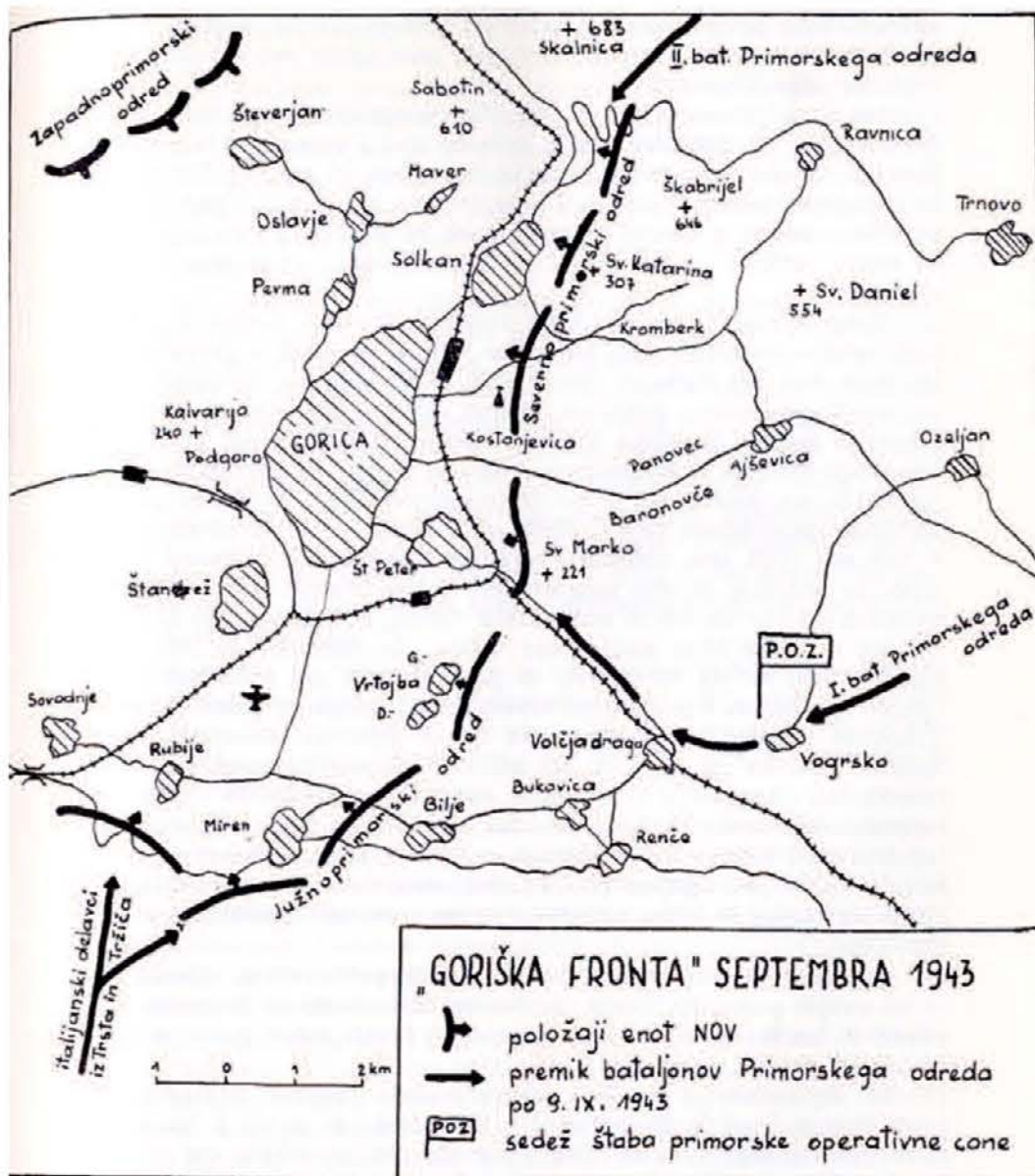
stopih v mesto. Za nekaj časa so celo onemogočili nemški prehod strateško zelo pomembnega solkanskega mostu. Toda volja italijanske vojske po boju z Nemci je kmalu ponehala, zato so jih partizani razorožili. Partizanska zasedba Gorice tako ni uspela, saj so jih prehiteli vojaki iz 71. nemške pehotne divizije. Nemci so bili sicer številčno šibkejši, a bolj oboroženi in izurjeni. Oblikovala se je 17 kilometrov dolga t. i. goriška fronta. Frontna črta je potekala od Goriških Brd čez Sabotin, Sveto Goro, Škabrijel, Sv. Katarino, Panovec, Kostanjevico, Ajševico, hrib Sv. Marka, Vrtojbo, Miren in Rubije do izliva reke Vipave v Sočo pri Sovodnjah. Statična fronta vsekakor ni bila primerna za partizanski način bojevanja, poleg tega so partizanom primanjkovala izurjenost, oborožitev in ustrezna tehnična opremljenost. Na partizanski strani so boje vodili majorji Ivan Turšič - Iztok, Martin Greif - Rudi in Drago Flis - Strela. Nemški okupator je kmalu dobil okrepitev in 25. septembra 1943 začel z ofenzivo proti partizanom. Nemci so uporabili izurjene in v številnih bojih prekaljene enote. Do konca septembra 1943 jim je uspelo potisniti partizane iz okolice Gorice in Vipavske doline v Trnovski gozd. V začetku bojev pri Gorici je med ljudmi, tudi v Vipavski dolini, zavladalo veliko navdušenje in tudi tamkajšnja duhovščina ni ostajala ravnodušna. O tem je dr. Rudolf Klinec (1912–1977), župnik v Velikih Žabljah, 13. septembra 1943 zapisal: "V Črničah so ljudje vse bolj navdušeni in radostni. V kasarni so 4 ranjenci - prvi! Spopadli so se sinoči v Gorici z Nemci. Sedaj se začena naša vojna. Svoboda se ukupi samo za

ceno krvi!"

Po prvih porazih ter množici mrtvih in ranjenih partizanov, ki jih je videl v vaseh po Vipavski dolini, je tudi dr. Klinec začel spreminjati svoje mnenje in se spraševati o smiselnosti bojev pri Gorici. Med drugim je 18. septembra 1943 v svoj dnevnik zapisal: "Mi rabimo tankov in letal! V meni vstaja misel: Naši sami nočejo tuje pomoči! Na lastno roko hočejo osvoboditi vse ozemlje. To bo seveda stalo grozno ceno, strašno ceno: naše moške. Res pa je, da je to veličastneje, da bo tehtalo pri zeleni mizi. Toda cena!" Proti koncu spopadov na t. i. goriški fronti, 23. septembra 1943, pa je zapisal: "Ofenziva na Gorico ni uspela. Bataljon, katerega so tvorili Dobravci, je bil pokončen pri Šempetru. Dobravci so danes v črni. Zna se za enega mrtvega, drugega nevarno ranjenega so pripeljali v Lokavec. In drugi? Drveli so s Sv. Marka nizdol: spodaj so jih sprejele strojnice, umik so jim odrezali topovi: kri je tekla v potokih. Kako bi s puško in strojnico vzeli mesto? Topovi ščitijo dohode, z oken in streh molijo strojnice! Mesto si vzamejo, ko jih topovi razbijejo in ko se tanki vanje približajo!" Ves obup branilcev in njihovo nemot ponazarja njegov zapis naslednjega dne: "Moč naše Vipavske republike je ničeva. Par topičev na Gori bi bili pometli letala. Šest bombnikov in morala je na tleh. 'Kaj bomo šli s pestmi nad tanke in s puško nad bombnike'? In kdo je tega kriv? Kdo je zapeljal ljudstvo v ta strašni položaj? Ubogi naši fantje pri Gorici. V klavnici so. Tako junaški so, tako vredni boljše usode". Zanimivo je tudi pričevanje F. R. iz Kobjeglave, rojenega leta 1927, ki je bil mobiliziran septembra 1943 in se je na t. i. goriški fronti boril na Sv. Otu med Vrtojbo, Šempetrom in Bukovico: "Tretji ali četrti dan po mojem odhodu v partizane smo morali na Sv. Ot nad Vrtojbo. Premik je bil zvečer. Nič nismo vedeli, kam gremo. V koloni smo v tišini iz Volčje Dra-

alpinca. Spominjam se samo, da je naš položaj bil prav na vrhu Sv. Ota, da je bila na eni strani hriba drča, v smeri proti Vrtojbi je bilo golo, proti Bazari pa obraščeno. Mitraljezec alpinec si je pred seboj v smeri proti Vrtojbi naredil zid, za katerim je namestil glavno strojnico 'bredu' in na vrh zataknil podobico srca Jezusovega. Jaz sem še s tremi pomočniki ležal zraven z napolnjenimi šaržerji municije. Rekel nam je: 'Fantje, ne bojte se. Dokler imamo municijo, ne bo nihče prišel na hrib. Na 3.000 metrov te krogla iz nje ubije'. Tam smo čakali, kaj bo. Bil sem zelo žejen po siru, ki smo ga prejšnji večer jedli, dan pa je tudi bil lep in sončen. Nekdo nam je v kangelj prinesel dobro pašto na juhi. Prigovarjal mi je: 'Daj, otrok, malo pojej, boš hitro boljši in te bo žeja minila'. Malo tiste redke juhe sem pojedel in popil in je res bilo boljše. Po tistem smo kar nekaj časa čakali. Potem smo enkrat popoldne spodaj v gozdu slišali glasove in lomljenje vej. Najprej se je začelo topovsko obstreljevanje. Alpinec je rekel: 'Ali bo granata padla pred nas, ali bo šla čez nas'. In res, granate so padale nižje pod nami ali pa so letele čez nas. Ko so Nemci prišli iz goščave, smo vžgali po njih. Bolničarke, mlada dekleta, ki so bile z nami, so jokale, da jih je bilo slišati v Gorico. Videli smo krvave ranjence, ki so jih nosili. Eden je kričal: 'Komisarja je zadelo, prestrelilo mu je trebuh'. Pozneje so nam povedali, da je ranjen prosil, naj ga ustrelijo in ga je eden tudi ustrelil. Ko smo porabili vso municijo in pometali vse ročne granate, kar smo jih imeli, smo pustili težki mitraljez in začeli bežati, kar se je dalo, najprej po drči, potem pa po gozdu. Nekaj časa so Nemci streljali za nami, pri tem je kdo tudi padel zadet. Tekli smo pa v smeri proti Trstelu na Krasu, med Bukovico in Biljami. Prečkali smo reko Vipavo z orožjem nad glavo, jaz sem imel samo škaflo od municije. Na sredi sem se usta-

kjer bi se lažje skrili. Krenili smo na pot, toda na cesti med Mirnom in Renčami srečamo partizansko patroljo: 'Kam pa vi?' Mi: 'Napadli so nas Nemci in smo zbežali'. Oni: 'Šli boste z nami'. Namesto na Kras, so nas peljali na Gradišče, kjer smo prespali v šoli. Drugo jutro smo bili ponovno v Volčji Dragi. Potem sem bil z nekaj drugimi do 21. septembra za stražarja v Dornberku. V šoli je bila ambulanta in tam smo stražili zdravnike in drugo bolničarsko osebje. Dne 27. septembra sem prosil, da bi lahko za en dan šel domov na naš župnijski praznik sv. Mihaela, ki je bil 29. septembra. Komandant je bil dober. Dal mi je pisno dovoljenje, da sem smel na enodnevni dopust z orožjem, puško". Med boji na t. i. goriški fronti je padlo 1.610 partizanov, od teh 157 nekdanjih italijanskih vojakov. Nemci pa so jih 3.336 tudi zajeli. Tako je Nemčija že po nekaj dneh zasedla ozemlje Primorske. Še nadalje je tukaj pustila dotedanjo italijansko upravo. Območje med Alpami in Jadranom je bilo 15. oktobra 1943 oklicano za vojaško operacijsko cono Jadransko primorje, ki je obsegala t. i. ljubljansko pokrajino, Primorsko, Furlanijo in Istro. Kot vrhovni komisar za Jadransko primorje je bil imenovan Friedrich Rainer iz Celovca, kot policijski načelnik in višji vodja SS pa nemški general slovenskega rodu Odilo Globočnik, sicer rojen v Trstu. Podrejene so mu bile vse italijanske policijske ustanove in enote, ki so jih ustanovili italijanski fašisti, kakor tudi kozaške enote, domobranci, četniki in srbski prostovoljski korpus. V nemških strateških načrtih je bilo to ozemlje strateško in politično izjemno pomembno, vendar zaradi političnih razlogov Hitler ni želel spreminjati italijanskih državnih meja. Kljub temu je bila Operacijska cona Jadransko primorje popolnoma ločena od novoustanovljene Mussolinijeve Italijanske socialne republike in pod popolnim nemškim

ge krenili po cesti v Bazaro in takoj za mostom levo gor v hrib. Bilo nas je okrog 50 do 60. Proti jutru smo zasedli položaje na Sv. Otu in se vkopali. Jaz sem bil pomočnik mitraljezca, italijanskega

vil, da sem se vode napil, ker sem bil zelo žejen. Na drugi strani Vipave se nas je zbralo kakšnih 13, v glavnem Kraševcev. Bili smo vsi srečni, da smo ostali živi. Bili smo soglasni, da jo mahnejo na Kras,

vojaškim nadzorom. Do konca spopadov na naših tleh pa je Primorje čakalo še več kot poldrugo leto trpljenja, bojov in strahot.

Renato Podberski ml.

Kratke

Revija Mladika / 42. Literarni natečaj 2013

1. Revija Mladika razpisuje XLII. nagradni literarni natečaj za izvirno, še neobjavljeno črtico, novelo ali ciklus pesmi.
2. Na razpolago so te denarne nagrade:
PROZA: prva nagrada 500 evrov, druga nagrada 300 evrov, tretja nagrada 250 evrov;
PESMI: prva nagrada 300 evrov, druga nagrada 150 evrov, tretja nagrada 100 evrov.
3. Rokopise je treba poslati v dveh čitljivo pretipkanih izvodih (format A4) na naslov Mladika, ulica Donizetti 3, 34133 TRST, do 1. decembra 2013. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom ali šifro. Točni podatki o avtorju in naslov naj bodo v zaprti kuverti, opremljeni z istim geslom ali šifro. Teksti v prozi naj ne presegajo deset tipkanih strani (oziroma 25.000 znakov), ciklus poezije pa naj predstavlja samo izbor najboljših pesmi (največ deset). Tekste in šifre lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov: redakcija@mladika.com
4. Ocenjevalno komisijo sestavljajo: pisateljica Vilma Purič, prevajalka prof. Diomira Fabjan Bajc, pisateljica Evelina Umek, prof. Marija Cenda ter odgovorni urednik revije Marij Maver. Mnenje komisije je dokončno.
5. Izid natečaja, ki je odprt vsem, ne glede na bivališče, bo razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku – Prešernovem dnevu – na javni prireditvi in v medijih. Vsi teksti ostanejo v lasti Mladike. Nagradjena dela bodo objavljena v letniku 2014. Objavljena bodo lahko tudi nenagradjena dela, za katera bo komisija mnenja, da so primerna za objavo.
Rokopisov ne vračamo!

Zgodovinska pot Idrsko pri Kobaridu

Že nekaj let deluje nad Kobaridom Kobarška zgodovinska pot, ki jo obiskujejo mnogi turisti. Dne 6. septembra pa je bila med Kobaridom in Idrskim, s pomočjo Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, odprta nova kulturno turistična pot. Uvod v odprtje so bile konec avgusta in v začetku septembra dobro obiskane delavnice glede čebelarjenja, sirarstva in predelave sadja s pasterizacijo jabolčnega soka. Na kulturni prireditvi ob odprtju zgodovinske poti je bila predstavljena razstava umetniških del dveh domačinov. Slike z motivi starega Idrskega je predstavil Toni Šavli, skulpture, narejene iz lesa, pa so bile delo Bertija Kurinčiča. Na osrednji kulturni prireditvi na sredi vasi je bilo nekaj nagovorov, sledila je igra Krčmarica Mirandolina, ki jo je predstavilo Mladinsko kulturno umetniško društvo Kobarid. Ob odprtju sta bila srečanje in pogostitev vseh vaščanov.

In kaj predstavlja Zgodovinska pot Idrsko? Že avgusta je bila narejena kolesarska steza v bližini Soče med Kobaridom in Idrskim. Ob kolesarski stezi, v sami vasi in ob poti med Idrskim in Sočo so postavljene številne informativne table, zraven njih pa lepe klopce. Table v sliki in besedi opisujejo glavne značilnosti zgodovine Idrskega: čebelarstvo, mlinarstvo, planinsko sirastvo, kulturno življenje vasi, delo na obširnih njivah, delo v senožetih, 1. in 2. svetovno vojno, potres itd. Idrsko je kot velika vas imelo največ zemljišč v Kobarški kotlini,

poleg tega še ogromno senožeti na vzhodnih bregovih Kolovrata in Matajurja. V zadnjih letih se je spet povečalo število različnih kulturnih prireditev v vasi.

Zgodovinsko pot je vsebinsko pripravil znani gostinec Boštjan Jazbec z ekipo mlajših ljubiteljev zgodovine in projekt je potekal preko Občine Kobarid. Kobarška je zadnja leta ob poletjih polna turističnih obiskovalcev in Zgodovinska pot Idrsko bo nova turistična ponudba občine pod Krnom in ob bregovih kristalno čiste Soče. / Peter Stres

Odprtje razstave v Štanjelu

Razstavišče Stolp na vratih Štanjel v sodelovanju s Knjižnico Logatec vabi v nedeljo, 22. septembra 2013, ob 16. uri na odprtje razstave z naslovom "Pomežik Andreju Žigonu" ob deseti obletnici njegove smrti in dvajsetletnici delovanja Razstavišča.

Kulturni program bo v viteški dvorani štanjelskega gradu, razstava pa v Stolpu na vratih.

Sveta maša za Andreja Žigona bo v Kobjeglavi v soboto, 21. 9. 2013, ob 19. uri, v Štanjelu pa v nedeljo, 22. 9. 2013, ob 9. uri. Razstava bo na ogled do 4. novembra 2013.

V nedeljo, 22. septembra, ob 16. uri, bo v viteški dvorani štanjelskega gradu kulturni program; na vrsti bodo projekcija videospota Poletna, Čuki, nastop skupine literarnega društva Zeleni oblaki, Barbara Bezek Rot, Bojana Levinger, Marcel Štefančič in Branka Novak, projekcija 41-minutnega dokumentarnega filma "Aleluja Andrej Žigon" Primoža Godine in seveda nagovori. O razstavi bo spregovoril Jožef Švagelj. Program bo povezovala Marija Švagelj. Dogodek in razstavo so pomagali ustvariti: Občina Komen, Občina Logatec, Grad Štanjel - Galerija in turizem, (Dušana Švagelj s. p.), Vina Kobal - www.vina-kobal.si, Agencija Jota - www.jota.si, Prijatelji, dobrotniki, sodelavci in učenci Andreja Žigona.

Zadnji predstavnik goriške plemiške družine
Umril je grof Coronini

Iz Londona je prišla žalostna novica, da je tam v nedeljo, 15. septembra 2013, umrl grof Janez Krstnik (it. Giovanni Battista, nem. Johann Baptist) Coronini Cronberg. Bil je zadnji predstavnik po moški liniji šempetrske veje rodbine Coronini. Grof Janez Krstnik, sin grofa Aleksandra (1898–1979) in njegove prve žene, grofice Terezije Normann Ehrenfels (1895–1978), se je rodil 20. julija 1936 v Trstu. Bil je mlajši brat grofice Julijane (Giuliana), rojene leta 1932 v Trstu, ki danes živi v Gorici, v ulici Alviano blizu univerze. Grofa Janeza Krstnika je 3. avgusta 1936 v šempetrski župnijski cerkvi krstil takratni župnik Alfonz Berbuč. Po podatkih krstne knjige v Šempetru sta bila botra sorodnika, grof Peter Radolin in grofica Marijana (Marianna) Coronini, rojena Oppersdorff. Ta, po rodu iz Šlezije, je bila v Šempetru zelo priljubljena, domačini so jo imenovali "stara grofica". Za kraj je krst mladega grofa predstavljal pravi spektakel, saj so Coroniniji pogostili vse krajane Šempetra.

Rodbina Coronini izhaja iz kraja Berbenno pri Bergamu v Lombardiji. Najverjetneje so langobardskega izvora. V listinah Kapiteljskega arhiva v Bergamu se prvi omenja neki Johannes de Locadello. Kasneje, sredi 15. stoletja, je javni notar v Bergamu, Alexius de Locatellis, sicer tudi sodnik in kraljevski poslanec, prevzel naslov "Corona". Od tod ime rodbine Coronini. Konec 15. stoletja so se naselili v Furlaniji in na Goriškem. Grofje Coronini so predstavljali tipične predstavnike goriškega deželne plemstva, neomajno vdanega habsburškemu cesarju in katoliški veri. Ljudje na Goriškem so jih spoštovali in cenili.

Danes si težko predstavljamo Šempeter pri Gorici brez omembe rodbine Coronini. Celo sedež občine Šempeter-Vrtojba se nahaja v obnovlje-

nem osrednjem delu graščine te nekdanj mogočne goriške plemiške rodbine. Začetnik šempetrske veje rodbine Coronini Cronberg je bil Aleksij (umrl 1679), ki ga je habsburški cesar Ferdinand III. leta 1656 prištel med nemške barone z nazivom

graditvi so imeli v njej občasno mašo, obvezno na god sv. Janeza Krstnika (24. junij). Kapelica je bila v bojih med prvo svetovno vojno porušena, toda grobnica pod njo je ostala dokaj nepoškodovana.

Tudi njegov sin Franc Coronini (1833–1901) je delil očetove darove, izkazal se je v deželni in državni politiki, med drugim je bil tudi dolgoletni šempetrski župan. V župnijski cerkvi sv. Petra je bil za grofa in njegovo rodbino rezerviran poseben prostor nad zakristijo. Coroninijeva graščina s parkom za cerkvijo v Šempetru je bila precej uničena zaradi soške fronte, po vojni so jo sicer želeli precej ambiciozno obnoviti po načrtih

Foto: Stanislav Črvič

"von Oelberg" (di Monte Oliveto). Kasneje so Coroniniji oz. njihova šempetrska veja opravljali pomembne tako državne kot deželne funkcije. Rodbina je zaslovela z Ivanom Krstnikom (Johann Baptist) Ferdinandom Aleksijem (1794–1880), ki se je odlikoval v avstrijski vojski in državni upravi. Med drugim je bil dvajset let tudi vzgojitelj mladotnega Franca Jožefa, poznejšega avstrijskega cesarja. Na šempetrskem pokopališču je dal grof leta 1856 sezidati kapelico, ki jo je tedanji šempetrski dekan in grofov prijatelj Francišek Ksaverij Mercina posvetil sv. Janezu Krstniku, grofovemu zavetniku. V kapelici je bila družinska grobnica Coroninijevih. Prva leta po do-

graditvi so imeli v njej občasno mašo, obvezno na god sv. Janeza Krstnika (24. junij). Kapelica je bila v bojih med prvo svetovno vojno porušena, toda grobnica pod njo je ostala dokaj nepoškodovana.

Tudi njegov sin Franc Coronini (1833–1901) je delil očetove darove, izkazal se je v deželni in državni politiki, med drugim je bil tudi dolgoletni šempetrski župan. V župnijski cerkvi sv. Petra je bil za grofa in njegovo rodbino rezerviran poseben prostor nad zakristijo. Coroninijeva graščina s parkom za cerkvijo v Šempetru je bila precej uničena zaradi soške fronte, po vojni so jo sicer želeli precej ambiciozno obnoviti po načrtih arhitekta Maxa Fabianija. To so storili v letih 1927/30. Vendar so se ob tem tako zadržali, da so jo morali leta 1930 prodati, kupec pa je bila italijanska vojska, ki je v graščini uredila sedež zavoda za otroke padlih italijanskih letalcev (Istituto Madalena). Gojenci so živeli v novi stavbi ob graščini, kjer je danes stara šempetrska bolnišnica. Rodbina Coronini se je zato preselila na staro družinsko posest v Furlanijo. Tam so živeli do leta 1934, ko so se ponovno vrnili v Šempeter, le da takrat ne v svojo nekdanjo graščino za cerkvijo, ampak na pobočje hriba sv. Marka nad Šempetrom, v vilo Tusculanum na Mafajšču. To je rodbina pridobila že v drugi polovici 19. sto-

letja od plemiške rodbine De Maffei. V prvi svetovni vojni je bila tudi ta vila porušena in potem obnovljena med bivanjem družine Coronini v Furlaniji, za obnovo je prispevala predvsem grofica Terezija, sicer madžarskega rodu iz Slavonije. Na Mafajšču so živeli do septembra 1947 oz. do razmejitve med Jugoslavijo in Italijo, ko so se tudi zaradi groženj nekaterih krajevnih prenapetih odselili v Italijo. Grofica Terezija Coronini je skupaj z otrokoma Janezom Krstnikom in Julijano najprej živela v Meranu na Tirolskem, nato v Krminu, leta 1956 pa so v Gorici kupili vilo s parkom, kjer še danes živi grofica Julijana.

Leta 1973 se je grof Janez Krstnik Coronini Cronberg začel preseliti v London, leta 1979 pa se je tam tudi za stalno naselil. Preživel je kot geofizik in veliko potoval po svetu, saj je delal za različne naftne družbe. Leta 1989 je v Londonu ustanovil podjetje Count-geophysics, ki se ukvarja z raziskovanjem zemeljskega površja v povezavi s črpanjem nafte. Leta 1977 se je poročil z bavarsko grofico Angeliko von Schuckmann, rojeno leta 1941 v Berlinu. Imata dve hčerki, obe rojeni v Londonu: Sofia, rojena 1978, in Aleksandra Marija (Alexia Maria), rojena 1979.

Zanimivo je, da je družinski pogovorni jezik ostala nemščina, tudi v Londonu. V tem jeziku sta se najraje pogovarjala tudi grof Janez Krstnik in sestra Julijana med njegovimi obiski v Gorici. Zlasti v zadnjih desetih letih sta začela pogostejše prihajati tudi v Šempeter, kjer sta preživela del mladosti. Na kraj in krajane je imel grof Coronini izredno lepe spomine, polne svobode in mladostniške razposajenosti. Tudi starejši Šempetrci se radi spominjajo "grofa Ivana", kot so ga imenovali.

Po ustanovitvi nove občine Šempeter-Vrtojba leta 1998 so očitno nastopili boljši časi tudi glede odnosa do nekdanjih šempetrskih plemičev. Pokojni grof Coronini je želel biti pokopan v Šempetru, o pogrebu bomo še poročali.

Renato Podbersič ml.

Coroninijev dvorec, Šempeter pri Gorici
Plemiška rodbina Coronini von
Cronberg iz Šempetra

Občina Šempeter-Vrtojba, Goriški muzej in Društvo žena in deklet Šempeter so v Coroninijevem dvorcu uresničili že dolgo načrtovan projekt in na ogled postavili stalno razstavo o šempetrski rodbini Coronini von Cronberg. Njen dom je bil namreč vse od svoje izgradnje v 17. stol. do prodaje v tridesetih letih 20. stol. šempetrski dvorec, ki je danes sedež Občine. Osrednji del dvorca so med letoma 2005, ko ga je kupila Občina, in 2009 obnovili ter veži, reprezentančnemu stopnišču in slavnostni dvorani poskusili vrniti podoba iz časa okoli leta 1930. V njem so urejeni prostori občinske uprave in občinskega sveta, v prvem nadstropju pa je prostor namenjen tudi za stalno razstavo o šempetrski rodbini Coronini von Cronberg. Razstavo je pripravila Katarina

Brešan v sodelovanju s sodelavci Goriškega muzeja in Društva žena in deklet Šempeter, gradivo, ki ga je izbrala in predstavila, pa je iz zbirk Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici, Državnega arhiva Gorica (Archivio di Stato di Gorizia), Pokrajinskega arhiva Gorica (Archivio Storico Provinciale di Gorizia), Pokrajinskega muzeja Gorica (Musei Provin-

Grofica Marianne von Oppersdorff s sinom Aleksejem Coroninijem pred glavnim vhomom v šempetrski dvorec, leta 1901. Na fotografiji je stopnišče, ki so ga po prvi svetovni vojni nadomestili z ložo.

ciali di Gorizia), nekaj eksponatov pa je last Društva žena in deklet Šempeter.

repliki oblek župana Franca Coroninija in njegove žene Selme Cristalnigg. Poleg tega so na

ogled še fotografije družinskih članov in dvorca, reprodukcije zemljevidov z zemljišči, faksimili dokumentov o vodenju posestva, dokumenti ter načrti za obnovo po 1. svetovni vojni. Rodbina Coronini se je pred koncem 15. ali v začetku 16. stol. preselila v Gorico iz okolice Bergama. Šempetrsko vejo naj bi začel Aleksej Coronini (1580–1679), ki je bil leta 1656 povišan v barona von Oelberg. Grofovski naziv von Cronberg je rodbina dobila leta 1687. Do 1. svetovne vojne so imeli v lasti obširno posestvo. Leta 1930 so dvorec prodali italijanskemu vojnemu letalstvu in se preselili v bližnji dvorec Mafajšče, od koder so se leta 1947 preselili v Gorico, v novejšo vilo, ki je še danes last družine.

Razstavo so odprli v četrtek, 12. septembra 2013, in bo na ogled vsak delavnik od 8. do 16. ure oz. po dogovoru.

Kratke

Komu še zaupati v Sloveniji?

Prvi "ponedeljkov večer" nove kulturne sezone Društva slovenskih izobražencev bo v ponedeljek, 23. septembra, ob 20.30 v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu. Večer bo potekal v sozvočju s 5. Socialnim tednom, ki se tistega dne začne v matični Sloveniji na pobudo Socialne akademije. Do 28. septembra se bo zvrstilo več kot 50 dogodkov v priredbi številnih društev, ustanov, župnij, skupin in organizacij po vsej državi. Letos so Socialnemu tednu določili geslo Zakaj še zaupaš? Rdeča nit pobud bo razmišljanje o vlogi civilne družbe pri krepitvi družbene pravičnosti.

Zaradi vsestranske krize v Sloveniji, spričo razočaranja, nezadovoljstva, nezaupanja in zagrenjenosti, ki so zajeli široke plasti prebivalstva, in pa zaradi dogodkov, ki so nam v zamejstvu včasih kar težko razumljivi, je bil za ponedeljkov večer določen naslov Komu še zaupati v Sloveniji?

Na srečanju v Trstu bosta spregovorila novi direktor Zavoda za oživitve civilne družbe dr. Mitja Štular in Jože Možina, ki je tudi na Tržaškem in Goriškem dobro znan kot časnikar in zgodovinar. Med nami bosta tako dva izmed pobudnikov in vodilnih predstavnikov Civilne družbe za pravično Slovenijo. To je nova povezava, ki se ji je pridružilo več kot 40 civilnodružbenih organizacij in je nastopila v javnosti s posebno deklaracijo ter z velikim zborovanjem 27. junija v Unionski dvorani v Ljubljani. Na tiskovni konferenci 12. julija pa je predstavila 18 zahtev in predlogov, da bi se v Sloveniji izboljšale razmere, ki so po mnenju Civilne družbe za pravično Slovenijo naravnost dramatične.

Praznično v Lonjerju

Pri lonjerski kapelici Žalostne Matere Božje je bila v nedeljo, 15. septembra, vsakoletna maša, ki jo je daroval zakramentinec pater Rafko Ropret clevelandski rojak, sedaj sožupnik za Slovence na Katinari. Tudi letos je za petje poskrbel mladinski zbor Tončka Čok iz Lonjerja. Skupina

mladih pod vodstvom Manuela Purgerja si že več let zelo aktivno in kakovostno prizadeva za ohranjanje in razvoj pevske tradicije, ne samo posvetne, ljudske in umetne, ampak tudi svetne, na tem zahtevnem robu tržaškega mesta. Mestna redarja sta skrbela, da je zbor ob petju lahko občasno zasedal ozko, a vse bolj prometno cesto skozi vas. Mlade pevke in pevci so tudi poskrbeli za ureditev prostora in prijetno vzdušje na srečanju v društvenih prostorih. Zbor bo zapel tudi v petek, 21. septembra, ob 18. uri na trgu Venezia v Trstu na Slofestu.

Predvečer Vilenice v Muzeju Sartorio Florjan Lipuš: "Z jezikom smo ali nismo"

V to misel se zgošča narodnostna etika Florjana Lipuša, slovenskega koroškega pisatelja, pesnika, esejista, predstavnika modernizma, ki je s svojim delom zaznamoval koroško literarno stvarnost od 60. let prejšnjega stoletja dalje. Lipuševa književnost je snovno in slogovno raznovrstna, v njenem vsebinskem jedru je slovensko-koroški problem, prežet s pojavom raznarodovanja. Letošnja Vilenica se je poglobila ravno v Lipušev opus, v Trst pa je koroški pisatelj prišel v torek, 10. septembra, na povabilo Slovenskega kluba in ZSKD, ki sta v sodelovanju s Skupino-Gruppo 85 v konferenčni dvorani Muzeja Sartorio priredila predvečer vileniškega festivala. Tržaški dogodek se je z osrednjim kraškim festivalom vsebinsko dopolnjeval. Kot je pojasnila povezovalka večera Veronika Breclj, je Vilenica tokrat posvečena 'navdihu meja', "nocojšnje srečanje pa želi spregovoriti o pomenu, ki ga jezik ima v obmejnem prostoru". Tržaškemu okolju so namreč meja, večletna danost in

sobivanje različnih jezikovnih kultur zapisani v dednem izročilu, s čimer se v določeni meri približuje razmeram na avstrijskem Koroškem. Tudi zato je Lipušev moto 'Z jezikom smo ali nismo' še kako soroden naši nujni po ohranitvi identitete. Obmejni prostor nosi v sebi veliko prednost, skriva pa ravno toliko pasti, od katerih je asimilacija ena najbolj krutih. O tem razmišlja tudi Lipušev kolega Marko Sosič v svojem zadnjem romanu Ki od daleč prihajaš v mojo bližino. Drug ob drugem sta pisatelja v Muzeju Sartorio še prej kot o svojem delu spregovorila o sebi, o njuni vraččenosti v mozaik obmejnega pasu: sicer vsak svojega. Florjan Lipuš se je rodil leta 1937 v Lobniku pri Železni Kapli. Leta

Peter Senizza, Florjan Lipuš, Veronika Breclj in Marko Sosič (foto IG)

postal osnovnošolski učitelj. Poučeval je v Remšeniku, Lepeni in po letu 1985 v Šentlupšu. Od leta 1960 naprej je bil soustanovitelj in glavni urednik osrednje slovenske koroške revije Mladje, v kateri so avtorji obravnavali literaturo, umetnost in družbena vprašanja. Florjan Lipuš se je s pi-

NARODNI DOM O Mladih Primorcih v posebnih bataljonih

"Ohranila nas je slovenska trma, saj smo bili vsem v napoto"

Veliki dvorani Narodnega doma, ki je bila pretesna za številne navzoče, so v

petek obudili spomin na pozabljene dogodke izpred sedemdesetih let, na prisilno vključevanje mladih Primorcev v posebne bataljone. Na večeru, ki ga je priredil pokrajinski odbor Vsedržavnega združenja partizanov Italije, so spregovorili trije govorniki, in sicer pokrajinska predsednica Stanka Hrovatin, zgodovinarica Marina Rossi in pesnik in akademik Ciril Zlobec. Prebrali so tudi pisno

sporočilo zgodovinarke Sare Perini, ki je svojo diplomsko nalogo razširila v knjigo Posebni bataljoni 1940-1945. Prireditve so se udeležili generalna konzulka RS Eliška Kersnič Žmavc, poslanka Tamara Blažina in predstavniki borčevskih združenj. Mlade slovenske in hrvaške fante iz Julijske krajine, sposobne za orožje, je fašistična oblast vključila v posebne bataljone in odvedla v daljne kraje, ker jih je imela za nezanesljive in jim je pozneje hotela preprečiti vključitev v prekomorske brigade. V izgnanstvu so si fante blažili trpljenje s petjem. Tako je za uvod Mešani pevski zbor Rdeča zvezda pod vodstvom Rada Miliča zapel trilogijo Aleksandra Vodopivca Mati, življenje, dolžnost. Pokrajinska predsednica VZPI – ANPI Stanka Hrovatin je spregovorila o šestnajstletnih fantih, ki so bili oropani maternega jezika, temeljnega kamna nacionalne identitete, in se navezala na čas, ki ga danes živimo. Poudarila je, da je danes demokracija v krizi, in za konec prebrala verz Kocbekove pesmi Pentagram. Sara Perini je v svojo zgodovinsko noto strnila ključne točke posebnih bataljonov. Dne 16. avgusta 1940 je Buffarini izdal odlok, naj

se vsi slovenski in hrvaški vojaki na Primorskem odpeljejo v Posebne bataljone in se zaposlijo

pustili, da bi se vrnili domov. To je prvim vojakom uspelo šele šest mesecev po končani vojni.

Foto Kroma

kot delavci oz. nekvalificirana delovna sila. To je veljalo za fante letnika 1924, 1925 in 1926, da se ne bi priključili k partizanom. Pozneje so vključili Posebne bataljone v sedmo ameriško brigado, nato so jih s Sardinije premestili na Korziko, od tam pa v Marseille, v južni Franciji. Razmere vojakov so se malce izboljšale, a kljub temu jim niso

Po Marini Rossi, ki se je osredotočila na knjigo Sare Perini, saj je to edina dvojezična monografija, v kateri lahko Italijani spoznajo dolgo let zabrisane zgodovinske dogodke, je spregovoril še Ciril Zlobec o svojih izkušnjah. "Bili smo neke vrste kavbojska organizacija mladih, ki nismo sploh vedeli, zakaj smo tam. Za nas je, kdorkoli je govoril italijansko, bil

fašist". O tem, zakaj se je slovenski narod ohranil, je podal osebno interpretacijo: "Ohranila nas je čisto preprosta slovenska trma, saj smo bili vsem v napoto. Prezirali so nas, nas sramotili in poniževali, zato smo gojili v sebi polemično-etično nasprotovanje. Zvesti smo bili svojemu narodu in jeziku". Sam je študiral v koprskem semenišču in je skrivaj pisal pesmi in urejal literarno revijo. Hotel je napisati slovensko Božansko komedijo in je objavljaj zgodovino Slovencev v terci-nah v nadaljevanju, pisal je o trpljenju Primorcev pod fašizmom. Pripovedoval je še o Vojku Premrlu, sramotenju pri sv. Justu in o protifašistični vzgoji.

Matija Kralj, ki je povezoval dvojezično prireditve, je ob koncu spomnil, da bo od 23. do 27. septembra, od 17. do 19. ure v mali dvorani Narodnega doma razstava o posebnih bataljonih, ki jo je postavilo VZPI – ANPI v sodelovanju s Knjižnico Pinko Tomažič in tovariši in z Zgodovinskim odsekom NŠK.

Metka Šinigoj

Foto Cvelbar

V Marijinem svetišču na Vejni se je v nedeljo, 8. septembra, končala tridnevna kolesarska tura sodelavcev Radia Ognjišče v naši deželi, ki je potekala pod geslom Od Marije k Mariji, in o kateri je naš tednik podrobneje poročal v prejšnji številki. Kot prikazuje fotografski posnetek, se je na Vejni zbralo več kot 600 prijateljev slovenske radijske postaje. Bil je pravi praznik, ki ga je v svetišču oplemenitilo petje Marijinih slovenskih ljudskih pesmi. Sv. mašo je ob somaševanju daroval upokojeni nadškof Alojz Uran, v imenu Radia Ognjišče je spregovoril glavni in odgovorni urednik radia, msgr. Franci Trstenjak.

sateljevanjem ukvarjal že v času gimnazije. Takrat je bil urednik slovenskega lista Kres, katerega pomen je presegal njegovo vsebinsko razsežnost. Kot je sam avtor pojasnil, je bila ta revija odgovor na zastavljen položaj, ki ga je slovenski jezik imel v škofjskem internatu. "Kljub temu da je na 240 dijakov bila četrtina Slovencev, slovenščina ni obstajala. Zato smo slovenski dijaki sklenili, da bomo za našo materinščino sami poskrbeli", je dejal avtor in zaupal, da je v njegovem življenju marsikaj prišlo v zamudi, "glede jezika pa sem takoj razumel, da je sam na sebi vrednota. Za jezik smo se morali boriti. Jezik je bistvo naroda. Z jezikom smo ali nismo". Jezik navsezadnje učloveči človeka: kot je bilo poudarjeno v utemeljitvi Prešernove nagrade, ki jo je Lipuš prejel leta 2004, se avtor "demonstrativno opredeljuje" za slovenski jezik bodisi v njegovi arhaično koroško narečni bodisi v literarno sodobni obliki. Lucij

den dokaz te vzajemnosti je njegov najpomembnejši roman Zmote dijaka Tjaža, ki je 1972 izšel pri mariborski založbi Obzorja. Roman, ki ga je pred nekaj leti v italijanščino prevedel Miha Obit, opisuje intimno čustveno in duhovno krizo mladega Tjaža v utesnjenem, idejno in nacionalno razdvojenem okolju. Po besedah Veronike Breclj je to delo, ki se sprva težko dokoplje do bralca, nato pa ga docela osvoji, pomenilo za koroško književnost preboj bodisi s slogovnega bodisi z vsebinskega vidika. V ospredju je vselej koroško vprašanje, ki je v primežu trajnih asimilacijskih silnic. Na prelomu iz 19. v 20. stoletje je bilo na Koroškem sto tisoč Slovencev, danes jih je le peščica. Ali je zato vse izgubljeno? Po mnenju pisatelja ne, saj, če je že res, da številčno manjšina pada, raste njen vsestranski kakovostni nivo. Pozitiven odnos do svojega jezika se nenehno vzporeja s pravnim razmerjem do lastnih korenin. Skrhanje te vzporednosti sestavlja idejno zaslobo romana Marka Sosiča, v katerem se junak Ivan Slokar težavno sooča s svojo družinsko preteklostjo. Avtor zgodbe pa v odraslih letih stvarno presoja dediščino, ki ga je v našem obmejnem prostoru zapustila druga svetovna vojna. Sosičevo otroško obdobje je zaznamovalo neza-

panje, ki ga je opensko avtohtono okolje imelo do istrskih beguncev. Ti so s svojo množično naselitvijo tudi na Opčinah zarezali v etnično sliko dotedanjega Krasa. Obe narodni skupnosti je delil zid, slovenske in italijanske srednjeolce pa zaprta vrata: prisotnost drugega so potrjevale zgolj sence, obrise katerih je bilo mogoče le medlo zaznati skozi ključavnico. Če je nekoč kot otrok zbegano doživljal tako situacijo, se danes kot odrasel človek zavestno drži prepričanja, da je slovenščina bistvo njegovega življenja, italijanščina pa jezik okolja, v katerem živi. K spravednemu odnosu do takratnega razdiralnega obdobja je prispevalo razumevanje tako mučnega vojnega in povojnega obdobja, ki je ljudi dejansko preobličilo. Danes Sosič zavzeto zatrjuje, da sta obe mestni komponenti itak tako majhni, da bi bilo res narobe, ko ne bi dihal skupaj. Dvojezični večer v Muzeju Sartorio so bogatili še glasbeni intermezzi pianistke Jane Zupančič in flavtistke Lucie Jankovskij. Avtorja sta nato prebrala odlomek iz svojih del. Prevajalec Peter Senica je prisotnim prebral odlomek iz dela Trieste sottosopra Maura Covacicha, ki se je zadnji trenutek zaradi zdravstvenih težav odpovedal sodelovanju na literarnem srečanju.

PROSEK Javno srečanje tržaškega občinskega odbora

Prozornost delovanja in dialog temelj sedanje uprave

Aktivno soočenje med tržaško občino in njenimi uradi ter občani je bilo od vsega začetka Cosolinijevega mandata prioriteta nove uprave. Poleg poštenosti tovrstnega razmerja v vidiku t. i. transparentnosti gre podčrtati še eno lastnost, ki je glede na tako kočljiv položaj javnih financ vse prej kot zanemarljiv: varčevanje. To je bilo uvodno razmišljanje tržaške podžupanje Fabiane Martini na javnem srečanju, ki ga je v imenu uprave s kolegi Andreom Dapretto, Eleno Marchigiani in Antonello Grim imela v proseškem kulturnem domu v četrtek, 12. septembra. Fabianijeva je dejala, da uprava nadaljuje niz srečanj z občani, da bi jih na 'njihovem domu' neposredno seznanila z različnimi novostmi upravnega značaja, podala obračun opravljenega delovanja in napovedala prihodnje izzive: predvsem pa je podčrtala dejstvo, da so tovrstni javni sestanki pomembni zato, ker se na njih zgoščajo predlogi prebivalcev, katerim občina z zanimanjem prisluhne. Dialog in ovrednotenje ozemlja sestavljata idejno podlago delovanja sedanje Cosolinijeve ekipe. Sodelovalni odnos občanov pri upravljanju občine odgovarja potrebam časa po čim bolj učinkovitem in finančno donosnem spektru posegov na območju. Podžupanja je toplo povabila prisotne, naj se pri tem poslužujejo spleta in socialnih omrežij (Twitterja in Facebooka), po katerih lahko – denimo – takoj obvestijo pristojne o morebitnih cestnih okvarah in podobno. Fabianijeva se je zahvalila posameznim rajonskim svetom za delo, ki ga opravljajo, in napovedala obnovo pravilnika na relaciji občina-rajonski svet, da bi le-ti imeli večjo težo pri upravljanju občinskega področja. Predstavnica tržaške občine je glede na prozornost delovanja uprave spomnila prisotne, da lahko neposredno spremljajo seje občinskega sveta v živo po spletnem streemingu, vsi dokumenti bodisi občinskega sveta bodisi uprave pa so prav tako dostopni na spletu.

Foto IG

V kiso jabolko finančnega položaja javnih uprav je nato ugriznil odbornik za javna dela Andrea Dapretto, ki je poudaril, da pakt stabilnosti rimske vlade je močno pogojeval udeležanje javnih del, ki jih je občinska uprava župana Cosolinija načrtovala ob nastopu svojega mandata.

iti Hack in tamkajšnje področje uredili v tematski znanstveni park. Posebno poglavje je namenil prekvalifikaciji oziroma nujnim popravilom nekaterih mestnih parkov, npr. v ul. Edera, v ul. Sv. Mihaela, na Vrdelski cesti in na Trgu Hortis. Popravili bodo nabrežne robove kanala na

nilo glede hude strukturne poškodbe tamkajšnjega vrtca: ta se že itak nahaja v montažni strukturi. Dapretto je problem bazovskega poslopja uvrstil v splošno zanemarjeno stanje vseh ostalih šolskih struktur na občinskem področju. "Občina ne razpolaga s primernimi denarnimi sredstvi, da bi lahko na pravi način skrbela za vsa šolska poslopja. To je problem, s katerim se je površno ukvarjala prejšnja uprava, ki je tudi zaradi političnih računov usmerjala sredstva drugam. Sedanja uprava se mora

zato ravnati na podlagi prioritete". Posebno občutena so na Proseku nerešena vprašanja v zvezi s pogrebi. Problem je nastal na začetku leta, ko so se ne glede na sprejet sklep pristojnih organov pokopali pokojnih, ki so živeli v zaselkih sicer zgoniške občine, ki pa vsekakor geografsko in kulturno pripadajo Proseku, opravljeni na zgoniškem pokopališču. Težave so tudi v škofijski razmejitvi kraškega področja, saj sodi npr. Zgonik v goriško nadškofijo, Prosek pa v tržaško škofijo. Na javnem srečanju so domačini predložili tudi birokratske težave pri vzdrževanju pašnov pod kraškim robom: pristojna odbornica Marchigiani je pristavila, da je problem uvrščen v nov prostorski načrt, katerega priprava ravno poteka. Jasno pa je povedala, da se strinja z načelom, po katerem je kmetijska dejavnost najboljši porok za negovanje območja. Beseda je tekla tudi o zapletenem odnosu med občino in predstavnik skupne lastnine, o hvalevrednih prostovoljnih pobudah in dejavnostih nekaterih občanov, zlasti upokojencev, ki po svojih močeh že vzdržujejo nekatere kraške predele, in o dvojezičnih napisih, ki jih bo občina še naprej postavljala na občinskem področju, sicer kjer je to zakonsko predvideno. Kaj ko bi dvojezični napis namestili tudi na Piščancih, je vprašal deželni svetnik, domačin Stefano Ukmar. Odbornik je dejal, da ni povsem jasno, ali območje Piščancev sodi v zaščitni zakon in je zato lahko deležno vidne dvojezičnosti. Ukmar je nato pristavil, da se določba lahko tolmači tudi v ekstenzivni obliki. Odbornik je bil vidno v zadregi namreč zato, ker je vedel, da je občinstvo istega mnenja kot Ukmar.

IG

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 23. septembra, v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 v Trstu, kjer bo prvi ponedeljkov večer nove kulturne sezone. V sozvočju s 5. Socialnim tednom, ki se na pobudo Socialne akademije začne v matični Sloveniji, bo naslov srečanja Komu še zaupati v Sloveniji? Nastopila bosta dva vodilna predstavnika Civilne družbe za pravično Slovenijo, javna delavca Mitja Štular in Jože Možina. Začetek ob 20.30.

Vincencijeva konferenca vabi člane, prijatelje in prostovoljce sorodnih ustanov na srečanje ob prazniku sv. Vincencija, v petek 27.9.2013, pri Šolskih sestrah, ul. Delle Doccie 34: ob 16. uri sv. maša, nato skupno premišljevanje, ki ga bo vodil g. nadškof A. Uran, o besedah:

Zastoj ste prejeli, zastoj dajte. **Romanje v Medjugorje** od 4. do vključno 7. oktobra letos. Potovanje z udobnim avtobusom, udeležba pri bogoslužjih. Za slovenske in italijanske potnike zadostuje veljavna osebnostna izkaznica. Vpis pri g. Darkotu za Goriško, tel. 0481 32121 in 3703201305, pri g. Jožetu Markuži za Tržaško, tel. 040 229166, in pri gospe Ani za Slovenijo, tel. 00386 5 3022503. **Poštena gospa** nudi oskrbo starejših ljudi v obliki izmenjave. Več informacij: 003852386744.

Darovi

Za Društvo Rojanski Marijin dom daruje Lidija Piščanc 10 evrov.

Ob 25. obletnici poroke darujeta Nadja in Franco Zennaro 50 evrov za svetoivanski cerkveni pevski zbor.

Od petka, 20., do nedelje 22. septembra Slofest na Borznem trgu

Od petka, 20., do nedelje, 22. septembra, bo v izrazitem mestnem središču pod šotorom na Borznem trgu potekal Slofest, katerega cilj je predstaviti bogato kulturno delovanje slovenskih organizacij in društev v deželi FJK ter tržaški pokrajini. Manifestacija, katere nosilec je Zveza slovenskih kulturnih društev, se bo delila na dva dela, in sicer na razstavo dejavnosti in na program kulturnih in promocijskih dogodkov. Prireditelji se želijo na tak način pokloniti mestu, ki ga zgodovinsko sestavljajo številne

uri, nato bo ob 19.30 sledilo slovesno odprtje Slofesta. Sklepna točka petkovskega programa bo gledališko plesni večer, na katerem bo nastopila plesalka Daša Grgič. Jutranji sobotni program bo namenjen foto orientingu za šole in vodenemu obisku slovenskega Trsta. V kavarni Tommaseo bo ob 12. uri pogovor s piscema kriminalk Veitom Heinichenom in Sergejem Verčem. Ob 15. uri je predviden nastop navijaške skupine Cheerdance Millenium, ob 17. uri pa igriv tečaj slovenščine. Slovensko zborovsko kulturno

Foto IG

narodne in jezikovne skupnosti, in se s tem predstaviti zlasti z namenom spodbujanja medsebojnega spoznavanja in razumevanja ter ustvarjanja skupne zavesti za vzajemno rast celotnega mestnega, pokrajinskega in deželnega območja. To vodilo je osnovano na preseganju delitev med večinsko in manjšinsko mestno komponento in teži k prepričanju, da je mogoče v prihodnje snovati idejo o skupni pripadnosti istemu prostoru.

Slofest so predstavili v četrtek, 12. septembra, na tržaški občini ob prisotnosti tržaške podžupanje Fabiane Martini, predsednice pokrajine Marie Terese Basse Poropat, predsednika občinskega sveta Iztoka Furlaniča in predsednika SKGZ Rudija Pavšiča. Te tri ustanove so soorganizatorke festivala. V imenu prirediteljev je spregovorila Živka Persi, ki je podrobno razčlenila tridnevni program. V petek, 20. septembra, bo v jutranjih urah splošna predstavitev Slovencev v Italiji. Program bodo oblikovali Slori, Sklad Mitja Čuk, Slov. K., Unija Italijanov in Furlansko filološko društvo, ob 16. uri pa bo v prostorih občinske galerije Arturo Fitke odprta razstava Kulturnega društva za umetnost Kons. Ob 17.15 bo srečanje ob kavi, na katerem bodo Vlasta Polojaz, Ervin Hladnik-Milharčič in Mouna Fares spregovorili o Bartolovem Alamutu. Poseben pevski projekt slovenskih tržaških pevskih zborov se bo pričel ob 18.

izročilo bo na vrsti ob 17.30, nato bo ob 21. uri produkcija CarminAccordion, to je zborovski in orkestrski koncert. Pester bo tudi nedeljski program, ki se bo ob 9.30 začel z nastopom pihalnih godb. V prostorih Trgovinske zbornice bo ob 10.30 predstavitev fotografske razstave Maria Magajne, ob 11.30 pa bo s trga Hortis odhod na Art-sprehod z besedo in glasbo po krajih slovenske književnosti v Trstu (tudi ta točka je nastala kot namenska produkcija za Slofest). Ob 13. uri bo na vrsti folklor z nastopom Tržaške folklorne skupine in ženske pevске skupine Stu ledi. Ob 15. uri bo ponovno na vrsti ogled slovenskega Trsta, nato bo ob 16. uri v cerkvi Novega sv. Antona sv. maša, pri kateri bodo člani ZCPZ peli Maličevovo mašo. Ob 17. uri bo Slofest sklenil nastop pihalnih godb. Poleg tega bo na programu še razstava portretov slovenskih pesnikov in pisateljev iz Trsta, ki jo prireja Fotovideo Trst 80 in tržaška pokrajina. Slofest bo vključeval tudi animacijske pobude za otroke in še marsikaj, kar bodo obiskovalci lahko odkrili na stojnicah, postavljenih na ul. Cassa di Risparmio. Prireditelji podčrtujejo, da bodo dogodki Slofesta v slovenskem in italijanskem jeziku in da so sodelujoči zagotovili svoj doprinos izključno na podlagi prostovoljnega pristopa, kar pa nikakor ne znižuje kakovostne ravni celotne manifestacije.

Noč raziskovalcev v Trstu

Trieste next in raziskovalne delavnice Slori: izvedba 2013

Kot pomembno znanstveno središče se Trst vključuje v različne pobude, ki omogočajo raziskovalno dejavnost in poudarjajo njen pomen za kakovosten razvoj družbe. Septembra bosta v tržaškem mestu potekala dva pomembna znanstvenoraziskovalna dogodka: Noč raziskovalcev in Trieste next.

Noč raziskovalcev oziroma The researchers' Night je vseevropska pobuda, ki od leta 2005 poteka četrty petek v septembru. Znanstveni in raziskovalni inštituti, muzeji, laboratoriji in akademske ustanove prirejajo zanimive in zabavne dogodke, s katerimi želijo javnosti in še posebej mladim ponuditi možnost srečanja z raziskovalci in seznanjanja z raziskovalno dejavnostjo. Letos so univerze in nekatere strokovne ustanove iz Trsta, Vid-

ma, Benetk, Padove in Verone oblikovale meddeželni projekt NEAR - North East Researcher's Night, ki bo potekal v petek, 27. septembra. Tržaška univerza je v sodelovanju z raziskovalnimi in strokovnimi ustanovami sestavila lež pester program srečanj, predstavitev, izobraževalnih tečajev, razstav, delavnic in iger, ki se bodo zvrstili na Trgu Unita' od 8. do 23. ure (glej: www.near-notteideiriceratori.it).

Trieste next oziroma Evropski salon inovacije in znanstvenega raziskovanja prirejajo tržaška občina, Univerza v Trstu in Nordesteuropa Editore v sodelovanju s krajevnimi raziskovalnimi in izobraževalnimi inštituti. Namen projekta je promovirati razpravo o ključnih raziskovalnih in razvojnih temah skozi posvete, lectio magistris ali uglednih gostov in zabavne trenutke.

Pobuda je nastala v povezavi z Expo 2015 in v podporo kandidaturi Benetk in

italijanskega severovzhodnega prostora za naziv evropske prestolnice kulture 2019. Letošnja druga izvedba Trieste next bo potekala od 27. do 29. septembra in nosi naslov Water WISE, s katerim želijo pobudniki opozoriti na vprašanje vode in podčrtati njen pomen za človeštvo in ekonomijo (glej: www.triestenext.it).

Septembrskim promocijskim raziskovalnim aktivnostim se je Slovenski raziskovalni inštitut SLORI pridružil že leta 2006. Ena izmed pobud, ki jih SLORI prireja ob tej priložnosti, so raziskovalne delavnice za srednješolce. Cilj tovrstnih delavnic je promocija raziskovalne dejavnosti med mlajšo generacijo in temeljni na konkretni raziskovalni izkušnji. Učenci pod mentorstvom raziskovalke Norine Bogatec izpeljejo krajšo raziskovalno nal-

ogo in se v delavnicah seznanijo s potekom in metodami empiričnega raziskovalnega dela, ki ga v našem primeru predstavlja anketna raziskava. Posebnost raziskovalnih delavnic je skupinsko delo, na katerem se razvija raziskovalni projekt. O izsledkih in ugotovitvah raziskave dijaki spregovorijo na skupni predstavitvi, ki je namenjena vsem na šoli. Raziskovalne delavnice potekajo na srednjih šolah na Tržaškem, Goriškem in v Špetru. Letos je na vrsti srednja šola I. stopnje v Gorici. Delavnice se bodo vrstile od 16. do 20. septembra med jutranjimi učnimi urami. Raziskovalno ekipo bo sestavljala skupina tretješolcev. Tudi z letošnjo izvedbo raziskovalnih delavnic želi SLORI sodelovati pri omenjenih znanstvenoraziskovalnih dogodkih. Prispevek inštituta bo dvojni: učenci bodo izvedli anketno raziskavo o vodi kot dragocenem viru življenja in izsledke raziskovalnega dela javno predstavili v petek, 27. septembra, v okviru meddeželnega projekta NEAR - North East Researcher's Night v Trstu.

PD RUPA-PEČ Izlet po Portugalski in Španiji

Tudi pri Materi Božji v Fatimi

Tudi letos smo se pri PD Rupa-Peč odločili za že tradicionalni osemdnevni izlet. Zbrala se nas je lepa skupina izletnikov, ki smo 22. avgusta z avtobusom odpotovali na letališče v Benetke. Pred vzletom smo se okrepčali ob skupni malici in končno poleteli v Lizbono, glavno mesto Portugalske. Tu nas je že čakala prijazna in ljubezna vodička Filomena, ki nas je spremljala vseh osem dni. Najprej smo si ogledali Lizbono, ki leži na sedmih gričih ob bregu 13 km široke reke Tejo. Obiskali smo park S. Pedro de Alcantara s pogledom na mogočni grad San Jorge (Sv. Jeronim) in s čudovitim razgledom na mesto. Sprehodili smo se po tipičnih ulicah do trga Rossio s stolpom S. Justa (po načrtih Eiffila), mimo živahnih ulic in Komericalnega trga smo prispeli do stolnice in cerkve, posvečene sv. Antonu. Lizbona je namreč rojstno mesto sv. Antona Padovanskega. Spustili smo se mimo slavoloka zmage po arabski četrti in nato odšli v hotel. Naslednji dan smo si ogledali dva

Atlantskega oceana. Popoldne smo nadaljevali pot v mesto Batalha, v katerem smo si ogledali eno najlepših gotških cerkev na Portugalskem – Santa Maria da Victoria s samostanom in znamenito nedokončano kapelo. Potovanje smo nadaljevali proti Fatimi in se namestili v hotelu blizu svetišča. Po večerji smo doživeli veliko presenečenje, saj smo v svetišču pri skupni molitvi rožnega venca pred večtisočglavo množico romarjev s celega sveta molili tudi v našem slovenskem jeziku. To je bil trenutek, ki ga človek ne more opisati. Pri Marijinem kipu, okoli katerega so stali nešteti duhovniki in škofi, se človek poglubi v molitev in prosi za vse. Pred očmi se ti v tistih trenutkih zvrstijo vsi domači, njihove družine, bolni, osamljeni, dobrotniki, duhovniki, zdravniki in vsi, ki so njihove pomoči potrebni. Za to veliko doživetje se moramo zahvaliti naši čudoviti globokoverni vodički Filomeni in naši spremljevalki Patriciji, predvsem pa moramo biti hvaležni našim staršem,

katerem je živel tudi sestra Lucija. Po kosilu smo se se po čudoviti naravi vozili proti skrajnemu severozahodnemu delu Španije. Med potjo nas je član PD Rupa-Peč Ivo spomnil, da slavi prav na ta dan (26. avgusta) naš slovenski pisatelj Boris Pahor stoto obletnico rojstva. Njemu v čast smo zapeli pesem Kol'kor kapljic tol'kol let in mu zaželeli veliko zdravja. Med pesmijo in veselim vzdusjem smo dospeli v Santiago. Najprej smo občudovali razgled na mesto, nato pa smo se namestili v hotelu. Po večerji smo se povzpeli do katedrale in si ogledali njeno zunanost. Prislunili smo skupini v nošah, ki je čudovito igrala in pela ter mimoidoče vpeljevala v vesele ritme. Sprehodili smo se po tipičnih ozkih ulicah z ribjimi restavracijami in

mi tudi katedralo iz 12. stoletja, borzo, cerkev Sao Francisco (sv. Frančiška), ki je okrašena s 600 kg zlata, in razgledni zvonik Torre dos Clérigos. Kosili smo ob reki Douro. Mesto Porto se razteza med bregovima reke Douro in je med sabo povezano z mostovi, med temi smo si ogledali najznamenitejša: Dona Maria Pia, po

va de Gaia. V tem predelu so številne vinske kleti, ki razkrivajo skrivnosti pridelovanja znamenitega vina porta. Vino smo poskusili in si ga nakupili. V spominu nam bo ostalo kot živahno mesto, v katerem se stare stavbe z lesenimi terasami, ozkimi ulicami, ki se vzpenjajo in padajo, prepletajo z modernim. Zvečer smo se

smo se zahvalili prijazni krajevni vodički in soferju avtobusa. Naslednji dan smo zgodaj jutraj zapustili hotel in se odpravili na letališče Porta ter poleteli do Lizbone, iz Lizbone pa do Benetk. V Benetkah nas je že čakal potrpežljivi sofer z malico. Takrat smo se poslovili od naše spremljevalke Patricije, ki je pot

Pred samostanom sv. Jeronima v Lizboni

Križev pot v Fatimi

dragulja pod zaščito Unesca: Belemski stolp (16. stol.) in samostan Sv. Jeronima s cerkvijo, v kateri so grobnice portugalskih kraljev in sarkofaga Vasca De Game. Za krajši čas smo postali ob spomeniku slavnih pomorščakov–raziskovalcev. Pot smo nadaljevali po sončni obali skozi moderna letovišča Estoril, Cascais, Cabo de Roce in končno prispeli v Sintro, eno najlepših mest na Portugalskem, kjer nas je že čakalo okusno kosilo. Ogledali smo si kraljevo palačo, eno najlepših portugalskih stavb v tem "romantičnem" slogu. Nadaljevali smo v Queluz in si ogledali zanimive palače. Dan smo končali v hotelu s tipičnim portugalskim fadom in večerjo. Tretji dan smo se po zajtrku odpeljali do Obidos, slikovitega, z mogočnim obzidjem obdanega mesta, v katerem so čudovite bele hiše, obrobline z modrimi ali rumenimi črtami. Med temi so se bohotile krasne bugenvilije. Obiskali smo tudi mestce Alcobaça s cistercijskim samostanom iz 12. stoletja, v katerem so gotške grobnice kralja D. Pedro in D. Ines, ki je bila kronana šele po svoji smrti. Peljali smo se do slikovitega ribiškega naselja Nazare, kjer smo kosili v ribiški restavraciji. Vzdušje, ob dobri hrani, "zaliti" s hladnim vinom, je bilo čudovito. Za hip smo postali vsi otroci in se pogнали po pesku v valove

ki so nam posredovali ta veliki dar vere in nas naučili moliti. Po rožnem vencu smo ob ganljivi pesmi Ave, ave, ave Marija šli v procesiji z lučkami. Četrti dan je bil v celoti posvečen obisku Fatime, kraju, kjer se je 13. maja 1917 Marija prikazala trem pastircem, Luciji, Frančišku in Hijacintu. Obiskali smo rojstno hišo vidcev, kraj, kjer se jim je prikazoval angel, kapelico, križev pot, glavno baziliko z grobovoma Hijacinta in Frančiška. Ogledali smo si tudi novo cerkev Svete Trojice v Fatimi, v kateri v vsem svojem sijaju zasije mozaik jezuita patra Marka Rupnika. Ob 11. uri smo se udeležili skupne svete maše s

marska pot "El Camino de Santiago". Tu smo doživeli drugo presenečenje, ko smo iz zvočnikov zaslišali pozdrav, namenjen tudi slovenski skupini iz Rupe. Bogu hvaležni smo se v molitvi združili z ostalimi verniki. Vsi smo bili kot ena družina, občutek si imel, kot da te obdajajo sami prijazni ljudje. Prav poseben vtis pa so nam pustili mladi, ki so, čeprav vsi izčrpani, bili srečni, da so dospeli na cilj. Popoldan je bil namenjen nakupom in sprehodom, zvečer pa smo z avtobusom odšli v mesto Guimaraes, kjer smo večerjali in prenočili. Nekateri neutrudni izletniki so si po večerji privoščili

Med množico v Fatimi so tudi slovenski romarji in dva izmed njih molita rožni venec

pozdravom Mariji. Bili smo tudi v muzeju, v katerem je shranjena krona, ki vsebuje naboj, ki je leta 1981 ranil papeža Janeza Pavla II. Petega dne jutraj smo se še enkrat pri sveti maši zahvalili in se poslovili od Marije. Odpotovali smo v mestce Coimbra, najstarejše univerzitetno mesto Portugalske, ogledali smo si univerzitetno knjižnico, katedralo in del starega mesta, šli smo mimo samostana sester karmeličank, v

skok v mesto, ki je od daleč dajalo vtis božične idile. Sedmi dan smo si po zajtrku ogledali slikovito srednjeveško jedro mesta Guimaraes, ki je pod zaščito Unesca. Pot nas je nato peljala v Porto, drugo največje mesto Portugalske, ki leži na severu države, ob izlivu reke Douro v Atlantski ocean. Za mnoge je najlepše mesto ob Atlantiku, ne nazadnje je pod zaščito Unesca. Ogledali smo si mestne znamenitosti, med te-

katerem teče železnica, ter Dom Luis, dvonadstropni most po načrtu znamenitega Eiffila, ki povezuje mesto s predelom Vila No-

zadnjič večerjali skupaj. Naša spremljevalka Patricija nam je ponudila tipično sladico in porto. Izkoristili smo priložnost, da

nadaljevala proti Vicenzi, mi pa smo ob veseli pesmi in dobri družbi srečno prišli na Goriško.

Udeleženka

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (18)

Mariza Perat

Marijino Celje nad Kanalom

Kljub pomanjkanju duhovnikov je prvi goriški knez nadškof, grof Karel Mihael Attems, prošnji za lastnega dušnega pastirja rad ugodil. Ko je namreč leta 1751 bil na vizitaciji v kanalski dekaniji, je tudi sam ugotovil, da mnogo vernikov živi v oddaljenih krajih, daleč od župnije, kar jih je seveda zelo oviralo pri izpolnjevanju verskih dolžnosti. O cerkvi sv. Zenona na Ligu je tako napisal: "Cerkve sv. Zenona v Idriji (Kanalski), tu se ne hrani Zakrament. Ima en oltar, ki je posvečen zavetniku cerkve. Priporočam snago v cerkvi, zakristiji in na pokopališču".

Nadškof Attems je tako 26. februarja 1757 izdelal Ustanovitveni list, s katerim je na Ligo bil ustanovljen samostojen vikariat, z vsemi pravicami in dolžnostmi, ki so k temu spadale.

Omenjeni list je ohranjen na goriški nadškofiji. Začenja se z besedami: "Mi, Karel Mihael, po božji in apostolskega sedeža milosti, goriški nadškof, opat sv. Petra v Rožacu, novomeški prošt, grof Attems osebnosti svetnik svetega cesarsko-kraljeve hiše".

Vikariata v Kanalu in Ročinju sta namreč v tistih časih spadala pod Opatijo v Rožacu (Corno di Rosazzo).

Za prvega vikarja na Ligo je bil imenovan Tomaž Velušček, kaplan v Ročinju. Nadškofu Attems ga je svetoval grof Mihael Rabatta iz Kanala, velik podpornik in dobrotnik Idrijske kaplanije. Novi kaplan je bil doma iz Vrtač pod Gorenjim poljem, zato so ga na Ligo še z večjim veseljem sprejeli, saj je bil njihov rojak. Ljudje so s svojim novim dušnim pastirjem bili nadvse zadovoljni. Duhovnik Andrej Blažič, ki je bil na svoje rojake zelo navezan, je tedaj sklenil, da bo cerkvi sv. Zenona na Ligo daroval Marijin kip, izdelan po vzorcu kipa v slovečem Marijinem svetišču Mariazell na av-

strijskem Štajerskem, kamor so tudi Slovenci vse do prve svetovne vojne zelo radi romali. Zaprošil je za tozadevno dovoljenje nadškofa Attemsa, kanalskega dekana in predstojnika božjepotne cerkve Mariazell v Avstriji ter leta 1760 dovoljenje tudi dobil.

Kip je dospel v Gorico 28. aprila istega leta. Tu pa je bilo treba zanj pripraviti poseben lesen zaboj, zato so kip prenesli v Kanal šele januarja 1761, in sicer na dan pred Sv. tremi kralji. Tega dne sta v Gorico prišla dva Idričana ter kip pre-

Pokopališče pri podružnici sv. Ane v Kanalu

peljala do Kanala. Namestila sta ga v pokopališki cerkvi sv. Ane, od koder so ga nameravali prenesti v farno cerkev v Kanal. Zaradi slabega vremena pa je na ter kip pre-

kip v omenjeni cerkvi ostal do svečnice, ko so ga v slovesni procesiji prenesli v farno cerkev v Kanal.

Kaplan Tomaž Velušček je 1. marca 1761 o tem prenosu takole poročal g. Andreju Blažiču na Dunaj: "Vzdignili smo novo podobo (kip) Mater Božje iz cerkvice sv. Ane, in jo pod nebom (baldakinom) in z doplirji (torčami) in drugo sveto opravilo v procesiji slovesno prenesli v Kanal ob treh popoldne. V farni cerkvi se je podoba nebeske Kraljice postavila sred cerkve, kjer je tako dolgo ostala, da so se večernice z orglami odpele; po odpetih večernicah je bila ravno tako s procesijo prenesena do pod hriba. Ondi se je procesija ustavila, in gor po hribu so sveto podobo na rokah nosili, dokler so k meni prišli, kjer bo v mojem stanovanju tako dolgo hranjena, dokler pride primeren dan jo z vso slovesnostjo v cerkev prenesti, kjer ima zana-prej biti".

V cerkev sv. Zenona so kip prenesli 12. septembra istega leta, na praznik Marijinega Imena, ki je takrat bil zapovedan praznik. Kaplan Velušček v pismu, ki ga je pisal g. Blažiču na Dunaj, poroča, da je ob prazniku prenosa "shod ljudstva bil takšen, kakršen je na Sveti gori, kadar jih največ vkup pride".

Od takratnega papeža Klemen XIII. je kaplan izprosil za romarje popolni odpustek na nedeljo med osmino Marijinega rojstva. Ljudje shod v tej osmini zato še danes imenujejo "odpustek".

/ dalje

Glavni oltar v Marijinem Celju nad Kanalom

Ukinjanje dveh bank v breme davkoplačevalcev?

Obstanek vlade odvisen tudi od Zorana Jankovića

Sloveniji in njenim prebivalcem se obeta slaba in negotova prihodnost, če velja tisto, kar so zapisali v novi številki tednika Demokracija. Po mnenju Gašperja Blažiča, avtorja članka z naslovom Izživljanje državlanske vojne, "postkomunistična levica", z neprestanimi partizanskimi proslavljanji pripravlja teren za morebitno državljansko vojno. Bilo bi namreč samo še vprašanje časa, kdaj bo razneslo slovenski sod smodnika. Kot trdijo naši viri, naj bi se na nekaterih streljščih že urili pripadniki novodobnih "Rdečih brigad", prežetih z "resnico" o narodnoosvobodilnem boju, in o tem, da komunisti po vojni niso dovolj temeljito počistili "izdajalske golazni". Po poročanju portala Politika naj bi kočevski župan Vladimir Prebilič oddal v najem kamnolom za streljšče. Znani naj bi bili tudi nekateri nekdanji borci, ki na raznih partizanskih proslavah hodijo okoli s pravim orožjem. Nekdanji poslanec Socialnih demokratov v Kopru, Luka Juri, je na spletu zatrdel, "da so preživeli domobranci posledica neučinkovitosti", kar pomeni, da so po vojni morilci slabo opravili svoje delo in bi ga morali zato dokončati zdaj. Gre za zle napovedi in slutnje, ki najbrž izhajajo iz posameznih primerov, zato raje verjamemo, da o kakšni državljanski vojni ali pripravi nanjo, tudi v sedanjem

kritičnem času in razmerah v Sloveniji, ne more biti govora. Demokracija kot način življenja in človekovega ravnanja, skratka kot družbeni odnos, je sicer v stalni nevarnosti, ker jo ogrožajo slabe gnotne razmere in življenjski pogoji kar okoli 250.000 državljanov. Toda hkrati je

Dr. Igor Masten

demokracija zaščiten s članstvom Slovenije v EU in v vseh drugih pomembnih mednarodnih organizacijah. Najbrž pa je bolj res, da se s partizanskimi proslavami, ki ne izhajajo iz velikih dogodkov v preteklosti, poskuša javnost odvrniti in odvračati od pomembnejših tem in zadev, denimo krize, slabega delovanja vlade, korupcije, premajhne učinkovitosti posameznih ministrov, pa nenehnega krčenja gospodarskih dejavnosti. Glede nadaljnjih ukrepov in razvoja v Sloveniji je zaznavnih nekaj usmeritev vlade in domnevnih namigov t. i. stricev oz. botrov iz ozadja. Vlada bo morala

kmalu poročati evropski komisiji o uresničevanju zavez, ki jih je sprejela v mesecu maju. Toda storjenega je bilo malo. Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, ki je največja sindikalna centrala na Slovenskem, ter vsa gospodarska združenja so pripravili svoje predloge za izhod iz krize, vendar se vlada nanje ni odzvala. Pač pa sta predsednik države Borut Pahor in vlada našim diplomatskim predstavništvom v tujini naročila, naj svojim gostiteljem sporočijo, da bo Slovenija lahko sama, torej brez tuje pomoči, rešila svoje finančne težave. Pomoči torej ne bi potrebovali, vendar se o njej čedalje bolj razpravlja. Vplivni ekonomist dr. Igor Masten opozarja, da je Slovenija zaradi neizpolnjenih zavez glede odprave presežnega proračunskega primanjkljaja že sedaj pod strogim nadzorom evropske komisije. Formalni prihod t. i. evropske trojke zato ne bi bila velika sprememba. Toda prihod trojke, tujih nadzornikov, bi pomenil mednarodno ponižanje Slovenije. V Sloveniji poteka več političnih in družbenih procesov, ki se vsi na različne načine odražajo v javnem mnenju. V nevarnosti je sam obstoj sedanje vlade pod vodstvom premierke Alenke Bratušek. V primeru, da bo na kongresu stranke Pozitivna Slovenija za njenega predsednika ponovno kandidiral njen ustanovitelj Zoran Janković, bi Alenka Bratušek, sedanja časna

predsednica stranke in premierka, odstopila z obeh funkcij. V tem primeru bi nastala nova vladna kriza, o njenem razpletu pa sedaj ni mogoče še nič uganiti. Kongres stranke Pozitivna Slovenije, na katerem bodo odločali o omenjenih spremembah, bo 19. oktobra v Ljubljani. V teh dneh pa bo izredna seja državnega zbora, na kateri bodo na zahtevo SDS obravnavali možne posledice nadzorovane likvidacije Faktor banke in Probanke. Nekateri finančni in bančni strokovnjaki dokazujejo, da bosta likvidaciji omenjenih dveh bank izvedeni v škodo oz. breme slovenskih davkoplačevalcev, medtem ko bi deleži znanih velikih poslovnih ostali varni, nedotaknjeni. Navajajo, da bi davkoplačevalci za ukinitev obeh bank morali prispevati okoli milijardo evrov.

Janez Janša kar naprej na udaru! Predsednik SDS Janez Janša je še naprej osebnost, ki jo politični nasprotniki in tudi skupine drugih ljudi nenehno napadajo, žalijo in mu grozijo. Žrtve takih namer je v zadnjem času tudi Urška Janša, soproga predsednika SDS. Sodnica ljubljanskega okrajnega sodišča Barbara Klanjšek je po treh mesecih od izreka sodbe v zadevi Patria napisala sodbo. S tem je prekršila rok, ki znaša 30 dni. Veliko je ugibanj o tem, kako se bo obravnavala zoper Janšo in soobtožena na drugi stopnji sploh lahko nadaljevala, saj so vsi razpoložljivi sodniki "okuženi" s sovražstvom do Janeza Janše. Domnevne dokaze okrajne sodnice Barbare Klanjšek o krivdi trojice v zadevi Patria je odvetnik Antona Krkovića, Jože Hribnik, takole komentiral: "Eno izmed načel rimskega prava je, da mora biti v kazenskih zadevah dokazi bolj jasni od luči. A takih dokazov v primeru Patria ni". Javna TV Slovenija pa si je celo dovolila, da je o zadevi Patria napravila in predvajala risanko za otroke in mladino.

Marijan Drobež

Goriška

Podpis pogodbe za izvedbo del "Kolesarska pot med zaselkom Mlini v Šempetru pri Gorici in državno mejo"

V torek, 10. 9. 2013, sta v Coroninijevem dvorcu župan Občine Šempeter-Vrtojba, mag. Milan Turk, in direktor Cestnega podjetja Gorica, družbe za vzdrževanje in gradnjo cest iz Nove

Gorice, Kristjan Mugerli, podpisala pogodbo za izvedbo del "Kolesarska pot med zaselkom Mlini v Šempetru pri Gorici in državno mejo".

Naložba se bo izvajala v okviru projekta CroCtaL – Krajina in čezmejnje kolesarske poti, ki je sofinanciran v okviru 2. javnega razpisa Programa čezmejne sodelovanja Slovenija-Italija 2007–2013 iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj in nacionalnih sredstev. Vrednost investicije znaša 91.010,52 evrov, za katero bo občina prejela 95 % nepovratnih sredstev (ESRR 85 %, nacionalno sofinanciranje 10 %). Glavni cilj omenjenega projekta je izdelava mreže kolesarskih poti v čezmejnem območju, ki bi se zila z različnimi vidiki krajine, prisotnimi v območjih partnerjev. Projektne aktivnosti so usmerjene v investicijo ureditve kolesarskih tras, ki vodijo proti meji z Italijo. V občini sta poleg ureditve in izgradnje kolesarskega odseka predvidena tudi krožišče pri tehničnih pregledih ter nabava koles in GPS naprav.

Začetek gradbenih del za izgradnjo in ureditev kolesarske poti je predviden v letošnjem septembru, konec pa v prvi polovici leta 2014 in zajema izgradnjo kolesarskega odseka vzdolž zidu ob zahodnem robu zaselka Mlini na nekdanjem Maloobmejnem prehodu Šempeter v skupni dolžini 105 m. Nova kolesarska pot bo na severni strani preko povozne klančine do obstoječe brvi čez Vrtojbo povezana z že obstoječo kolesarsko potjo, na jugu pa se bo navezala na asfaltirani del poti, ki vodi do ulice Franca Kramarja. Vzdolž celotne poti je predvidena še postavitve javne razsvetljave, svetil, primernih za osvetlitev kolesarske steze. Ob poti bodo poleg tega na novo urejene tudi zelene površine z dodatno zasaditvijo dreves in grmovnic, v osrednjem delu pa še utrjene zelene površine z delom barvite zasaditve. Na tem mestu je predviden tudi vkopani zbiralnik za meteorne vode, z možnostjo uporabe vode za zalivanje.

Evroskupina v Vilniusu, slovenska politika o lastnih problemih

Bruseljski alarmni zvonci, ljubljanski kaos

Prejšnji konec tedna je bil v Vilniusu v Litvi vrh Evroskupine, ki jo sestavljajo finančni ministri članic evroobmočja. Šlo je za dokaj pomembno srečanje, kljub temu da je potekalo v senci trilateralnega srečanja v Benetkah med predsedniki vlad Slovenije, Italije in Hrvaške, Enricom Letto, Alenko Bratušek in Zoranom Milanovićem. Medtem ko so trije premierji razglabljali o tem, kako bi bilo, ko bi ustanovili in okrepili gospodarsko in energetske sodelovanje na območju Severnega Jadrana, je slovenski minister Čufer pojasnjeval kolegom, kaj bo Slovenija počela v jesenskem času. Oktobra namreč Bruselj pričakuje poročilo o konsolidacijski strategiji. Slovenija ima pri tem še kar nekaj odprtih vprašanj. Zato je bil vrh v Vilniusu realno politično gledano pomembnejši od trilateralne v Benetkah, kjer pomembnejših odločitev ni bilo.

Sporočilo iz Vilnusa

In kaj je bilo sklenjeno v Vilniusu? Tudi tam ni padla nobena odločitev, a dogajanja je bilo kar veliko. Začetek vrha je bil za ministra Čuferja vse prej kot spodbuden. Pred začetkom sestankovanja evroskupine je namreč nemški tisk (revija Handelsblatt) zapisal, da bi Evropska unija

pravzaprav rada videla, da Slovenija zaprosi za pomoč evropske mehanizme. To je seveda tista meja, ki se je Slovenci najbolj bojijo: prihod trojke in vsiljevanje novih strožjih varčevalnih ukrepov. Zaradi tega članka je bilo za slovensko javnost dogajanje v Litvi zelo živahno. Novinarji so hlastali po izjavah visokih funkcionarjev že od samega prihoda v Vilnius. Tako se je nabralo kar nekaj stališč najvišjih evropskih funkcionarjev o Sloveniji še pred začetkom vrha. Zaskrbljenost domače javnosti in zanimanje tuje sta bila vsekakor zelo na mestu. Slovenija je namreč sprejela več ukrepov za boj proti finančni krizi, ki pa so še vedno samo na papirju. Najprej je tu prenos slabih terjatev iz bančnega sistema na slabo banko. To bi morala biti prednostna naloga Slovenije, napovedana je bila že za junij, kasneje za julij, a se še vedno ni začela. Evropa pa to opazuje. Razlog za slovensko neaktivnost? Pravzaprav gre za dokaj preprost razlog: preden bo Slovenija začela prenašati slabe terjatve, je Komisija zahtevala, da naj bodo v desetih bankah v državni lasti opravljeni stresni testi in skrbni pregledi. S tem želi Evropa dobiti objektivno sliko stanja v

Sloveniji. Zato da se ne bodo na slabo banko prenašala sredstva vseh povprek. In te analize, ki jih izvajajo tuje agencije, še niso bile sklenjene. Minister Čufer je tako moral v Vilniusu razlagati, kako bo s prenosom slabih terjatev na slabo banko. No,

Predsednik evroskupine Joren Dijsselbloem

vroč kostanj je iz žerjavice pred Čuferjem povlekel predsednik evroskupine Joren Dijsselbloem, ki je oznanil, da bosta skrbni pregled in stresni test opravljena do konca novembra. Čuferju ni preostalo drugega, kot da je te besede potrdil in dodal, da bodo transferji na slabo banko izvedeni "v enem kosu" in ne v več obrokih. Ob tem sta se oglasila še komisar za finance

Olli Rehn in nemški finančni minister Wolfgang Schäuble in dejala, da je treba zaupati Sloveniji, ko pravi, da se bo rešila sama. Sladkorček za boljše počutje. Sporočilo Vilnusa je mimo vseh fasadnih lepih besed zelo jasno: "Slovenci, delajte in ubogajte, če se želite rešiti!"

Ponovne polemike v vladni koaliciji

V Sloveniji pa je razpoloženje drugačno. Slovenska vlada sicer uboga ukaze iz Bruslja, in to počenja pod prisilo, kot vsaka

najbolj izpostavljena člana slovenske izvršne oblasti, ko gre za reševanje krize, in sta tudi tista, ki morata v največji meri poslušati bruseljske opazke za zaprtimi kamerami. Ostalim članom koalicije se ni potrebno tako močno izpostavljati, prej nasprotno: še vedno lahko gojijo svoj vrtiček. Vzemimo na primer ministra za zunanje zadeve in predsednika upokojenske stranke Desus Karla Erjavca: v Bruslju mora, če posplošimo, predstavljati slovenska stališča glede Sirije,

kar je, milo rečeno, neproblematična naloga. V Sloveniji pa išče čim širši konsenz v svoji volilni bazi in je zato že napovedal, da bo ob morebitnem vladnem posegu v pokojnine v proračunu 2014 Desus zapustil vlado. Gre za populistično potezo, nedvomno: res je, da bi morala vlada ohraniti najnižje pokojnine in da je

napačno rezati vseh povprek, res pa je tudi, da še vedno obstajajo segmenti populacije, ki uživajo nadpovprečno visoke pokojnine. Tega Erjavca v svoji izjavi ni omenil. Podobno populistično se postavlja prvi človek Socialnih demokratov Igor Lukšič: ker nima ministrskega stolčka, se mu pred Brusljem ni treba zagovarjati. Zato je lahko na notranjepolitični sceni toliko

bolj glasen (in zelo pogosto ideološki): dejansko pa je ves njegov srd proti vladajoči Pozitivni Sloveniji posledica nesporazumov in prekanj glede kadrovske nastavljanj (primer Sod, primer Luka Koper, pa še bi lahko naštevali): plemenitega boja za lastne ideje in za socialno politiko je tudi tukaj bolj malo.

Največji paradoks pa so seveda notranji boji v glavni koalicijski stranki, Pozitivni Sloveniji. Potem ko se je bil Zoran Janković prisiljen odreči mandatstvu in je februarja stranka enotno podprla Alenko Bratušek, je danes v Pozitivni Sloveniji že veliko bolj kaotično. Zoran Janković, za katerega je bilo usodno poročilo KPK, je že napovedal, da razmisli o vrnitvi: kandidiral bi lahko sam ali pa podprl svojega kandidata. S tem je tudi uradno odprl frakcijski boj znotraj največje vladne stranke. Jasno je, da ima Janković še vedno zelo močno zaledje: lahko si mislimo, da, če bi na skorajšnjem kongresu prevladala njegova linija proti Bratuškovi, bi sedanja predsednica vlade ne izgubila samo podporo svoje stranke, ampak tudi legitimnost vodenja vlade. Imenovanje Gašparja Gašparja Mišića (tesnega Jankovičevega sodelavca) na čelo Luke Koper, kljub nasprotovanju Alenke Bratušek (medklic, že spet kadrovska spletk), je ta frakcijski boj samo še poglobilo. Naravno je pri tem vprašanje vladni koaliciji, ali se še spomni, da je njena primarna naloga reševanje Slovenije.

Andrej Černic

SNG NOVA GORICA Sezona 2013/14

V iskanju pravice ...

Nova gledališka sezona v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica, kot smo že pisali v juniju, bo potekala pod naslovom Različno pravično. V. d. umetniškega vodje Martina Mrhar je v programski knjižici napisala: "Vprašanje pravice in pravičnosti v sodobni družbi, na ravni javnega angažmaja in v intimnem življenju posameznika, se znova in znova postavlja kot ena ključnih dilem. Gledališče se na krizo duha človečnosti odziva z uprizorjanjem dram (ali antidram) o različnih izbi-

rah posameznika, ki bodisi zizofovsko vztraja, po svojih močeh poskuša urediti svet, ali pa se zateka v samoto, sanje, norost, sovraštvo, ljubezen. Na novogoriškem odru bomo tako v novi sezoni razprostrli galerijo različnih vznemirjenih karakterjev, tragičnih, komičnih, groteskni, absurdnih, ki bodo prikazovali, kako je pravično moč pojmovati zelo različno". V letošnji sezoni bo SNG Nova Gorica zabeležilo kar dve pomembni obletnici: 20-letnico odprtja nove gledališke stavbe in 10-letnico statusa narodnega

gledališča. Med letom, v katerem nam bo gledališče morda postreglo tudi s kakim presečenjem, se bodo vsebine predstav sukale okoli vprašanja, kaj je pravično. To temo bo obravnavalo osem premernih predstav v domači produkciji. Štiri bodo na velikem, štiri na malem odru pod režijsko roko umetniških ustvarjalcev različnih generacij in poetičnih usmeritev. Kar nekaj del bo doživelo slovensko praižvedbo. Na velikem odru bo konec septembra uvedla v novo sezono uprizoritev klasičnega dela Williama Shakespeara in Thomasa Middletona *Timon Atenski*. To tragedijo o denarju bo režiral Janez Pipan, ki je bil pred dvaj-

setimi leti režiser Smoletovega Krsta pri Savici, prve predstave v novozgrajenem novogoriškem gledališču. Na velikem odru bo v decembru v slovensčini prvič uprizorjena komedija *Kraja* sodobnega angleškega komediografa in pisca scenarijev za televizijske komedije Erica Chappella. Ta komični triller bo režiral Jaša Jamnik. Tretja premiera v veliki dvorani bo v marcu krstna uprizoritev pesniško filozofske igre *Križ* mladega slovenskega dramatika Matjaža Briškega, ki je za to delo l. 2005 na Tednu slovenske drame prejel Grumovo nagrado. Pesniške dialoge, prepletene z absurdom in ironijo, bo vodil režiser Samo M. Strelec. V juniju bo na velikem odru zaživela komedija o ljubezni in norosti *Norci iz Valencije* španskega baročnega komediografa Lopeja de Vege. Prvič bo delo odigrano v slovenskem jeziku, in sicer pod režijsko taktirko Nenni Delmestre, ki bo prvič gostja v novogoriškem gleda-

lišču.

Na malem odru se bodo zvrstila štiri novejša gledališka dela, ki ponujajo drugačen pristop k odrski postavitvi v intimnejšem okolju. V oktobru bo prva slovenska uprizoritev dela *Morilec* – od pravičnega k absurd, s prepletanjem različnih žanrov – vrhunskega mojstra absurda Eugena Ionesca, v režiji mladega Marka Čeha. V novembru bo pod režijsko roko Primoža Beblerja, nekdanjega dolgoletnega umetniškega vodje SNG Nova Gorica, uprizorjena intimna igra *Srečanje* mlade hrvaške dramatičarke Nine Mitrovič, avtorice drame *Ta postelja je prekratka*, ki jo je pred leti odigral novogoriški ansambel. V gledališču bodo predvsem mladim namenili avtorski projekt Andreja Jusa in Neja Valentija *Srečko Kosovel*; "eksperimentalno naravnana in glasbeno obarvana uprizoritev" bo v januarju 2014 poklon 110-letnici rojstva pesnika s Krasa. Delo bo režiral Andrej

Jus, ki je pred tremi leti uspešno postavil na novogoriški oder *Grenke sadeže pravice*. Zadnja predstava na malem odru bo v februarju enodejanka *Po Magrittu* Toma Stopparda. Prvo slovensko uprizoritev bo režirala Ajda Valcl.

Ob domačih odrskih stvaritvah bo SNG Nova Gorica svojim abonentom ponudilo šest različnih gostujočih predstav, ki si jih bodo lahko ogledali v treh posebnih abonmajski sklopih: abonma Veliki oder, abonma Mali oder in abonma Nedelja popoldan.

Za otroke se bodo kot vsa prejšnja leta vrtele pravljíčne predstave na Goriškem vrtiljaku; pravljíčni sok pa se bo pretakal tudi v Gledaliških igralnicah; najstniški gledališki navdušenci bodo odkrivali gledališke skrivnosti in pravila pri Amaterskem mladinskem odru.

Novi abonenti, ki jih SNG Nova Gorica vabi na predstave nove sezone z geslom "skupaj naprej gradimo naše gledališče", lahko vpišejo jesenski abonma do 29. septembra 2013, dijaki in študenti pa do 20. oktobra, in sicer pri blagajni SNG Nova Gorica vsak delavnik od 10.00 do 12.00 in od 15.00 do 18.00, ob sobotah od 10.00 do 13.00 in uro pred začetkom predstav.

Dodatne informacije o vpisu lahko dobite na tel. št. 05 (003865) 3352247 (blagajna) in 05 3352251 (informacije) ali po elektronski pošti blagajna.sng@siol.net in info@sng-ng.si.

JK

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C,
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria-Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 17. septembra, ob 14. uri.

Sledi sledi srca
Sezona
2013/2014

7 programskih kombinacij: izberi pot svojega srca!

UPRIZORITVE SSG TRST V SEZONI 2013/14

Nina Raine - **Plemena** od 8. novembraSpiro Scimone - **Dvorišče, Koli** od 10. januarjaAnton Pavlovič Čehov - **Striček Vanja** od 14. marcaYukio Mishima - **Pet modernih nô dram** od 9. maja

GOSTUJOČI PREDSTAVI V OSNOVNEM ABONMAJU

Aleksander Nikolajevič Ostrovski - **Nevihita** 21. in 22. decembraIztok Mlakar - **Sljehrnik** 15. in 16. februarja

MODRI PROGRAM

John Patrick Shanley - **Dvom** 9. decembraeVolution Dance Theatre - **Electric city** 25. februarjaChoderlos de Laclos, Christopher Hampton - **Nevarna razmerja** 28. marcaAnton Foerster - **Gorenjski slavček** 13. junija 2014 v Operi Ljubljana

(z avtobusnim prevozom)

ZELENI PROGRAM

Balletto di Roma - **Contemporary tango** 26. novembra

Magnifico & Srbski vojni orkestar Stanislav Binički 27. decembra

Enrico Luttmann - **Sen** 20. februarjaWilliam Shakespeare - **Hamlet** 15. aprila

RDEČI PROGRAM

Aldo Nicolaj - **Parole, parole ali Ni bila peta, bila je deveta** 30. januarjaAndrej Rozman Roza - **Passion de Pressheren** 6. februarjaNebojša Pop-Tasić - **Marlene Dietrich** 4. marcaSvetlana Makarovič - **Krizantema na klavirju** 4. aprila

Vse predstave bodo opremljene z italijanskimi nadnapisi

Informacije in vpisovanje abonmajev špi blagajni v ulici Petronio 4
Urniki: pon. 10.00 - 15.00/17.00 - 20.00, tor - pet 10.00 - 15.00

Postani naš prijatelj na facebooku!

SLOVENSKO
STALNO
GLEDA-LIŠČE

www.teaterssg.com

Otožna lepota rezijanske doline

Ta lipa pot

Rezija je lepa. Rezija je žalostna ... Dolina Rezije je lepa in žalostna obenem. Avtocesta, promet in turizem tečejo mimo nje. Izhoda za vas Na Bili (Resiutta) med Tolmečem (Tolmezzo) in Tabljo (Pontebba) enostavno ni. In tudi ko se čez karnijske hribe vozimo po stari cesti proti Trbižu, vasico in odcep skoraj prezremo. Ob poti opazimo le nekaj trgovin z neokusno šaro in nekaj lokalov. Dolina z ozkim, skoraj zakritim vhomom, gre nekako mimo nas. In mi mimo nje, kot so šla mimo nje dolga stoletja pretekle zgodovine. Ravno zaprtost te doline, katere naselitev je potekala v 6. stoletju skozi Kanalsko in Železno dolino, je namreč omogočila prebivstvu, da je ohranilo lastno arhaično narečje z lastno slovnico in abecedo ter prastaro glasbo in navede.

Z mojem sva se dolga leta vozila mimo vhoda v Rezijo in letos jeseni prvič zavila v ozko grlo med Kaninom in Mužci, ki nas je popeljalo navzgor v otožno le-

poto te osamljene, pozabljene slovenske zemlje.

Kar na poti najprej pritegne pozornost vsakogar, so dvojezični napisi in dvojezična imena. Moj mož je v šali dejal, glej, zašli smo v osrčje Finske. Dejansko so črke, ki jih tukajšnja abeceda uporablja, dokaj nenavadne ne samo za italijanski, ampak tudi za slovenski jezik. Razprave glede rezijanske identitete in rezijanskega narečja, pravzaprav gre za štiri različna narečja, so potekale dolga leta, v njih so sodelovali različni jezikoslovci in etnologi. Ugotovitve, vse so si seveda med seboj popolnoma različne, pa so večkrat pisane na kožo političnim interesom posameznih skupin. Morda ne veste, da se je v okviru svoje - po mojem mnenju ne preveč častne - politične kariere s problemom Rezije in rezijanske ukvarjal celo Beppe Grillo. Na svojem blogu je objavil besedilo, v katerem obtožuje Slovenijo poskusov etničnega čiščenja in uveljavitve slovensčine v Reziji. No, sicer za Beppeja Grilla vemo, da še preveč rad ob-

tožuje marsikoga marsičesa.

Dvojezične table, ki so naju tako prijetno spravile v smeh, so v resnici delo jezikoslovca, slavista in politologa z videmske univerze Roberta Dapita, ki med drugim odlično obvlada slovenščino in rezijansčino. Sam se, čeprav po rodu Furlan, strinja s Franom Ramovšem, ki vidi v rezijansčini enega izmed najbolj arhaičnih slovenskih narečij. Dvojezične table, ki se opirajo na rabo slovenskih soglasnikov, stojijo pred rezijanskimi naselji od leta 1994. No, kakorkoli že, meni se zdi to zanimivo, skrivnostno narečje v marsičem podobno benečanskemu. Mislim, da je vsakemu povprečnemu Slovincu skoraj v celoti razumljivo. To sem sama ugotovila, ko sem v vaški gostilni nekoliko na skrivaj prisluhnila pogovoru v rezijansčini. Pa brez vsake radovednosti za tuje zadeve, prisluhnila sem zgolj zaradi svoje jezikoslovne radovednosti.

Poleg dvojezičnih tabel nas je ob prihodu v Rezijo presenetilo še

nekaj: vročina in dokaj visoke temperature. Kot popolna nepoznavalca sva pričakovala, da bova v dolini naletela na gorsko podnebje, tako, kot je značilno za Bohinjski kot ali Gorenjsko. Dolino namreč zapirajo visok masiv Kanina in Mužci. Nič takega. Tistega jesenskega dne

nama je bilo toplo, celo preveč toplo, da bi bila hoja prijetna. Dolina Rezije slovi namreč po izredno velikih količinah dežja, po zoprti vlagi ter precej milih temperaturah brez izrazitih toplotnih preskokov. Skoraj ocean-sko, na pol mediteransko podnebje, zaradi katerega najdemo

tu kar nekaj kraške pokrajine z borovci in gabri,

medtem ko sta bukev in jesen skoraj redkost. Višje v gorah je seveda vegetacija drugačna, nekaj je sicer redkih macesnovih gozdov, nekaj rušja, nekaj gorskih travnikov. Sobivanje alpskega in mediteranskega sveta zaznamuje tudi živalstvo. Tako kot rastlinstvo, za katerega je značilna bogata raznolikost, je tudi živalski svet zelo pisan. Veliko je ptičjih vrst, med njimi najdemo ujeđe, selivke, pevke in nekatere redke vrste, kot je divji petelin. V dolini so občasno zasledili še prisotnost medveda in

risa.

Prečudovit, nepoznan svet, drugačnost, ki privlači in nas sili k poznavanju in raziskovanju. Rezija je dolina, ki je že na prvi pogled zanimiva, ko jo nekoliko bolje spoznaš, pa tudi neizmer-no lepa.

Suzi Pertot

Pregled opravljenega dela

Prvih sto dni nove uprave ZŠSDI

Dandanes je dokaj razširjena praksa, da vlade, občinske in druge krajevne uprave ter vodstva raznih ustanov objavljajo obračun prvih sto dni. Poskusimo nekaj podobnega - sicer je od začetka maja minilo nekaj več kot sto dni - z Združenjem slovenskih športnih društev v Italiji. Pred nastopom prenovljenega odbora z novim predsednikom Ivanom Peterlinom na čelu je vladalo precejšnje pričakovanje. Po 22 letih predsedovanja Jureta Kufersina je bil namreč to vendarle preobrat. Če je bila dejavnost v preteklosti hočeš nočeš iz leta v leto že ustaljena in veliko sprememb ni bilo na dnevnem redu, smo bili po običnem zboru v vsakem primeru radovedni, kaj bo prinesel novega profesor s svojo ekipo. Ob koncu poletja so vtisi vsekakor pozitivni.

Najtopplejši meseci so bili res izjemno vroči za naš šport, tudi posredovanje vrhov naše krovne organizacije pa je pripomoglo k vsaj zasilni rešitvi najhujših finančnih kriznih žarišč. Merimo seveda na redno nadaljevanje obstoja naših paradnih konj v članski košarki in odbojki, Jadrana in Sloge Tabor, o katerih smo se v teh stolpcih že večkrat razpisali. Peterlinov nastop je praviloma prodoren in dovolj kritičen. Že od prvih intervjujev v novi funkciji dosledno poudarja, da se bo v svojem mandatu na politični

ravni potegoval zlasti za priznanje enakopravne vloge športa v naši skupnosti. Novi predsednik je zelo prisoten na različnih športnih prireditvah (od mednarodnega tekmovanja v gimnastiki do kajakaške Soške regate), kar je bila tudi odlika njegovega predhodnika. ZŠSDI je bil poleti tudi med spodbujevalci razširjenih načrtov o sodelovanju (košarka na Tržaškem, odbojka na Gorškem), pri katerih so sicer imela glavno vlogo vpletena društva, tudi pokroviteljska in povezovalna funkcija krovne organizacije pa je zagotovo pomagala (tako kot pri zadevah Jadran in Sloga Tabor).

Med programskimi smernicami, ki jih je novi odbor takoj uresničil, je dejstvo, da so razpisali natečaj za mesto sodelavca pri spletni strani Slo-sport. Internetni medij Branka Lakoviča želijo namreč okrepiti, uporabili pa bodo motivirane

mlade sile. Kakorkoli že, komunikacija je pri Združenju sploh na vse višji ravni, navsezadnje po podobi profesorja Peterlina, ki je sam po sebi medijski človek.

V zadnjih dneh pa je uprava ZŠSDI

Ministrica Tina Komel in Ivan Peterlin

DI organizirala obisk ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu Tine Komel. Predstavnica slovenske vlade je imela kar poln dan pri nas, saj si je ogledala nekoliko športnih središč naših društev na Tržaškem in Gorškem. Dejavnost je deloma že poznala, z njo pa se je v družbi športnih delavcev posameznih klubov in odbornikov ter tehnikov športne krovne organizacije dodobra seznanila. V očeh javnosti ostaja predvsem posnetek iz Nabrežine, ko je tudi odigrala tekmo v odbojki na mivki z mladimi tekmovalkami zamejskih ekip.

Delo na Ciceronovi ulici je bilo menda smotno nastavljen, idej, navdušenja in zagnanosti zagotovo ne manjka. Glavni preizkusni kamni, po katerih bodo tudi članice ocenjevale delo uprave Združenja, pa bodo kajpak vezani na sposobnost novčenja prepotrebni finančnih sredstev za naš šport in posledično delitev le-teh med klubi in projekti.

HC

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ? 167

Veliko ljudi me je vprašalo, kako to, da z naklonjenostjo pišem o določenih pisateljih, da rad uporabljam besedo prijatelj, in mi v svoji opazki tudi izrazilo nejeverje, da bi imel toliko prijateljev. Seveda sem in tudi sedaj rad priznam, da nimam veliko prijateljev v klasičnem pomenu besede, v smislu, da mi je ostal samo še en prijatelj, s katerim se srečujem tudi na družinski ravni in še z njim premalo, saj Davorin stanuje v Miljah, jaz pa pri Ogleju, vmes je več kot dobra ura vožnje, kar do dake svoje. Z Davorinom prijateljujemo vse od študentskih let, zvesta sva si bila v dobrem in slabem, a vendar bi lahko tudi pošteno priznal, da gre za neko prijateljstvo, ki presega kanone, ki jih postavljajo za pravo prijateljstvo, saj se, recimo, z družinama skorajda ne srečujeva več, čas in obveznosti so naredili svoje, razdalja pa tudi. Pa vseeno napišem, da sva prijatelja, tudi zato lahko, ker sva še sposobna globlji razhajanj, in ne kvarijo najinega prijateljskega odnosa, kot si tudi ne pripovedujeva več pravljic o tem, "kako se bomo tega in tega srečali", ker oba veva, da se pač ne bomo, vedno namreč pride kaj vmes in se teh srečanj enostavno ne da izvesti.

Pa vendar bi rad razložil, kaj je zame beseda prijatelj, saj se danes uporablja na različne načine, kot se pač danes vse besede rabijo na različne načine, in velikokrat gre tudi za zgrešene besede, saj življenje o tem, kar je za njimi, govori drugače. Z besedo prijatelj sam največkrat označim človeka, ki ga rad srečujem, se z njim rad zaustavljam v pogovoru, imam do njega naklonjen odnos, da pravzaprav je to človek, s katerim je lepo pokramljati, se včasih najti in reči nekaj lepih besed, je pa to obenem človek, za katerega nekje v sebi globoko čutiš, da se nanj lahko zaneses in se on nate lahko zaneses.

Seveda je v današnji razkrojeni družbi izjemno težko sklepati nova prijateljstva, saj se prijateljstva res krepijo, a se lahko tudi ohladijo, prijateljske vezi se raztrgajo in za to je lahko kriv eden od obeh prijateljev, oba ali pa čisto nekaj tretjega. Pa saj vemo, kako je s tem.

Mislim, da sem v tej rubriki že velikokrat, sicer res obrobno, a sem, zapisal, da sam toplo priporočam v branje knjigo slovitega ameriškega avtorja Daleja Carnegieja, ki je v svojo izjemno uspešno knjigo - priročnik Kako si pridobi prijatelje sicer res malce protestantsko utilitaristično tudi zapisal, "da vsako debato dobiš tako, da se ji izogneš", a je s svojim preprostim slogom in jasnimi napotki, kako se je treba obnašati v družbi, je postavil temelje več kot dostojnega in sprejemljivega obnašanja v javnosti, in je vsakomur od nas, ki smo ga v rani mladosti po nasvetu starejših pazljivo prebrali, tudi veliko, zares veliko pomagal. Knjiga je tudi na Slovenskem imela velik uspeh, saj jo imamo v prevodu različnih avtorjev na razpolago že od leta 1943. Tudi danes, ko je na Slovenskem sicer na razpolago prava gora sodobnih priročnikov o obnašanju, bontonu, sporazumevanju, sodobni komunikaciji, uspešnem javnem nastopanju in še in še, sem mnenja, da je to knjiga, ki jo velja dati mlademu človeku v roke, saj mu lahko pomaga, da v družbi in javnem nastopanju ne dela grobih napak, kot mu tudi lahko pomaga, da postane iskreno bolj komunikativen in družaben.

Ljudje smo si različni, in to je ena najlepših stvari v življenju, saj je res, kar so pravili stari Latinci s svojim pregovorom, da nas "različne stvari veselijo in razveseljujejo". Sam sem vesel, zares vesel vseh tistih ljudi, znancev in prijateljev in novih obrazov, s katerimi mi uspe navezati tak stik, za katerega sam pri sebi vem, da je prijateljski, čeprav za vse te ljudi ne morem reči, da so moji prijatelji v klasičnem smislu, ker je le-teh, pravih, resničnih prija-

teljev, kot vsi dobro vemo, izjemno malo.

Ko izgubiš dragocenega prijatelja, je hudo, zelo hudo, počutiš se osamljenega, prijatelj ti manjka na vsakem koraku, kot meni manjka prijatelj Andrej Malnič dobesedno vsak dan in nemalokrat se mi zgodi, da na Travniku v Gorici, kjer sta naše uredništvo in naš bar, v katerega hodimo dnevno vsaj dvakrat na kavo, zagledam moškega na kolesu, ki je podoben našemu Andreju, in se mi v mislih zavrti film, kako je Andrej prislonil kolo na zid ob Katoliški knjižarni in stopil čez cesto s svojim prešernim nasmehom: "Kej j' zdej?" Vpavščino je kot rojen Goričan rabil samo takrat, ko me je podražil, vedno je pogovor končal s tistim svojim značilnim "Sevede!", da mi je vedno dal vedeti, kako ve, od kod sem doma. Ironijo sva cenila oba, prerana smrt prijatelja je zarezala globoko vame in v našo malo družbo, ki se dnevno zbira v našem baru pri Aleksandri; prav ona mi je pred dnevi tiho rekla: "Napravi mi uslugo, Jurij, ne govori več o Andreju za nekaj časa, preveč me še boli njegova smrt"! Ko sem nagajivo dodal, da najbrž tudi zato, ker je pil nemogočo dolgo črno kavo, je Aleksandra samo rekla: "Ma, bejži, bejži"!

Prijatelju Alešu Bergerju sem ob izidu njegove lepe knjige Omara v kleti v osebnem pogovoru na enem najinih (pre) redkih srečanj v Solkanu iskreno dejal, da je napisal svoje spomine na pretekle čase izjemno gentlemansko, niti ene same grde in nelepe besede o svojih sodobnikih, niti ene same sence o krogu kulturnikov v Ljubljani ni v njegovi knjigi, kar sem iskreno cenil, prav užival sem v branju, tudi zato, ker je tudi takrat, ko je pisal o nečednih dejanjih, izpustil vsa imena, povedal je sicer greh, grešnika pa pustil, naj se sam skesa in spove, če se kdaj seveda bo.

In mi je Aleš povedal s svojim očarljivim baritonom, kako je sam pred leti vprašal nekega velikega slovenskega kulturnika, potem ko je prebral njegovo knjigo, zakaj ni ničesar napisal o nekem njegovem sodobniku, ko pa sta se vendar že zaradi njegovega dela veliko družila. Veliki slovenski mož, čigar knjigo sem kasneje tudi sam prebral, mu je dal naslednji odgovor, ki mi je bil zares v pomoč, kot bi lahko bil vsem nam, ki živimo javno življenje v družbi: "Veste, o njem bi pa zelo težko napisal kaj lepega"! In je bilo dovolj. Vem, da mi je v Solkanu pod latnikom, kjer sva z Alešem sedela pri kavi, ušel eden mojih vzklikov, ki sem se ga naučil od mladih: "Car"!

Neka tržaška gospa me je pred dnevi prijazno vprašala, zakaj nisem v svoji rubriki še napisal, da toplo priporočam v branje roman Marka Sosiča Ki od daleč prihajaš v mojo bližino, ker "sva vendar le prijatelja"!

Na moje vprašanje, kako ve, da sva z Markom prijatelja, je smeje odvrnila: "Pa saj se od daleč vidi, ko vaju na kaki prireditvi vidim, kako tičita glavi skupaj"!

Knjigo priporočam v branje, seveda, a ne zato, ker sva z Markom prijatelja, ampak zato, ker je to roman, ki bi ga v Sloveniji morali nagraditi letos z nagrado Kresnik, saj si jo je Marko Sosič s svojim pisanjem več kot le zaslužil! A je niso. Žal. Žal zato, ker je to še ena zamujena priložnost, da bi v osrednji Sloveniji enkrat že za vedno zapustili zmotno kulturno politiko "kupčkanja".

Prav ima namreč najin skupni prijatelj Aleš Berger, ki pravi, da "je Marko tokrat zares napisal odličan roman, ki odpira nenehno nove labirinte in padaš pri branju iz enega v drugega"!

Meni je pa všeč Markovo pisanje tudi zato, ker si ga pri pisanju nikakor ne predstavljam za računalnikom, ampak s filmsko kamero v roki.

Če boste pomislili na to, ko boste brali Markovo odlično pisanje, boste še bolj uživali, verjemite!

Višješolci
pozor!

prijave na razpis sprejemamo do 20.9.2013

Podrobnejše informacije na

www.zssdi.it

ali v uradih Združenja slovenskih
športnih društev v Italiji

Okusi na meji

Gusti

di frontiera

Evropa na mizi-

